

Wymagania edukacyjne

klasa 7

2017-09-04

Szkoła Podstawowa nr 21 im. Karola Miarki

Spis treści

Religia	3
Język polski.....	8
Język angielski	17
Język niemiecki.....	29
Muzyka	36
Plastyka	38
Historia.....	43
Geografia.....	83
Biologia.....	97
Chemia	121
Fizyka.....	149
Matematyka	191
Informatyka	207
Wychowanie fizyczne.....	215
Język niemiecki mniejszości narodowej niemieckiej.....	219
Własna historia i kultura mniejszości niemieckiej.....	222

Religia

Przedmiotowy system oceniania został opracowany na podstawie *Programu nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach* zatwierdzonego przez Komisję Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski.

Ocenę z religii ustalamy w oparciu o kryteria poznawcze, kształcące i wychowawcze. Nauczyciel ustala, co uczeń wie, potrafi, jakie jeszcze wymagania powinien spełnić, w czym może jeszcze mu pomóc. Celowość informacji zakłada wartościowanie aktualnego poziomu edukacyjnego ucznia oraz zmotywowanie jego potrzeby zdobywania wiadomości, postaw i umiejętności

Elementy wchodzące w zakres oceny z religii:

1. Ilość i jakość prezentowanych wiadomości.
2. Zainteresowanie przedmiotem.
3. Stosunek do przedmiotu.
4. Pilność i systematyczność.
5. Umiejętność zastosowania poznanych wiadomości w życiu.
6. Postawa.

Kontrola i ocena w religii nie dotyczy wyłącznie sprawdzenia wiadomości, lecz także wartościowania umiejętności, postaw, zdolności twórczych, rozwoju zainteresowań, motywacji uczenia się, a głównie kształtowania cech charakteru, woli, odpowiedzialności za swoje czyny, dokładności, wytrwałości, pracowitości, kultury osobistej, zgodności postępowania z przyjętą wiarą.

Ocenie podlegają:

1. Pisemne prace kontrolne i kartkówki.
2. Odpowiedzi ustne objęte zakresem materiału z Małego Katechizmu lub trzech ostatnich lekcji.
3. Wypowiedzi w trakcie lekcji, podczas dyskusji, powtórzenia itp.
4. Praca domowa: krótkoterminowa i długoterminowa.
5. Znajomość podstawowych prawd wiary.
6. Prowadzenie zeszytu ucznia.
7. Pilność, systematyczność, postawy, umiejętności.
8. Korzystanie z Pisma świętego, podręcznika i innych materiałów katechetycznych.

9. Postawy wskazujące na potrzebę wartościowania.

10. Inne formy aktywności ucznia:

- praca w grupie (udział w dyskusji, prezentowanie efektów pracy zespołu),
- aktywność na zajęciach lekcyjnych,
- referaty, prezentacje, projekty
- udział w olimpiadach, konkursach.
- Zaangażowanie w życie wspólnotowe parafii (Służba Liturgiczna, Dzieci Maryi, scholka parafialna)

Wymagania edukacyjne – ogólne:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- w sposób celujący realizuje treści programu nauczania i potrafi je zaprezentować,
- jest bardzo aktywny na lekcji, chętnie włącza się w dyskusje związaną z tematem poruszonym na katechezie,
- jest zawsze przygotowany do zajęć: zeszyt prowadzi na bieżąco, dba o jego staranny i estetyczny wygląd,
- wykonuje zadane prace i ćwiczenia,
- przynosi niezbędne pomoce,
- chętnie angażuje się w życie religijne na terenie szkoły i parafii,
- orientuje się w najważniejszych, bieżących sprawach Kościoła powszechnego i lokalnego, korzystając z prasy i programów katolickich,
- bierze udział w konkursach związanych z katechezą i zajmuje wysokie lokaty.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi zaprezentować pełen zakres wiadomości religijnych wynikających z programu nauczania,
- jest bardzo aktywny na lekcji,
- chętnie włącza się w dyskusje związaną z tematem poruszonym na katechezie,
- jest zawsze przygotowany do zajęć: zeszyt prowadzi starannie i estetycznie,
- wykonuje zadane prace i ćwiczenia, przynosi niezbędne pomoce,
- angażuje się w życie religijne szkoły i parafii,
- interesuje się sprawami Kościoła Powszechnego i lokalnego,

- bierze udział w konkursach związanych z katechezą.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował większość wiadomości religijnych wynikających z programu nauczania, potrafi je poprawnie zaprezentować,
- jest przygotowany do zajęć: zeszyt prowadzi na bieżąco, dba o jego staranny wygląd,
- wykonuje zadane prace i ćwiczenia,
- przynosi niezbędne pomoce np. katechizm do nauki religii,
- włącza się w życie religijne szkoły i parafii.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe wiadomości religijne wynikające z programu nauczania,
- jest przygotowany do zajęć: zeszyt prowadzi na bieżąco, dba o jego estetyczny wygląd,
- wykonuje zadane prace i przynosi niezbędne pomoce np. katechizm do nauki religii,
- uczestniczy w życiu religijnym szkoły i parafii.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zaledwie minimum podstawowych wiadomości religijnych przewidzianych w programie nauczania,
- ma istotne braki w wiedzy i umiejętnościach religijnych, ale braki te nie przekreślają możliwości czynienia przez niego postępów w ciągu dalszej nauki,
- nie zawsze jest przygotowany do zajęć: niedbale prowadzi zeszyt, w którym są braki,
- czasem nie wykonuje niezbędnych prac,
- sporadycznie uczestniczy w życiu religijnym szkoły i parafii.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował nawet minimum podstawowych wiadomości religijnych wynikających z programu,
- nie przygotowuje się do zajęć: nie prowadzi zeszytu, nie wykonuje zadawanych prac,
- nie uczestniczy w życiu religijnym szkoły i parafii.

Wymagania edukacyjne – szczegółowe

Ocena celująca. Wiadomości:

- daje świadectwo, w jaki sposób troszczy się o „sprawy Boże” w swoim życiu.
- nawiązuje przyjacielskie relacje z innymi ludźmi: wolontariuszami i potrzebującymi pomocy i referuje swe działania wobec klasy
- referuje, jakie wskazówki dla własnego życia odkrywa w Piśmie Świętym
- w miarę możliwości angażuje się w przygotowanie Orszaku Trzech Króli i bierze w nim udział
- referuje, w jaki sposób podejmuje starania, by realizować w swej rodzinie ideę Kościoła domowego opowiada, jak angażuje się w działalność grup religijnych na terenie swojej parafii oraz zachęca do tego rodziców i rodzeństwo
- samodzielnie poszukuje źródeł dla lepszego zrozumienia wydarzeń sprzed tysiąca lat oraz ich znaczenia dla współczesności i referuje owoce swych poszukiwań

Ocena bardzo dobra: Wiadomości:

- podaje, w jaki sposób otwiera się na bezwarunkową miłość Boga i ją przyjmuje
- uzasadnia, że o własnych siłach człowiek nie jest w stanie wyzwolić się z grzechu i potrzebuje Bożej pomocy
- określa działania, jakie podejmuje w zakresie wychowania siebie do czystości
- wyjaśnia, na czym polegają dobre relacje rówieśnicze
- uzasadnia potrzebę Bożej pomocy i błogosławieństwa w chwilach zmagania ze sobą
- potrafi odnieść doświadczenie wiary Mojżesza do swoich życiowych planów i oczekiwań
- opisuje zadania poszczególnych członków rodziny w realizowaniu idei Kościoła domowego
- krytycznie ocenia przypadki naruszania prawa do niedzielnego odpoczynku
- podaje, w jaki sposób dba o chrześcijański wymiar świętowania niedzieli
- w ufnej modlitwie powierza Bogu swoich bliskich, szczególnie w dni, które są dla nich ważne

Ocena dobra: Wiadomości:

- wyjaśnia, na czym polega miłość bezwarunkowa
- uzasadnia, że poszukiwanie Boga oznacza otwarcie się na Jego Miłość (jak Maryja)
- opowiada historię relacji Dawida z królem Saulem
- charakteryzuje przyjaźń Dawida i Jonatana
- uzasadnia konieczność okazywania czci rodzicom
- uzasadnia potrzebę coraz lepszego poznawania treści wiary
- rozróżnia wiarę naturalną i religijną (nadprzyrodzoną)
- wyjaśnia, na czym polega natchnienie Biblii
- wyjaśnia, że czytając Biblię, spotyka się z Bogiem
- charakteryzuje rodzinę chrześcijańską jako Kościół domowy
- omawia przeszkody, utrudniające religijne wychowanie
- na podstawie tekstów biblijnych i nauczania Kościoła uzasadnia konieczność apostołskiego zaangażowania chrześcijańskich rodzin
- interpretuje teksty biblijne, mówiące o Kościele jako „domu duchowym”

Ocena dostateczna: Wiadomości:

- omawia prawdę, że grzech jest przeszkodą w poznaniu i akceptacji prawdy o sobie i o Bożej miłości
- określa, jaki ideał siebie chciałby osiągnąć, który będzie podobał się Panu Bogu
- podaje przykłady sytuacji, kiedy przyjaźń jest poddana próbie
- określa, w jaki sposób chce budować relacje przyjaźni
- podaje przykłady działań (zachowań) budujących wzajemne zaufanie
- omawia prawdę, że u podstaw wiary jest przyjęcie Bożej miłości i odpowiedź na nią
- omawia własne sposoby umacniania swej wiary
- określa, co to jest kanon Pisma Świętego
- określa, czym jest Tradycja Kościoła
- wymienia niektóre gatunki literackie, jakimi posługuje się Biblia
- wskazuje elementy Kościoła domowego możliwe do realizacji we własnej rodzinie
- wymienia różnice w pojmowaniu Boga przez małe dziecko i starszych
- wskazuje różnice między wychowaniem religijnym a świeckim

- określa wartość i sens cierpienia

Ocena dopuszczająca: Wiadomości:

- podaje prawdę, że Bóg kocha miłością bezwarunkową
- wskazuje teksty biblijne mówiące o powszechności grzechu
- wskazuje na Jezusa jako Zbawiciela, który wyzwala z niewoli grzechu
- wymienia najważniejsze wartości w życiu człowieka
- wymienia cechy charakteryzujące przyjacielskie relacje
- podaje przykłady dobrych relacji dorastających dzieci z rodzicami
- określa, co to jest wolontariat
- definiuje pojęcie wiary, Biblia
- wymienia główne prawdy wiary
- wymienia inne nazwy Biblii
- omawia budowę Pisma Świętego (księgi, rozdziały, wersety, wyjaśnienia pod tekstem)
- definiuje pojęcie Kościoła domowego
- wymienia praktyki religijne chrześcijanina
- definiuje pojęcie uczciwości
- podaje, że uczciwość jest warunkiem spokojnego sumienia

Język polski

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Na zakończenie klasy VII uczeń powinien opanować treści wymagane w klasach IV–VI, a ponadto wykazać się następującymi umiejętnościami:

Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich i odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu,
- 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie, dostrzega różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa, rozróżnia rodzaje i gatunki

literackie (w tym pamiętnik, komedię, fraszkę, sonet, pieśń, tren, balladę, epopeję, tragedię),

3) rozpoznaje w utworze środki stylistyczne (neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokacja, symbol, alegoria) i określa ich funkcje,

4) rozpoznaje gatunki dziennikarskie (reportaż, wywiad, artykuł, felieton) i określa ich podstawowe cechy,

5) rozpoznaje w utworach rodzaje komizmu i określa ich funkcje,

6) rozpoznaje w tekście ironię i określa jej funkcję,

7) określa problematykę egzystencjalną w tekście i poddaje ją refleksji,

8) uwzględnia w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze,

9) określa wartości etyczne i estetyczne w tekstach kultury,

10) recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem,

11) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia),

12) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) zna mechanizm uproszczeń i upodobnień fonetycznych, zaniku dźwięczności w wygłosie i rozumie ich znaczenie dla wymowy i pisowni,

2) w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaje formantów i wskazuje ich funkcje w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym,

3) rozróżnia realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu;

4) rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,

5) wskazuje rdzeń, zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy,

6) rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany,

7) poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie,

8) rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone,

9) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu,

10) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe

i słownictwo o ograniczonym zasięgu, wyrazy rodzime i zapożyczone,

11) zna typy skrótów i skrótowców – określa ich funkcje w tekście,

12) rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa poprawnie ich form gramatycznych,

13) rozumie znaczenie homonimów.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1) wyróżnia środowiskowe i regionalne odmiany języka,

2) rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu,

3) rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje podstawowe style funkcjonalne

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1) zna zasady grzeczności językowej i stosuje ją w wypowiedziach,

2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich,

3) rozumie, na czym polega błąd językowy,

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,

2) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne,

3) wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,

4) zna i stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

Tworzenie wypowiedzi

1. Mówienie i pisanie. Elementy retoryki. Uczeń:

1) tworzy wypowiedź, zachowując zasady kompozycji, budowy akapitu jako spójnej całości myślowej oraz spójności językowej między akapitami,

2) redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,

3) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę,

4) wykorzystuje znajomość tezy i hipotezy oraz argumentów przy redagowaniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych,

5) odróżnia przykład od argumentu,

6) przeprowadza wnioskowanie jako element wywołu argumentacyjnego,

- 7) rzeczowo uzasadnia własne zdanie w dyskusji, rozpoznaje w wypowiedziach środki perswazji i manipulacji oraz określa ich funkcje,
- 8) zna i stosuje zasady etyki wypowiedzi,
- 9) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad,
- 10) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym: skraca, streszcza, rozbudowuje oraz parafrazuje, formułuje pytania do tekstu, dokonuje interpretacji głosowej tekstów.

Samokształcenie.

Uczeń:

- 1) korzysta z informacji, respektując prawa autorskie,
- 2) rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- 3) uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu,
- 4) realizuje projekty edukacyjne,
- 5) przygotowuje prezentacje, wykorzystując technologie multimedialne, samodzielnie prezentuje wyniki swojej pracy,
- 6) systematycznie się uczy,
- 7) pogłębia wiedzę przedmiotową poprzez udział w wykładach, konkursach, potrafi formułować opinie i rozwija umiejętność krytycznego myślenia.

Zasady oceniania wypowiedzi pisemnych:

1. Zadania otwarte krótkiej odpowiedzi (dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, ogłoszenie, instrukcja, podanie, życiorys, CV)

Za rozwiązanie zadania otwartego krótkiej odpowiedzi będzie można otrzymać od 0 do 4 punktów. W tych zadaniach nie będzie oceniana poprawność językowa, ortograficzna oraz interpunkcyjna, chyba że w poleceniu zostanie określone inaczej. Schemat oceniania będzie opracowywany do każdego zadania odrębnie.

2. Zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi – wypracowanie (recenzja, rozprawka, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad; dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), opis, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym)

Za napisanie wypracowania będzie można otrzymać maksymalnie 20 pkt.

W tym kryterium oceniane będą następujące elementy:

- 1) Realizacja tematu wypowiedzi: 0 - 2pkt. (wypowiedź zgodna z wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu, wypowiedź jest w całości na temat).
- 2) Elementy twórcze/ retoryczne 0 - 5 pkt

	2. Elementy twórcze	2. Elementy retoryczne
	Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)	Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (np. rozprawka)
	Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy: <ul style="list-style-type: none"> • narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona • wydarzenia są logicznie ułożone • fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta • lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy. 	Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy: <ul style="list-style-type: none"> • argumentacja w pracy jest wnikliwa • argumenty są poparte właściwymi przykładami • argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument.
5 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. • Twórcze wykorzystanie treści lektury. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami • ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.

4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami • ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Narracja częściowo funkcjonalna. • Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. • Prosta fabuła. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

- 3) Kompetencje literackie: 0 - 2 pkt (uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma).
- 4) Kompozycja tekstu: 0 - 2 pkt (kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny,

wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu, wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli, wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość).

- 5) Styl : 0 - 2 pkt. (styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej, styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione).
- 6) Język 0 - 4 pkt. (uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych, środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu).
- 7) Ortografia: 0 - 2 pkt
- 8) Interpunkcja 0 - 2 pkt.

Lektury omawiane w klasie VII

1. Lektury obowiązkowe:

- 1) Charles Dickens, Opowieść wigilijna;
- 2) Aleksander Fredro, Zemsta;
- 3) Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni;
- 4) Ignacy Krasicki, Żona modna;
- 5) Adam Mickiewicz, Reduta Orzona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, II część Dziadów,
- 6) Juliusz Słowacki, Balladyna;
- 7) Antoine de Saint -Exupery, Mały Książę;
- 8) Henryk Sienkiewicz, Latarnik;
- 9) wybrane wiersze Bolesława Leśmiana, Kazimierza Wierzyńskiego, Jana Lechonia, Jerzego Lieberta, Wisławy Szymborskiej, Cypriana Norwida, Adama Mickiewicza, Czesława Miłosza, Jana Twardowskiego, Tadeusza Różewicza

2. Lektury uzupełniające:

- 1) Arthur Conan Doyle, Przygody Sherlocka Holmesa;

2) Dorota Terakowska, Córka czarownic;

Ogólne kryteria ocen z języka polskiego:

1. OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- 1) opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- 2) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- 4) posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- 5) aktywnie uczestniczy w lekcjach (pełni funkcję asystenta nauczyciela) i zajęciach pozalekcyjnych,
- 6) z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- 7) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,
- 8) odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- 9) wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- 10) współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- 11) wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi.

2. OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- 1) opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- 2) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o znacznym stopniu trudności,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie,
- 4) potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- 5) posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem w mowie i w piśmie,
- 6) aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,

- 7) bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- 8) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- 9) aktywnie uczestniczy w lekcjach, wykonuje prace domowe,
- 10) często angażuje się w zadania dodatkowe.

3. OCENA DOBRA

Uczeń:

- 1) w większości opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- 2) samodzielnie rozwiązuje zadania o niewielkim lub średnim stopniu trudności, natomiast z pomocą nauczyciela – trudne,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- 4) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- 5) bierze czynny udział w lekcji, wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe.

4. OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- 1) częściowo opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- 2) samodzielnie wykonuje tylko zadania łatwe;
- 3) trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela,
- 4) odnajduje w tekście informacje podane wprost,
- 5) rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- 6) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne oraz stylistyczne;
- 7) wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo, wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana, niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- 8) rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- 9) wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy.

5. OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- 1) opanował w niewielkim stopniu umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- 2) większość zadań, nawet bardzo łatwych, wykonuje jedynie przy pomocy nauczyciela,
- 3) czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
- 4) ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
- 5) nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
- 6) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację,
- 7) ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- 8) nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
- 9) pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy, często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby.

6. OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń:

- 1) nie opanował nawet podstawowych wiadomości,
- 2) ma bardzo duże braki w wiedzy i umiejętnościach z zakresu podstawy programowej,
- 3) ma kłopoty z techniką czytania,
- 4) nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost,
- 5) nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- 6) nie wykonuje zadań ani poleceń nauczyciela, wykazuje się niechęcią do nauki,
- 7) zaniedbuje wykonywanie prac domowych, nie angażuje się w pracę grupy.

Język angielski

INFORMACJE WSTĘPNE

System oceniania wiedzy i umiejętności uczniów jest dwójaki: formalny i nieformalny.

1. Formalny

- na podstawie prac pisemnych (zadań klasowych, testów, kartkówek, wypracowań) dotyczących wybranego słownictwa, zagadnień gramatycznych, rozumienia ze słuchu lub czytania ze zrozumieniem;
- na podstawie wypowiedzi ustnych, głośnego czytania
- sprawdzających umiejętność komunikowania się, wymowę, intonację.

2. Nieformalny – na podstawie stałej obserwacji postępów ucznia.

W ocenie tej bierze się pod uwagę systematyczność w odrabianiu zadań domowych, wysiłek ucznia, aktywność na lekcji, wykonywanie dodatkowych, nieobowiązkowych zadań oraz jego ogólny stosunek do przedmiotu.

Ocena klasyfikacyjna zawiera oba ww. rodzaje ocen, z tym, że ocena

formalna ma znaczenie podstawowe, a ocena nieformalna może ją zawyżać lub zaniżać.

Uczniowie z dysfunkcjami traktowani są indywidualnie, zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno – pedagogicznej.

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE

1. ZNAJOMOŚĆ ŚRODKÓW JĘZYKOWYCH

- a) celujący: uczeń posługuje się bardzo szerokim zakresem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) wykraczających poza materiał przewidziany programem siódmej klasy,
- b) bardzo dobry: uczeń bezbłędnie posługuje się poznanym na lekcjach słownictwem i strukturami gramatycznymi; zna i prawidłowo stosuje poznane na lekcjach zasady ortograficzne; prawidłowo wymawia poznane wyrazy i rozumie je ze słuchu,
- c) dobry: uczeń zna większość poznanych na lekcjach środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), a posługując się nimi popełnia nieliczne błędy, które potrafi poprawić zgodnie ze wskazówkami nauczyciela
- d) dostateczny: uczeń zna przynajmniej połowę z poznanych na lekcjach środków językowych lecz posługując się nimi popełnia czasami błędy,

- e) dopuszczający: zna wybrane środki językowe lecz posługując się nimi popełnia często błędy, których nie potrafi samodzielnie poprawić,
- f) niedostateczny: uczeń nie zna większości poznanych na lekcjach środków językowych i nie potrafi się nimi posługiwać.

2. ROZUMIENIE WYPOWIEDZI

- a) celujący: rozumie i prawidłowo reaguje na wypowiedzi ustne i pisemne, których trudność znacznie przekracza poziom klasy siódmej.
- b) bardzo dobry:
 - bezbłędnie reaguje na wszystkie poznane na lekcjach polecenia ;
 - rozumie ze słuchu oraz w piśmie wszystkie poznane na lekcjach zwroty dnia codziennego;
 - rozumie ogólny sens wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy czwartej poziomie, nawet jeżeli zawierają nieznane słowa lub wyrażenia;
 - wyszukuje bezbłędnie informacje szczegółowe w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
 - bezbłędnie rozumie intencje rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);
 - bezbłędnie rozpoznaje sytuacje komunikacyjne (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
 - bezbłędnie rozpoznaje różne rodzaje tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);
- c) dobry:
 - bezbłędnie reaguje na wszystkie poznane na lekcjach polecenia
 - rozumie ze słuchu oraz w piśmie większość poznanych na lekcjach zwrotów dnia codziennego;
 - rozumie ogólny sens wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy czwartej poziomie, nawet jeżeli zawierają nieznane słowa lub wyrażenia;
 - wyszukuje poprawnie większość informacji szczegółowych w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
 - rozumie poprawnie intencje rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);

- poprawnie rozpoznaje sytuacje komunikacyjne (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
- poprawnie rozpoznaje różne rodzaje tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

d) dostateczny:

- poprawnie reaguje na większość poznanych na lekcjach poleceń;
- rozumie ze słuchu oraz w piśmie większość poznanych na lekcjach zwrotów dnia codziennego;
- rozumie ogólny sens wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy czwartej poziomie, jeśli zawierają tylko poznane wcześniej słownictwo;
- zazwyczaj wyszukuje poprawnie informacje szczegółowe
- w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
- rozumie poprawnie intencje rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);
- poprawnie rozpoznaje sytuacje komunikacyjne (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
- poprawnie rozpoznaje różne rodzaje tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

e) dopuszczający:

- poprawnie reaguje na wybrane polecenia;
- rozumie ze słuchu oraz w piśmie wybrane zwroty dnia codziennego;
- rozumie ogólny sens wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy czwartej poziomie, jeśli zawierają tylko poznane wcześniej słownictwo;
- z pomocą nauczyciela wyszukuje niektóre informacje szczegółowe w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
- zazwyczaj rozumie poprawnie intencje rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);
- zazwyczaj poprawnie rozpoznaje sytuacje komunikacyjne (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
- zazwyczaj poprawnie rozpoznaje różne rodzaje tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

f) niedostateczny:

- nie reaguje poprawnie na polecenia;

- nie rozumie ze słuchu ani w piśmie większości zwrotów dnia codziennego;
- nie rozumie ogólnego sensu wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy czwartej poziomie, nawet jeżeli zawierają tylko poznane wcześniej słownictwo;
- nie wyszukuje większości informacji szczegółowych w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
- nie rozumie intencji rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);
- nie rozpoznaje sytuacji komunikacyjnych (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
- nie rozpoznaje różnych rodzajów tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

3. TWORZENIE WYPOWIEDZI:

- a) celujący: tworzy wypowiedzi pisemne i ustne o poziomie trudności znacznie przekraczającym poziom klasy siódmej;
- b) bardzo dobry: bezbłędnie opisuje ustnie i pisemnie ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i czynności dnia codziennego oraz przedstawia swoje upodobania i uczucia posługując się środkami językowymi poznanymi na lekcjach;
- c) dobry: zazwyczaj poprawnie opisuje ustnie i pisemnie ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i czynności dnia codziennego oraz przedstawia swoje upodobania i uczucia posługując się środkami językowymi poznanymi na lekcjach; potrafi samodzielnie poprawić popełnione błędy;
- d) dostateczny: popełniając czasem błędy opisuje ustnie i pisemnie ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i czynności dnia codziennego oraz przedstawia swoje upodobania i uczucia posługując się środkami językowymi poznanymi na lekcjach; potrafi z pomocą nauczyciela poprawić popełnione błędy;
- e) dopuszczający: popełniając błędy opisuje ustnie ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i czynności dnia codziennego oraz przedstawia swoje upodobania i uczucia posługując się środkami językowymi poznanymi na lekcjach; nie potrafi nawet z pomocą nauczyciela poprawić popełnionych błędów;

- f) niedostateczny: nie potrafi opisać ustnie ani pisemnie ludzi, zwierząt, przedmiotów, miejsc i czynności dnia codziennego ani przedstawić swoich upodobań i uczuć posługując się nawet najprostszymi środkami językowymi poznanymi na lekcjach;

4. REAGOWANIE NA WYPOWIEDZI:

- a) celujący: uczeń bezbłędnie reaguje w różnych sytuacjach; zarówno ustnie jak i na piśmie; na poziomie przekraczającym poziom klasy siódmej;
- b) bardzo dobry: uczeń bezbłędnie reaguje, ustnie i na piśmie, w prostych sytuacjach dnia codziennego, używając poznanych na lekcjach środków językowych (np. przedstawia siebie i członków swojej rodziny; podaje proste informacje o sobie i innych osobach; podaje swoje upodobania; mówi , co posiada i co potrafi robić; prosi o informacje; wyraża swoje emocje; wyraża prośby i podziękowania; etc.);
- c) dobry: uczeń poprawnie reaguje, ustnie i na piśmie, w prostych sytuacjach dnia codziennego, używając poznanych na lekcjach środków językowych (np. przedstawia siebie i członków swojej rodziny; podaje proste informacje o sobie i innych osobach; podaje swoje upodobania; mówi , co posiada i co potrafi robić; prosi o informacje; wyraża swoje emocje; wyraża prośby i podziękowania; etc.); popełnia nieliczne błędy, które potrafi samodzielnie poprawić;
- d) dostateczny: uczeń zazwyczaj poprawnie reaguje, ustnie i na piśmie, w prostych sytuacjach dnia codziennego, używając poznanych na lekcjach środków językowych (np. przedstawia siebie i członków swojej rodziny; podaje proste informacje o sobie i innych osobach; podaje swoje upodobania; mówi , co posiada i co potrafi robić; prosi o informacje; wyraża swoje emocje; wyraża prośby i podziękowania; etc.); popełnione błędy potrafi poprawić z pomocą nauczyciela;
- e) dopuszczający: uczeń zazwyczaj poprawnie reaguje ustnie w prostych sytuacjach dnia codziennego, używając poznanych na lekcjach środków językowych (np. przedstawia siebie i członków swojej rodziny; podaje proste informacje o sobie i innych osobach; podaje swoje upodobania; mówi , co posiada i co potrafi robić; prosi o informacje; wyraża swoje emocje; wyraża prośby i podziękowania; etc.); nie potrafi poprawić popełnionych błędów samodzielnie; w wypowiedziach pisemnych popełnia często błędy;
- f) niedostateczny: uczeń nie potrafi poprawnie reagować w prostych sytuacjach dnia codziennego w mowie ani w piśmie.

5. PRZETWARZANIE WYPOWIEDZI

- a) celujący: bezbłędnie przekazuje ustnie oraz zapisuje informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego o poziomie trudności znacznie przekraczającym materiał klasy siódmej;
- b) bardzo dobry: bezbłędnie przekazuje ustnie oraz zapisuje informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego;
- c) dobry: poprawnie przekazuje ustnie oraz zapisuje informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego, popełniając nieliczne błędy, które potrafi samodzielnie poprawić;
- d) dostateczny: zazwyczaj poprawnie przekazuje ustnie oraz zapisuje informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego; popełnia przy tym błędy, które nie zawsze potrafi poprawić;
- e) dopuszczający: przekazując ustnie informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego popełnia czasami błędy, których zazwyczaj nie potrafi samodzielnie poprawić; zazwyczaj popełnia liczne błędy zapisując uzyskane informacje.
niedostateczny: nie potrafi przekazać większości informacji uzyskanych z tekstu słuchanego lub czytanego.

6. INNE UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWE

- a) celujący i bardzo dobry:
 - dokonuje samooceny i wyciąga z niej wnioski oraz wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem, które wpływają na poprawę efektywności uczenia się;
 - chętnie współdziała w grupie, np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych;
 - skutecznie korzysta ze źródeł informacji w języku angielskim również za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnych;
 - skutecznie stosuje różnorodne strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, rozumienie tekstu zawierającego nieznaną słowa i zwroty, etc);
 - posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);
- b) dobry i dostateczny:

- stara się dokonywać samooceny i wyciągać z niej wnioski do dalszej pracy oraz wykorzystywać techniki samodzielnej pracy nad językiem choć nie zawsze skutecznie.
- chętnie współdziała w grupie;
- stara się korzystać ze źródeł informacji w języku angielskim również za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnych;
- stara się stosować strategie komunikacyjne, choć nie zawsze skutecznie;
- posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);

c) dopuszczający:

- stara się dokonywać samooceny;
- chętnie współdziała w grupie;
- stara się, z pomocą nauczyciela lub w grupie, korzystać ze źródeł informacji w języku angielskim również za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnych;
- stara się stosować strategie komunikacyjne, choć często nieskutecznie;

d) niedostateczny:

- nie podejmuje prób samooceny ani samodzielnej pracy nad językiem;
- nie podejmuje współpracy w grupie;
- nie potrafi korzystać z żadnych, nawet najprostszych, źródeł informacji w języku angielskim;
- nie stosuje strategii komunikacyjnych;
- nie posiada świadomości językowej.
-

7. ZAANGAŻOWANIE UCZNIĄ

a) celujący i bardzo dobry:

- zawsze odrabia zadania domowe i podejmuje dodatkowe dobrowolne zadania i projekty językowe;
- starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń;
- jest aktywny na zajęciach;
- w miarę możliwości pomaga kolegom w nauce;

b) dobry i dostateczny:

- zawsze odrabia zadania domowe;
- stara się starannie prowadzić zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń;

- stara się aktywnie uczestniczyć w zajęciach;
- c) dopuszczający:
- stara się odrabiać zadania domowe;
 - stara się starannie prowadzić zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń;
- d) niedostateczny:
- notorycznie nie odrabia zadań domowych,
 - nie prowadzi systematycznie zeszytu przedmiotowego,
 - odmawia udziału w ćwiczeniach i zadaniach w czasie lekcji.

ZAKRES MATERIAŁU DLA KLASY SIÓDMEJ

STRUKTURY GRAMATYCZNE	SŁOWNICTWO / TEMATYKA	KOMUNIKOWANIE SIĘ / FUNKCJE JĘZYKOWE
<ul style="list-style-type: none"> • tryb rozkazujący • czasownik to be / have got • konstrukcja there is / there are, / there was / there were • konstrukcja like / love, hate + gerund • konstrukcja would like to + bezokolicznik • czasowniki + gerund lub + bezokolicznik • konstrukcje too / enough • czasowniki modalne i semi-modalne: can / can't, must / mustn't, 	<ul style="list-style-type: none"> • człowiek (np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania); • miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia, prace domowe); • edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, życie szkoły, zajęcia 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawianie siebie i innych osób • Opisywanie ludzi, przedmiotów i zwierząt - Identyfikacja i lokalizacja przedmiotu (np. określanie miejsca położenia przedmiotów, usytuowania budynków w mieście) • Opisywanie zjawisk • Rozpoczynanie, podtrzymywanie, kończenie rozmowy, sposoby zwracania

<p>should / shouldn't, have to / don't have to</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czas Present Simple • Czas Present Continuous • Czas Present Perfect • Czas Past Simple (czasownik be, czasowniki regularne i nieregularne) – • Czas Past Continuous • Czas Future Simple • konstrukcja be + going + to - plany i zamierzenia • zdania warunkowe typu 0, 1 i 2 • strona bierna - czas teraźniejszy <ul style="list-style-type: none"> • liczba mnoga rzeczowników (regularne i wybrane nieregularne) • rzeczowniki policzalne i niepoliczalne • forma dzierżawcza rzeczownika (dopełniacz saksoński) 	<p>pozalekcyjne);</p> <ul style="list-style-type: none"> • praca (np. popularne zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy); • życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy); • żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki); • zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary); • podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, zwiedzanie); • kultura (np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo 	<p>się do rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie zwrotów grzecznościowych, m.in. powitanie, pożegnanie, podziękowanie, przeproszenie • Opisywanie czynności zwyczajowych (np. opisywanie zajęć codziennych i form spędzania czasu wolnego) • Opisywanie czynności odbywających się w chwili mówienia • Porównywanie cech osób, przedmiotów, miejsc, czynności • Wyrażanie intencji, marzeń i planów na przyszłość • Wyrażanie przewidywań, wydarzeń w przyszłości • Podejmowanie spontanicznych decyzji • Pytanie i prośba o informację
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • przedimek nieokreślony a / an • przedimek określony the • określniki any, some, many, much, a lot of, • Zaimki: wskazujące (this, these, that, those); osobowe (I, you, he, she, it, we, they) ; dzierżawcze (mine, yours, his, hers, its, ours, theirs); dopełnieniowe (me, you, him, her, it, us, them) ; względne (who, which, where, that, whose) • • przymiotniki określające kolor, rozmiar, kształt i narodowość dzierżawcze (my, your, his, her, its, our, their) • stopniowanie przymiotników jedno i wielosylabowych (regularne i niektóre formy nieregularne) • porównania (as ... as, longer than) • Przysłówki: 	<p>w kulturze, tradycje i zwyczaje, media);</p> <ul style="list-style-type: none"> • sport (np. dyscypliny sportu); • zdrowie (np. tryb życia, samopoczucie,); • nauka i technika (np. odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych); • świat przyrody (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego) • życie społeczne (np. wydarzenia i zjawiska społeczne) 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie upodobań i pytanie o upodobania innych • Prowadzenie prostych negocjacji w sytuacjach życia codziennego • Określanie umiejętności, kompetencji • Określanie posiadania i przynależności • Wyrażanie i uzasadnianie swojej opinii • Pytanie o opinię i przedstawianie opinii innych osób • Wyrażanie zgody lub sprzeciwu • Wyrażanie uczuć i emocji • Wyrażanie prośby • Zgadanie się i odmawianie spełnienia prośby • Udzielanie rad, proszenie o radę • Wyrażanie zakazu i nakazu • Ostrzeżenie i instruowanie • Pytanie o pozwolenie
---	--	---

<p>częstotliwości (always, usually, often, sometimes, never)</p> <ul style="list-style-type: none"> • przysłówki czasu przeszłego i przyszłego (last week, ago, next year, at eight o'clock, tomorrow itp.) • przysłówki sposobu (slowly) • przysłówki stopnia (very) • przysłówki miejsca (here, there) • formy regularne i nieregularne tworzone od przymiotników (slowly, fast) • Spójniki: and, but, or, next, then, after, before, because, so, although, when, while • Przyimki: w okolicznikach miejsca (in, on, at, over, opposite, next to itp.); w okolicznikach czasu (on Monday, at ... o'clock, in summer, 		<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie i odmawianie pozwolenia • Wyrażanie przyczyny i skutku (np. to...because...) • Wyrażanie warunku (np. If you want to...) • Proponowanie, przyjęcie lub odrzućenie propozycji • Składanie gratulacji i życzeń • Odpowiadanie na życzenia i gratulacje • Zapraszanie i odpowiadanie na zaproszenie
--	--	---

after midnight) <ul style="list-style-type: none"> • Liczebniki: główne; porządkowe (first, second, third, fourth, itd.) • czasowniki z make i do 		
---	--	--

Język niemiecki

Ocena bieżąca postępów ucznia uwzględnia wszystkie cztery sprawności językowe, tj.: rozumienie ze słuchu, pisanie, czytanie, mówienie oraz tzw. podsystemy języka, czyli gramatykę i słownictwo.

Oceny okresowa i roczna obejmują wszystkie ww. sprawności językowe i podsystemy języka, wymagane na danym etapie nauczania, a także uwzględniają pracę ucznia na lekcjach.

Ocena pracy ucznia na lekcjach uwzględnia: pracę indywidualną, tj. aktywność na lekcji, pracę zgodną z poleceniami nauczyciela, wysiłek włożony w wykonanie zadania, pracę w parach i grupach, tj. równy udział w ćwiczeniu każdego ucznia, używanie języka obcego w ćwiczonych dialogach, pomoc koleżeńską w przypadku trudności z wykonaniem zadania, pracę projektową w grupach, tj. produkt końcowy, jak i proces jego przygotowania, np. wykorzystanie źródeł, współpracę w grupie, podział ról, rozplanowanie czasu itp.

W związku z tym ustala się następujący zakres wiadomości, umiejętności i wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny:

1. Rozumienie ze słuchu

Ocena **celująca**

Uczeń:

1. spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą
2. bez trudu rozumie wypowiedzi niemieckojęzyczne na podstawie kontekstu sytuacyjnego oraz związków przyczynowo-skutkowych, nawet jeśli zawarte są w nich nowe struktury leksykalno-gramatyczne.

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń:

- 1) bez trudu rozumie wypowiedzi w języku niemieckim formułowane przez różne osoby i zawierające znane mu słownictwo i struktury gramatyczne
- 2) rozumie sens sytuacji komunikacyjnych oraz prawidłowo na nie reaguje
- 3) sprawnie wyszukuje informacje szczegółowe w wypowiedziach, dialogach i komunikatach
- 4) w pełni rozumie instrukcje nauczyciela, formułowane w języku niemieckim i prawidłowo na nie reaguje.

Ocena **dobra**

Uczeń:

- 1) w znacznym stopniu rozumie wypowiedzi w języku niemieckim formułowane przez różne osoby i zawierające znane mu słownictwo i struktury gramatyczne
- 2) rozumie sens większości sytuacji komunikacyjnych oraz prawidłowo na nie reaguje
- 3) sprawnie wyszukuje informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach, komunikatach
- 4) rozumie instrukcje nauczyciela w języku niemieckim i prawidłowo na nie reaguje.

Ocena **dostateczna**

Uczeń:

- 1) rozumie dużą część prostych wypowiedzi w języku niemieckim formułowanych przez różne osoby, zawierających znane mu słownictwo i struktury gramatyczne
- 2) przeważnie rozumie ogólny sens większości sytuacji komunikacyjnych oraz przeważnie prawidłowo na nie reaguje
- 3) wyszukuje większość szczegółowych informacji w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach i komunikatach
- 4) rozumie większą część prostych instrukcji nauczyciela, formułowanych w języku niemieckim i zazwyczaj prawidłowo na nie reaguje.

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń:

- 1) rozumie niewielką część wypowiedzi w języku niemieckim, zawierających słownictwo i struktury gramatyczne ujęte w programie nauczania
- 2) rozumie ogólny sens tylko niektórych wypowiedzi oraz często reaguje na nie nieprawidłowo

- 3) wyszukuje jedynie niektóre informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach i komunikatach
- 4) rozumie niektóre proste instrukcje i polecenia nauczyciela w języku niemieckim oraz nie zawsze prawidłowo na nie reaguje.

Ocena **niedostateczna**

Uczeń :

- 1) nie rozumie najprostszych wypowiedzi w języku niemieckim
- 2) rozumie ogólny sens bardzo nielicznych sytuacji komunikacyjnych lub nie rozumie ich wcale; ma problem z prawidłowym reagowaniem na nie lub nie reaguje wcale
- 3) nie potrafi wyszukać szczegółowych informacji w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach, komunikatach
- 4) nie rozumie prostych instrukcji i poleceń nauczyciela, formułowanych w języku niemieckim.

2. Mówienie

Ocena **celująca**

Uczeń:

- 1) spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą
- 2) tworzy wypowiedzi ustne, jakościowo wykraczające poza zakres programu nauczania (zakres leksykalny, gramatyczny, płynność i oryginalność wypowiedzi, ciekawe ujęcie tematu).

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń:

- 1) swobodnie zdobywa informacje i udziela ich w typowych sytuacjach dnia codziennego, nie popełniając przy tym błędów językowych i gramatycznych
- 2) swobodnie wyraża swoje zdanie na jakiś temat, używając bogatego słownictwa i poprawnych struktur gramatycznych
- 3) bezbłędnie reaguje na zaistniałą sytuację komunikacyjną
- 4) potrafi bezbłędnie i płynnie opowiadać o sytuacjach określonych w programie nauczania oraz formułować opisy ustne przewidziane w programie nauczania
- 5) płynnie inicjuje, podtrzymuje i kończy prostą rozmowę dotyczącą typowych sytuacji
- 6) potrafi stosować środki leksykalne i gramatyczne adekwatne do sytuacji

- 7) jego wypowiedzi pod względem fonetycznym są całkowicie poprawne, bez błędów w wymowie i intonacji.

Ocena **dobra**

Uczeń:

- 1) zdobywa informacje i udziela ich w typowych sytuacjach dnia codziennego, nieliczne błędy językowe nie zakłócają komunikacji
- 2) wyraża swoje zdanie na dany temat, używa dość bogatego słownictwa i poprawnych struktur gramatycznych
- 3) potrafi dość płynnie opowiadać o sytuacjach określonych w programie nauczania oraz formułować opisy ustne
- 4) inicjuje, podtrzymuje i kończy prostą rozmowę dotyczącą typowych sytuacji, a nieliczne błędy językowe nie utrudniają komunikacji
- 5) prawie zawsze stosuje środki leksykalne i gramatyczne adekwatne do sytuacji
- 6) jego wypowiedzi pod względem fonetycznym są poprawne, bez istotnych błędów w wymowie i intonacji.

Ocena **dostateczna**

Uczeń:

- 1) zadaje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi, używa przy tym prostego słownictwa i prostych form gramatycznych, jednak nie zawsze poprawnych
- 2) potrafi wyrazić w prosty sposób swoje zdanie na dany temat, choć widoczne są błędy leksykalne i gramatyczne
- 3) potrafi formułować proste wypowiedzi zgodnie z programem nauczania
- 4) potrafi nawiązać rozmowę w prostej sytuacji komunikacyjnej, ma jednak problemy z jej utrzymaniem i zakończeniem
- 5) przeważnie reaguje w typowych sytuacjach komunikacyjnych, popełnia jednak błędy językowe
- 6) potrafi w ograniczonym stopniu stosować środki leksykalne i gramatyczne adekwatne do sytuacji
- 7) błędy leksykalne, gramatyczne w nieznacznym stopniu utrudniają komunikację.

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń:

- 1) potrafi w ograniczonym stopniu zadawać pytania i udzielać odpowiedzi, ma przy tym znaczne problemy z ich trafnością, poprawnością gramatyczną, leksykalną i fonetyczną

- 2) wyraża w prosty sposób swoje zdanie na dany temat, popełniając przy tym liczne błędy językowe
- 3) potrafi formułować proste wypowiedzi zgodnie z programem nauczania
- 4) tylko częściowo potrafi nawiązać rozmowę w prostej sytuacji komunikacyjnej, ma problemy z jej utrzymaniem i zakończeniem
- 5) podczas formułowania wypowiedzi posługuje się schematami
- 6) ma znaczne problemy ze stosowaniem poznanych środków leksykalnych i gramatycznych adekwatnie do sytuacji
- 7) błędy leksykalne, gramatyczne i fonetyczne utrudniają komunikację.

Ocena **niedostateczna**

Uczeń:

- 1) nie potrafi zadawać pytań i udzielać odpowiedzi
- 2) nie potrafi wyrażać swoich myśli, odczuć, swojej opinii na dany temat z powodu zbyt ubogiego zasobu leksykalno-gramatycznego
- 3) nie potrafi formułować najprostszych wypowiedzi ujętych w programie nauczania
- 4) nie potrafi nawiązać, utrzymać i zakończyć rozmowy w prostej sytuacji komunikacyjnej
- 5) nie potrafi właściwie zareagować w najprostszych sytuacjach komunikacyjnych, uwzględnionych w programie nauczania
- 6) tworzy wypowiedzi, które nie zawierają wymaganej liczby niezbędnych informacji
- 7) nie potrafi stosować poznanych środków leksykalnych i gramatycznych adekwatnie do sytuacji
- 8) jego wypowiedzi zawierają znaczące błędy fonetyczne, leksykalne i gramatyczne, które uniemożliwiają zrozumienie wypowiedzi.

3.Czytanie ze zrozumieniem

Ocena **celująca**

Uczeń:

- 1) spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą
- 2) bez problemu rozumie na podstawie kontekstu sytuacyjnego oraz związków przyczynowo- skutkowych teksty użytkowe i informacyjne, nawet jeśli występują w nich struktury gramatyczno-leksykalne wykraczające poza program nauczania.

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń:

- 1) bez trudu rozumie proste teksty użytkowe i wypowiedzi pisemne
- 2) bez trudu potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora
- 3) sprawnie znajduje potrzebne informacje szczegółowe w tekście.

Ocena **dobra**

Uczeń:

- 1) rozumie ogólnie większość prostych tekstów użytkowych i wypowiedzi pisemnych
- 2) potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora
- 3) potrafi znaleźć większość potrzebnych informacji szczegółowych w tekście.

Ocena **dostateczna**

Uczeń:

- 1) rozumie ogólnie dużą część prostych tekstów użytkowych i wypowiedzi pisemnych
- 2) przeważnie potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora
- 3) znajduje część potrzebnych informacji szczegółowych w tekście.

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń:

- 1) rozumie nieliczne proste teksty użytkowe i wypowiedzi pisemne
- 2) ma problemy z określeniem głównej myśli tekstu/wypowiedzi, jej kontekstu i intencji autora
- 3) potrafi odnaleźć nieliczne potrzebne informacje w tekście.

Ocena **niedostateczna**

Uczeń:

- 1) nie rozumie prostych tekstów i wypowiedzi pisemnych
- 2) nie potrafi odnaleźć potrzebnych informacji szczegółowych w tekście.

4. Pisanie

Ocena **celująca**

Uczeń:

- 1) spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą
- 2) tworzy wypowiedzi pisemne wykraczające poza zakresy ujęte w programie nauczania: leksykalny, gramatyczny, płynność i oryginalność wypowiedzi, ciekawe ujęcie tematu.

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń:

- 1) bez trudu dostrzega różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz bezbłędnie zapisuje poznane słowa i wyrażenia
- 2) bezbłędnie odpowiada pisemnie na zawarte w ćwiczeniach polecenia
- 3) bez trudu pisze proste wypowiedzi pisemne, przewidziane w programie nauczania, stosując urozmaicone słownictwo i struktury gramatyczne właściwe dla danej wypowiedzi
- 4) potrafi przedstawiać rozbudowane dialogi w formie pisemnej
- 5) w sposób wyczerpujący przekazuje informacje w formie pisemnej
- 6) tworzy wypowiedzi bezbłędne.

Ocena **dobra**

Uczeń:

- 1) dostrzega różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz bezbłędnie zapisuje większość poznanych słów i wyrażeń
- 2) poprawnie odpowiada na zawarte w ćwiczeniach polecenia
- 3) pisze proste wypowiedzi pisemne przewidziane w programie nauczania, stosując dość urozmaicone słownictwo i struktury gramatyczne, właściwe dla danej wypowiedzi
- 4) potrafi konstruować dialogi w formie pisemnej
- 5) w sposób wyczerpujący przekazuje informacje w formie pisemnej
- 6) tworzy wypowiedzi z niewielką liczbą błędów, jednak nie ma to wpływu na obniżenie jakości wypowiedzi pisemnej.

Ocena **dostateczna**

Uczeń:

- 1) ma trudności w dostrzeganiu różnic między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz zapisie poznanych słów i wyrażeń
- 2) przeważnie poprawnie odpowiada na zawarte w ćwiczeniach polecenia
- 3) pisze proste wypowiedzi pisemne przewidziane w programie nauczania, stosując proste słownictwo i struktury gramatyczne właściwe dla danej wypowiedzi
- 4) potrafi konstruować dialogi w formie pisemnej, ale charakteryzują się one częściowym brakiem płynności
- 5) w sposób niepełny i nieprecyzyjny przekazuje informacje w formie pisemnej
- 6) tworzy wypowiedzi ze znacznymi ilościami błędów leksykalnych, ortograficznych i gramatycznych, które powodują częściowe zakłócenie komunikacji.

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń:

- 1) ma znaczące trudności w dostrzeganiu różnic między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz zapisywaniu poznanych słów i wyrażeń, nie potrafi często poprawnie uzupełnić brakujących liter w poznanych wcześniej wyrazach
- 2) odpowiada na zawarte w ćwiczeniach polecenia w sposób niepełny
- 3) ma trudności z pisaniem prostych wypowiedzi pisemnych, stosuje przy tym ubogie słownictwo i struktury gramatyczne, właściwe dla danej wypowiedzi, są to jednak wypowiedzi niespójne i nielogiczne
- 4) ma problem z konstrukcją logiczną dialogów w formie pisemnej
- 5) nie przekazuje informacji w formie pisemnej w sposób wyczerpujący
- 6) tworzy wypowiedzi ze znacznymi ilościami błędów, które umożliwiają przekazanie informacji w ograniczonym stopniu.

Ocena **niedostateczna**

Uczeń:

- 1) nie dostrzega różnic między fonetyczną a graficzną formą wyrazu, nie potrafi poprawnie uzupełnić brakujących liter w poznanych wcześniej wyrazach
- 2) nie jest w stanie odpowiadać na zawarte w ćwiczeniach polecenia
- 3) nie potrafi pisać prostych wypowiedzi pisemnych
- 4) jego wypowiedzi nie zawierają informacji niezbędnych do przekazania wymaganych treści
- 5) nie potrafi budować prostych zdań
- 6) posiada niewystarczający zasób słownictwa do przekazania informacji w tekście pisany
- 7) nieodpowiednio dobiera słownictwo
- 8) robi liczne, rażące błędy ortograficzne, gramatyczne i leksykalne.

Muzyka

1 **Ocenę celującą** otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował celująco pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
- b) zdobywa dodatkową wiedzę dzięki wykorzystaniu różnych źródeł informacji;
- c) na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany,
- d) inicjuje różnorodne działania i projekty;

- e) potrafi zagrać melodie zamieszczone w podręczniku oraz inne proste utwory na flecie, dzwoneczkach, keyboardzie;
 - f) umie zaśpiewać a capella i z akompaniamentem piosenki z podręcznika oraz z innych źródeł;
 - g) opanował umiejętność łączenia wiedzy z zakresu muzyki z wiadomościami z innych przedmiotów;
 - h) potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy muzyczne;
 - i) zawsze jest przygotowany do lekcji,
 - j) odrabia zadane prace domowe;
 - k) jest wzorowym słuchaczem koncertów muzycznych.
- 2 **Ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:
- a) opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
 - b) korzysta z różnych źródeł informacji;
 - c) na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany;
 - d) potrafi zagrać większość melodii zamieszczonych w podręczniku na flecie i dzwoneczkach;
 - e) umie zaśpiewać z akompaniamentem większość piosenek z podręcznika;
 - f) odrabia prace domowe;
 - g) jest uważnym słuchaczem koncertów muzycznych.
- 3 **Ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który:
- a) opanował większość wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
 - b) korzysta z różnych źródeł informacji;
 - c) potrafi zagrać kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na flecie lub dzwoneczkach;
 - d) śpiewa poprawnie pod względem muzycznym pieśni jednogłosowe z akompaniamentem;
 - e) na lekcjach jest aktywny i zdyscyplinowany;
 - f) odrabia prace domowe;
 - g) jest uważnym słuchaczem koncertów muzycznych.
- 4 **Ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który:
- a) opanował w stopniu podstawowym wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania;
 - b) wyjaśnia najważniejsze zagadnienia muzyczne z pomocą nauczyciela;
 - c) potrafi zagrać niektóre melodie przewidziane w programie nauczania na flecie lub dzwoneczkach;
 - d) śpiewa z akompaniamentem niektóre piosenki zamieszczone w podręczniku;
 - e) z reguły odrabia prace domowe;
 - f) zazwyczaj ze skupieniem słucha koncertów muzycznych.
- 5 **Ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:
- a) w niewielkim stopniu opanował wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania;
 - b) wykonuje proste ćwiczenia muzyczne z pomocą nauczyciela;

- c) potrafi zagrać na instrumencie melodycznym gamę i najprostsze utwory zamieszczone w podręczniku;
- d) śpiewa z akompaniamentem najprostsze piosenki z podręcznika;
- e) odrabia proste prace domowe;
- f) nie przeszkadza innym słuchaczom podczas koncertów muzycznych.

6 Ocena niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania (co uniemożliwia dalsze kształcenie);
- b) nie wykonuje prostych ćwiczeń nawet z pomocą nauczyciela;
- c) nie podejmuje prób zagrania melodii na instrumencie melodycznym;
- d) odmawia wykonania jakiegokolwiek piosenki;
- e) jest pasywny, nie uważa na lekcjach;
- f) nie odrabia prac domowych;
- g) nie wykazuje chęci, aby nauczyć się czegośkolwiek, nadrobić braki, poprawić oceny.

Uwaga! Ocena niedostateczna nie może wynikać z braku predyspozycji lub uzdolnień ucznia. Należy ją traktować wyłącznie jako reakcję na postawę ucznia wyrażającego niechęć do przedmiotu i do pracy na lekcjach oraz wykazującego brak zaangażowania mimo szeregu prób aktywizacji podejmowanych przez nauczyciela.

Plastyka

Podczas ustalania oceny z plastyki na szczególną uwagę zasługuje wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć. Oprócz wiedzy i umiejętności równie ważna jest pozytywna postawa wobec przedmiotu. Składają się na nią: aktywne uczestnictwo w zajęciach, przynoszenie na lekcje odpowiednich materiałów i przyborów, przestrzeganie zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami, efektywne gospodarowanie czasem przeznaczonym na ćwiczenia plastyczne, a także zachowywanie porządku w swoim miejscu pracy – zarówno podczas zajęć, jak i po ich zakończeniu. Nie bez znaczenia są też dobre wyniki osiągnięte w konkursach plastycznych, udział w szkolnych i pozaszkolnych uroczystościach (przygotowywanie oprawy plastycznej imprez), uczestnictwo w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych, wykonywanie ponadobowiązkowych prac plastycznych, przygotowywanie gazetek szkolnych lub informacji wzbogacających proces lekcyjny na podstawie różnych źródeł.

Podczas dokonywania oceny działań i prac plastycznych przyjęte zostały następujące kryteria: zgodność pracy z tematem lekcji, poprawność wykorzystanych układów kompozycyjnych, trafność doboru środków artystycznego wyrazu, umiejętność posługiwania się daną techniką plastyczną, pomysłowość w doborze materiałów i narzędzi, stosowanie niekonwencjonalnych, twórczych rozwiązań, oryginalność realizacji danego tematu oraz estetyka pracy (ostatnie kryterium nie dotyczy uczniów cierpiących na różne dysfunkcje).

Wymagania konieczne. Spełnienie wymagań pozwala postawić ocenę dopuszczającą.

Z pomocą nauczyciela uczeń:

- 1 wymienia placówki działające na rzecz kultury,
- 2 tłumaczy zasady zachowania się w muzeum,
- 3 wskazuje zabytki znajdujące się w regionie,
- 4 podaje nazwiska najwybitniejszych malarzy polskich i zagranicznych,
- 5 wyjaśnia, kogo możemy nazywać twórcą ludowym,
- 6 opisuje tradycje i symbole związane ze świętami Bożego Narodzenia oraz z Wielkanocą,
- 7 nazywa elementy dzieła plastycznego (linia, punkt, kontur, plama, walor barwa, światłocien, technika, faktura, kształt, kompozycja, perspektywa),
- 8 wskazuje podstawowe środki wyrazu plastycznego znajdujące się w najbliższym otoczeniu i je opisuje,
- 9 wyjaśnia znaczenie niektórych z omówionych na lekcji terminów plastycznych,
- 10 wymienia nazwy niektórych z poznanych dziedzin sztuki (np. rysunek, malarstwo, grafika, rzeźba, architektura, sztuka użytkowa, sztuka ludowa oraz współczesne formy: fotografia, film, instalacja, asamblaż, happening, performance),
- 11 rozróżnia dzieła należące do poszczególnych dziedzin twórczości artystycznej (rysunek, malarstwo, grafika, rzeźba, architektura, sztuka ludowa, rzemiosło artystyczne itd.),
- 12 tłumaczy, czym zajmują się rysownik, malarz, grafik, rzeźbiarz i architekt,
- 13 wskazuje różnice między rysunkiem a malarstwem,
- 14 uzyskuje barwy pochodne, wykorzystując barwy podstawowe,
- 15 wymienia podstawowe elementy warsztatu fotograficznego,
- 16 nazywa niektóre gatunki filmowe,
- 17 wskazuje środki przekazu należące do nowych mediów,
- 18 wskazuje podstawowe narzędzia pracy plastyka i wykorzystuje je w minimalnym stopniu w swoich działaniach,
- 19 podejmuje próby zastosowania elementów teorii w ćwiczeniach praktycznych,
- 20 wykonuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności,
- 21 utrzymuje w porządku swój warsztat pracy,
- 22 stara się przestrzegać zasad BHP podczas działań na lekcji.

Wymagania podstawowe. Spełnienie wymagań pozwala postawić ocenę dostateczną.

Uczeń:

- 1 określa rolę elementów plastycznych w swoim najbliższym otoczeniu,
- 2 wskazuje miejsca w swoim regionie, w których można obejrzeć dzieła plastyczne,
- 3 wymienia najsłynniejsze polskie zabytki oraz zabytki znajdujące się w regionie,
- 4 podaje przykłady dziedzin sztuki uprawianych przez twórców ludowych oraz wykorzystywanych przez tych artystów technik plastycznych,
- 5 wyjaśnia znaczenie wybranych tradycji i symboli związanych ze świętami Bożego Narodzenia oraz z Wielkanocą,
- 6 opisuje elementy dzieła plastycznego,
- 7 tłumaczy znaczenie omówionych na lekcji terminów plastycznych,
- 8 wymienia poznane podczas lekcji dziedziny sztuki,
- 9 omawia poznane techniki malarskie, nazywając wykorzystywane w nich narzędzia i podłoża,
- 10 wyjaśnia najważniejsze podziały barw,
- 11 wskazuje elementy i układy tworzące daną kompozycję,
- 12 przygotowuje ilustrację z zastosowaniem danego rodzaju kompozycji,
- 13 rozpoznaje rodzaj kompozycji wykorzystanej w wybranych dziełach przedstawionych na reprodukcjach,

- 14 wykonuje rysunek z zastosowaniem wybranej perspektywy,
- 15 podaje najważniejsze cechy wybranych perspektyw malarskich,
- 16 tłumaczy, czym różni się technika druku wypukłego od techniki druku wklęsłego,
- 17 wymienia poszczególne rodzaje rzeźby,
- 18 dokonuje podziału architektury ze względu na jej funkcje,
- 19 wskazuje wytwory wzornictwa przemysłowego w najbliższym otoczeniu,
- 20 projektuje przedmioty codziennego użytku,
- 21 wyjaśnia, czym różni się fotografia artystyczna od fotografii użytkowej,
- 22 określa różnice między dziełami kina artystycznego a filmami komercyjnymi,
- 23 omawia funkcję nowych mediów w sztuce,
- 24 rozpoznaje narzędzia pomocne w pracy rysownika, malarza, rzeźbiarza, grafika, fotografika i filmowca,
- 25 omawia funkcje typowych narzędzi stosowanych w poszczególnych technikach plastycznych,
- 26 przedstawia obiekty na płaszczyźnie i w przestrzeni, posługując się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego,
- 27 stosuje w działaniach artystycznych różne narzędzia i podłoża,
- 28 dostrzega wpływ faktury użytego podłoża na efekt końcowy działań plastycznych,
- 29 prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- 30 uczestniczy w dyskusjach o prezentowanych obiektach po zachęcie ze strony nauczyciela,
- 31 stosuje się do zasad organizacji pracy,
- 32 przynosi na lekcję odpowiednie materiały i narzędzia,
- 33 aktywnie pracuje w grupie,
- 34 utrzymuje w porządku swój warsztat pracy,
- 35 przestrzega zasad BHP podczas działań plastycznych.

Wymagania rozszerzające. Spełnienie wymagań pozwala postawić ocenę dobrą.

Uczeń:

- 1 określa rolę elementów plastycznych w swoim najbliższym otoczeniu,
- 2 podaje nazwiska najwybitniejszych malarzy polskich i zagranicznych,
- 3 wymienia najświetniejsze polskie zabytki i dzieła sztuki oraz zabytki znajdujące się w regionie,
- 4 analizuje wybrane dzieła sztuki, stosując wiedzę zdobytą podczas lekcji,
- 5 wskazuje najbliższy skansen,
- 6 wyjaśnia, czym są pieta i świątek, oraz określa ich cechy na podstawie fotografii,
- 7 omawia wybrane tradycje i symbole związane ze świętami Bożego Narodzenia oraz z Wielkanocą,
- 8 charakteryzuje poszczególne dziedziny sztuki,
- 9 opisuje wybrane środki wyrazu plastycznego i przyporządkowuje je do określonej grupy elementów tworzących dzieło,
- 10 wymienia cechy poszczególnych rodzajów kompozycji,
- 11 określa sposób przedstawiania przestrzeni oraz rodzaje faktury zastosowane w dziele zaprezentowanym na oglądanej reprodukcji,
- 12 rozpoznaje, jakimi narzędziami posłużył się twórca dzieła poznawanego w postaci reprodukcji,
- 13 wyjaśnia, jak stosować sztalugi, matrycę i dłuto,
- 14 tłumaczy znaczenie poznanych terminów plastycznych, uzupełniając swoje definicje przykładami dzieł sztuki,

- 15 omawia wpływ barw ciepłych i zimnych na samopoczucie człowieka,
- 16 rozróżnia rodzaje malarstwa ze względu na przedstawianą tematykę (portret, pejzaż, martwa natura, malarstwo historyczne, rodzajowe itd.),
- 17 charakteryzuje prace graficzne, zwracając szczególną uwagę na materiał użyty do wykonania matrycy,
- 18 wskazuje różnice pomiędzy rzeźbą tradycyjną a kompozycją przestrzenną,
- 19 porównuje wzornictwo przemysłowe z rzemiosłem artystycznym,
- 20 wymienia podobieństwa między techniką malarską a techniką fotograficzną,
- 21 nazywa środki wyrazu artystycznego wykorzystywane w filmie (perspektywa, światło, kolor) oraz określa ich wpływ na atmosferę dzieła,
- 22 wymienia cechy charakterystyczne sztuki nowych mediów,
- 23 stosuje elementy wiedzy teoretycznej w ćwiczeniach praktycznych,
- 24 używa waloru w działaniach plastycznych odpowiednio do tematu i charakteru pracy,
- 25 wyjaśnia, w jaki sposób ukazać światłocien na rysunku,
- 26 dobiera narzędzia i podłoża w zależności od charakteru i tematu wykonywanej pracy plastycznej,
- 27 posługuje się właściwie przyborami i narzędziami plastycznymi,
- 28 porównuje środki wyrazu plastycznego zastosowane w dwóch wybranych dziełach malarskich zaprezentowanych na reprodukcjach,
- 29 wykorzystuje dany rodzaj kompozycji oraz wybraną technikę plastyczną podczas tworzenia ilustracji,
- 30 omawia wybrany obraz pod kątem zastosowanego rodzaju kompozycji,
- 31 tłumaczy, na czym polega perspektywa przedstawiona na obrazie,
- 32 dobiera rodzaj perspektywy do tematu wykonywanej pracy, wykorzystując w praktyce wiedzę teoretyczną,
- 33 realizuje proste projekty w dziedzinie sztuki użytkowej,
- 34 wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym,
- 35 określa rolę środków wyrazu, które zastosował w pracy plastycznej,
- 36 prowadzi systematycznie zeszyt przedmiotowy,
- 37 zachowuje koncentrację podczas lekcji,
- 38 uczestniczy aktywnie w dyskusjach na temat prezentowanych obiektów,
- 39 organizuje poprawnie swoje miejsce pracy oraz przynosi na lekcję odpowiednie materiały i narzędzia,
- 40 efektywnie wykorzystuje czas przeznaczony na działalność twórczą,
- 41 utrzymuje w porządku swój warsztat pracy,
- 42 przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami.

Wymagania dopełniające. Spelnienie wymagań pozwala postawić ocenę bardzo dobrą.

Uczeń:

- 1 dyskutuje na temat roli sztuki w życiu człowieka,
- 2 wymienia nazwiska najwybitniejszych artystów polskich i zagranicznych (malarzy, rzeźbiarzy, architektów),
- 3 zdobywa z różnych źródeł (Internet, lokalna prasa, dostępne książki) informacje na temat artystów tworzących w regionie,
- 4 wymienia placówki kultury znajdujące się w rodzinnej miejscowości lub najbliższej okolicy oraz wyjaśnia, czym się one zajmują,
- 5 omawia rolę muzeów w procesie edukacji społeczeństwa,
- 6 wykazuje się rozległą wiedzą na temat polskich zabytków,

- 7 rozpoznaje wybrane dzieła architektury i sztuk plastycznych należące do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury,
- 8 określa funkcje wybranych dzieł oraz wskazuje cechy wyróżniające je spośród innych tekstów kultury z danej epoki (prehistorii,
- 9 posługuje się w swoich wypowiedziach podstawowymi terminami z poszczególnych dziedzin sztuki,
- 10 bierze aktywny udział w dyskusji dotyczącej podobieństw i różnic między poszczególnymi dziedzinami sztuki,
- 11 porównuje wybrane dzieła plastyczne pod kątem użytych w nich środków wyrazu plastycznego,
- 12 omawia wybrane przykłady wytworów sztuki ludowej pod względem ich formy i użytego materiału,
- 13 opisuje (w oparciu o przekazy ludowe) tradycje podtrzymywane w swoim regionie,
- 14 wylicza różnice między malarstwem realistycznym a malarstwem abstrakcyjnym,
- 15 określa cechy rzeźb należących do różnych rodzajów na podstawie wybranych przykładów,
- 16 opowiada o wybranej zabytkowej budowli i charakteryzuje jej funkcje,
- 17 analizuje wybrane wytwory wzornictwa przemysłowego i rzemiosła artystycznego pod kątem ich funkcjonalności i estetyki,
- 18 omawia elementy dzieła plastycznego (kompozycja, światłocien, perspektywa, barwa) widoczne na wybranych fotografiach,
- 19 określa gatunek filmu na podstawie zaprezentowanego fragmentu,
- 20 świadomie korzysta z narzędzi sztuki nowych mediów (programy graficzne itp.) w swojej działalności twórczej,
- 21 przestrzega praw autorskich,
- 22 potrafi właściwie wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną we własnej twórczości,
- 23 operuje sprawnie wybraną techniką plastyczną,
- 24 wykonuje oryginalne i pomysłowe prace zgodne z podanym tematem,
- 25 wybiera technikę odpowiednią dla najlepszego wyrażenia tematu i analizuje ją pod kątem uzyskanych efektów plastycznych,
- 26 tworzy prace, ujawniając bogatą wyobraźnię i zręcznie wykorzystując możliwości wyrazu stwarzane przez różnorodne środki plastyczne oraz fakturę podłoża,
- 27 realizuje proste projekty w zakresie form użytkowych, stosując m.in. narzędzia i wytwory multimedialne,
- 28 posługuje się biegle poszczególnymi środkami wyrazu plastycznego,
- 29 stosuje plamy walorowe w celu ukazania w rysunku światłocienia na przedmiotach,
- 30 dokonuje ekspresji uczuć i nastrojów w pracy plastycznej za pomocą odpowiednio dobranych środków plastycznych,
- 31 wykorzystuje umiejętnie różne rodzaje perspektywy w celu ukazania przestrzeni na płaszczyźnie,
- 32 analizuje własną pracę pod kątem zastosowanych środków wyrazu plastycznego,
- 33 bierze udział w konkursach plastycznych przeprowadzanych na terenie szkoły lub poza nią,
- 34 prowadzi zeszyt przedmiotowy systematycznie i estetycznie,
- 35 jest aktywny podczas lekcji, z zaangażowaniem dyskutuje o prezentowanych obiektach,
- 36 organizuje swoje miejsce pracy, przynosi na lekcję odpowiednie materiały i narzędzia,
- 37 efektywnie wykorzystuje czas przeznaczony na działalność twórczą,
- 38 utrzymuje w porządku swój warsztat pracy zarówno podczas działań plastycznych, jak i po ich zakończeniu,
- 39 przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami.

Wymagania wykraczające. Spełnienie wymagań pozwala postawić ocenę celującą.

Uczeń:

- 1 wykazuje szczególne zainteresowanie sztukami plastycznymi,
- 2 uzasadnia swoje upodobania estetyczne,
- 3 ciekawie opowiada o zabytkach swojego regionu,
- 4 gromadzi dodatkowe wiadomości związane z plastyką,
- 5 kolekcjonuje reprodukcje dzieł plastycznych i książki o sztuce,
- 6 wykazuje znajomość literatury przedmiotu wykraczającą poza materiał omawiany na lekcjach,
- 7 orientuje się w wydarzeniach plastycznych odbywających się w kraju i na świecie (wystawy, konkursy, biennale),
- 8 uczęszcza do galerii, muzeów itp.,
- 9 wymienia nazwiska wybitnych artystów działających w jego miejscowości lub regionie,
- 10 ocenia znaczenie twórczości wybranego artysty i jego zasługi dla środowiska lokalnego, regionu, kraju, świata,
- 11 posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza treści wymienione w programie nauczania,
- 12 bierze czynny udział w zajęciach plastycznych,
- 13 analizuje prezentowane obiekty pod kątem ich treści, formy i emocjonalnego oddziaływania,
- 14 wykonuje prace dodatkowe będące uzupełnieniem treści poznanych na lekcji (opracowuje referaty traktujące o zagadnieniach poruszanych w literaturze przedmiotu, wykonuje pomoce dydaktyczne itp.),
- 15 wykorzystuje zdobytą wiedzę teoretyczną w pozalekcyjnych działaniach plastycznych (np. należy do szkolnego koła zainteresowań),
- 16 aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły (gazetki szkolne, dekoracje okolicznościowe) i regionu,
- 17 zdobywa nagrody na konkursach plastycznych,
- 18 wzorowo prowadzi zeszyt przedmiotowy (nowatorska forma, wzbogacona materiałem ilustracyjnym i teoretycznym),
- 19 przygotowuje się systematycznie do zajęć,
- 20 utrzymuje wzorowy porządek na swoim stanowisku pracy, zarówno podczas działań plastycznych, jak i po ich zakończeniu,
- 21 przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami.

Historia

Program nauczania historii w szkole podstawowej w klasach 4-8 „Wczoraj i dziś” proponuje kryteria ogólne określające wiadomości i umiejętności, które uczeń powinien opanować podczas pięcioletniego cyklu nauki historii.

Aby uzyskać ocenę:

- **dopuszczającą** – uczeń powinien wykazać się znajomością elementarnej wiedzy, wyjaśniać z pomocą nauczyciela znaczenie podstawowych terminów historycznych, dokonywać opisów przeszłości i porównywać ją z teraźniejszością na podstawie materiałów ilustracyjnych;
- **dostateczną** – uczeń powinien posiadać podstawową wiedzę faktograficzną, czytać teksty ze zrozumieniem, dostrzegać związki teraźniejszości z przeszłością, opanować najprostsze umiejętności przedmiotowe, takie jak: dokonywanie oceny zdarzenia, opis, porównanie, określanie, w którym wieku doszło do danego zdarzenia, porządkowanie wydarzeń w kolejności chronologicznej, odczytywanie daty wydarzenia z osi czasu;
- **dobrą** – uczeń powinien opanować wiedzę faktograficzną na poziomie ponadpodstawowym, wykazywać się aktywnością na lekcjach, wyrażać własną opinię, dostrzegać ciągłość rozwoju kulturalnego i cywilizacyjnego, integrować wiedzę uzyskaną z różnych źródeł, samodzielnie poszukiwać informacji o swoim regionie i rodzinnej miejscowości, umiejętnie posługiwać się mapą, odczytywać wiadomości z wykresów i tabel;
- **bardzo dobrą** – uczeń musi wykazać się nie tylko dużą wiedzą, lecz także zrozumieniem procesów historycznych; powinien również samodzielnie wyciągać wnioski, ujmować treści historyczne w związki przyczynowo-skutkowe, krytycznie odnosić się do wydarzeń z przeszłości oraz porównywać epoki i okresy;
- **celującą** – uczeń powinien samodzielnie rozwijać swoje zainteresowania i wykazywać się wiedzą ponadprogramową, uczestniczyć w pracach przedmiotowych kółek zainteresowań, łączyć i wykorzystywać wiadomości z różnych dziedzin, brać udział w konkursach przedmiotowych.

Szczegółowe osiągnięcia na poszczególne oceny w klasie VII.

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska
- zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814-1815)
- wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim
- podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, rewolucja przemysłowa, maszyna parowa
- zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763)
- identyfikuje postać Jamesa Watta
- wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: ideologia, proletariat, ruch robotniczy, strajk, związek

zawodowy

- identyfikuje postać Adama Smitha
- wyjaśnia znaczenie terminu Wiosna Ludów
- zna datę Wiosny Ludów (1848-1849)
- wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów
- wymienia przyczyny Wiosny Ludów
- wyjaśnia znaczenie terminów: emigracja, Wielka Emigracja
- identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego
- wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji
- wskazuje na mapie główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku
- powstania listopadowego
- wyjaśnia znaczenie terminu rusyfikacja
- zna datę wybuchu powstania krakowskiego
- wymienia represje wobec uczestników powstania listopadowego
- wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego
- wskazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim
- identyfikuje postacie: Józefa Bema, Adama Mickiewicza
- wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami
- wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm
- identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina
- wymienia poglądy romantyków
- wyjaśnia znaczenie terminów: wojna secesyjna, Północ, Południe
- zna datę wojny secesyjnej
- identyfikuje postać Abrahama Lincolna
- wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej
- zna daty: powstania Królestwa Włoch , ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej
- identyfikuje postacie: Giuseppe Garibaldi, Ottona von Bismarcka
- wymienia etapy jednoczenia Włoch i Niemiec
- przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy
- wyjaśnia znaczenie terminu kolonializm

- identyfikuje postać królowej Wiktorii
- wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej
- wyjaśnia znaczenie terminów: system republikański, partia polityczna, monarchia parlamentarna, demokratyzacja
- wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji
- wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminu teoria ewolucji
- identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie
- wymienia odkrycia naukowe, które wpłynęły na rozwój nauk przyrodniczych i medycznych
- wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne
- wyjaśnia znaczenie terminów: kultura masowa, pozytywizm, impresjonizm
- przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna
- zna datę manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim
- identyfikuje postacie: Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego
- wymienia założenia pracy organicznej
- określa przyczyny powstania styczniowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: branka, wojna partyzancka
- zna daty: wybuchu powstania, ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim
- identyfikuje postać Romualda Traugutta
- wymienia przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego
- omawia rolę Romualda Traugutta w powstaniu styczniowym
- wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, pozytywiści
- wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego
- przedstawia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji
- wyjaśnia znaczenie terminu germanizacja
- zna datę protestu dzieci we Wrześni
- identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Michała Drzymały
- charakteryzuje politykę germanizacji
- przedstawia postawy Polaków wobec germanizacji

- wyjaśnia znaczenie terminu emigracja zarobkowa
- zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim
- identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego
- wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.
- wskazuje na mapie okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych
- zna daty: powstania Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903)
- identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa
- wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego
- wymienia założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego, Polskiego Stronnictwa Ludowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela
- zna datę rewolucji 1905-1907
- identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego
- omawia skutki rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich
- charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską
- wyjaśnia znaczenie terminu Organizacja Bojowa PPS
- identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego
- wyjaśnia cele, dla których została powołana Organizacja Bojowa PPS
- wyjaśnia znaczenie terminów: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska
- identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Marię Konopnicką, Jana Matejkę
- wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc
- podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc
- wyjaśnia znaczenie terminów: trójprzymierze/państwa centralne, trójporozumienie/ententa, aneksja
- zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907)
- wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia,
- wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia
- wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń

- wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Wojna, front
- zna daty: I wojny światowej (1914-1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918)
- wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminu Legiony Polskie
- zna datę sformowania Legionów Polskich (1914)
- identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego
- przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności
- wyjaśnia, jak zaborcy w czasie I wojny światowej traktowali ziemie Królestwa Polskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa
- zna daty wybuchu rewolucji lutowej (8 III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (6/7 XI 1917)
- identyfikuje postać Włodzimierza Lenina
- wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej
- wyjaśnia znaczenie terminu Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy)
- zna daty wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), podpisania traktatu wersalskiego
- identyfikuje postacie Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego
- wymienia postanowienia Aktu 5 listopada
- wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy
- zna daty podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920),
- wskazuje na mapie państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim
- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), antysemityzm, führer, obóz koncentracyjny
- zna daty powstania marszu na Rzym (1922), przejęcia przez A. Hitlera funkcji

kanclerza

- identyfikuje postacie Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera
- charakteryzuje ideologię faszystowską
- charakteryzuje ideologię nazistowską
- zna datę zawarcia układu w Rapallo (1922)
- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące armii niemieckiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: kult jednostki
- zna daty utworzenia ZSRS , paktu Ribbentrop-Mołotow
- identyfikuje postać Józefa Stalina
- wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki
- wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, propaganda
- wymienia rodzaje mass mediów
- przedstawia społeczne skutki I wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminu Anschluss
- zna daty Anschlussu Austrii (III 1938), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939)
- identyfikuje postacie Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera
- wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch
- wymienia cele, jakie przyświecały państwom totalitarnym w polityce zagranicznej
- zna daty powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (7 XI 1918), przekazania władzy wojskowej J. Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918)
- identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego,
- wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich
- omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna
- zna daty Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921)
- identyfikuje postacie Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego
- wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim
- omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej
- wymienia postanowienia pokoju ryskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu plebiscyt

- zna datę wybuchu powstania wielkopolskiego
- wskazuje na mapie obszary plebiscytowe
- wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt zachodniej granicy państwa polskiego
- przedstawia skutki powstania wielkopolskiego i plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku
- wyjaśnia znaczenie terminu Naczelnik Państwa
- zna daty uchwalenia konstytucji marcowej, wyboru G. Narutowicza na prezydenta
- identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza
- omawia postanowienia konstytucji marcowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja
- zna daty początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej
- identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego
- omawia skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego
- charakteryzuje rządy sanacyjne
- wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy
- wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B
- wymienia różnice między Polską A i Polską B
- wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą odgrywał Centralny Okręg Przemysłowy
- wyjaśnia znaczenie terminu analfabetyzm
- omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia, w jaki sposób władze odrodzonego państwa polskiego walczyły z analfabetyzmem
- wyjaśnia znaczenie terminu Enigma
- identyfikuje postać Władysława Reymonta
- przedstawia najważniejsze osiągnięcia kultury polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym
- zna daty układu polsko-francuskiego (II 1921), układu polsko-rumuńskiego (III 1921)
- identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego
- wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym
- wyjaśnia, które z nich miały stanowić gwarancję bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej

- zna daty paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939), polsko-brytyjskiego sojuszu polityczno-wojskowego (25 VIII 1939)
- wskazuje na mapie obszary, które na mocy paktu
- Ribbentrop-Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS
- przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.
- wymienia postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow

Na ocenę dostateczną uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze
- zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815)
- prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego
- przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich
- wyjaśnia znaczenie terminów: manufaktura, fabryka, urbanizacja, kapitał, kapitaliści, robotnicy, proletariats
- identyfikuje postacie: Samuela Morse'a, George'a Stephensona
- wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej
- omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji
- wyjaśnia znaczenie terminów: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm
- identyfikuje postacie: Edmunda Burke'a, Karola Marksa
- przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego
- wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, parlament frankfurcki
- zna daty: rewolucji lipcowej we Francji (1830), wybuchu Wiosny Ludów we Francji
- identyfikuje postacie: Mikołaja I, Ludwika Napoleona Bonapartego, Franciszka Józefa I
- wskazuje na mapie państwa, które uzyskały niepodległość w pierwszej połowie XIX w.
- przedstawia przyczyny i przejawy walki z ładem wiedeńskim
- przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich
- wyjaśnia znaczenie terminu ziemie zabrane

- zna daty: reformy uwłaszczeniowej w Wielkim Księstwie Poznańskim (1823), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848)
- charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego
- opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej
- charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego
- opisuje sytuację gospodarczą w zaborze austriackim
- wyjaśnia znaczenie terminów: kaliszanie, konspiracja
- zna daty: objęcia władzy przez Mikołaja I (1825), zawiązania Sprzysiężenia Podchorążych
- identyfikuje postacie: Aleksandra I, wielkiego księcia Konstantego, Mikołaja I, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Stanisława Staszica, Waleriana Łukasińskiego
- charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego
- opisuje rozwój przemysłu w Królestwie Polskim
- omawia rozwój kultury i edukacji w Królestwie Polskim
- wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele
- wyjaśnia znaczenie terminów: dyktator, detronizacja
- zna daty: detronizacji Mikołaja I i zerwania unii z Rosją (25 I 1831), bitwy pod Ostrołką (V 1831), bitwy o Warszawę (67 IX 1831)
- identyfikuje postacie: wielkiego księcia Konstantego, Adama Jerzego Czartoryskiego
- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I
- omawia przyczyny klęski powstania listopadowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: zsyłka, emisariusz
- identyfikuje postacie: Zygmunta Krasieńskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego
- wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji
- wymienia formy działalności Polaków na emigracji
- wyjaśnia znaczenie terminów: rabacja, kontrybucja
- zna daty: wybuchu rabacji galicyjskiej (II 1846)
- identyfikuje postacie: Iwana Paskiewicza, Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli
- charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego

- omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rabacji galicyjskiej
- zna daty: powstania wielkopolskiego (IVV 1848), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848)
- identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego
- opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim
- omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji
- wyjaśnia znaczenie terminu racjonalizm
- identyfikuje postać Joachima Lelewela
- wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami
- przedstawia najwybitniejszych polskich twórców epoki romantyzmu
- wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Konfederacja, Unia, wojna totalna
- zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863)
- identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta
- charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa
- omawia społeczne, polityczne i gospodarcze skutki wojny secesyjnej
- wyjaśnia znaczenie terminów: wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”, *risorgimento*
- zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870/1871)
- identyfikuje postacie: Camilla Cavoura, Wilhelma I, Napoleona III
- wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi
- omawia etapy jednoczenia Niemiec
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej
- wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck
- wyjaśnia znaczenie terminów: faktoria handlowa, Kompania Wschodnioindyjska
- zna datę otwarcia Japonii na świat (1854)
- identyfikuje postać Cecila Johna Rhodesa
- wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii
- wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji
- przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych
- wyjaśnia znaczenie terminów: socjaliści, socjaldemokracja, komuniści, chrześcijańska demokracja (chadecja), nacjonalizm, emancypantki, sufrażystki

- identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII
- przedstawia założenia programowe socjalistów
- charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji
- wyjaśnia, na czym polegał nowoczesny nacjonalizm
- wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek
- wyjaśnia znaczenie terminu pasteryzacja
- zna daty: ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), przyznania Nagród Nobla dla Marii Skłodowskiej-Curie (1903 i 1911), pierwszego lotu samolotem (1903), wynalezienia telefonu (1876)
- identyfikuje postacie: Ludwika Pasteura, Orville'a i Wilbura Wright, Thomasa Alwisa Edisona, Alexandra Grahama Bella
- przedstawia założenia teorii ewolucji
- omawia kierunki rozwoju medycyny i higieny
- charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu
- wyjaśnia znaczenie terminów: realizm, naturalizm, secesja
- identyfikuje postacie: Auguste'a Comte'a, Charlesa Dickensa, Juliusza Verne'a, Lwa Tołstoja, Auguste'a Renoira, Auguste'a i Louisa Lumière
- charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze
- wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów
- wymienia idee, które miały rozwijać wśród młodych pokoleń igrzyska olimpijskie
- wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”, autonomia, modernizacja
- zna datę mianowania Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego (1861)
- identyfikuje postacie: Dezyderygo Chłapowskiego, Aleksandra II, Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego
- wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej
- wyjaśnia, na czym polegała autonomia galicyjska
- przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”
- wyjaśnia znaczenie terminów: kosynierzy, Tymczasowy Rząd Narodowy
- zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), stracenia Romualda Traugutta (VIII 1864)
- przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego
- charakteryzuje przebieg walk powstańczych

- omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim
- wyjaśnia znaczenie terminów: lojalizm, Kraj Przywiślański, „noc apuchtinowska”
- identyfikuje postać Aleksandra Apuchtina
- przedstawia politykę władz carskich wobec Królestwa Polskiego
- charakteryzuje proces rusyfikacji w Królestwie Polskim
- wyjaśnia znaczenie terminów: burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo
- zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851)
- identyfikuje postać Ignacego Łukasiewicza
- wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.
- opisuje okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych
- omawia rozwój przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady
- charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji
- omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminu solidaryzm narodowy
- zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897)
- identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego
- przedstawia cele ruchu robotniczego
- charakteryzuje program nurtu niepodległościowego w polskim ruchu socjalistycznym
- omawia założenia programowe ruchu narodowego
- charakteryzuje program ruchu ludowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: strajk powszechny, Organizacja Bojowa PPS, organizacja paramilitarna
- zna daty krwawej niedzieli (22 I 1905), powstania Związku Walki Czynnej (1908)
- identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego
- wymienia przyczyny rewolucji 1905-1907 w Rosji i Królestwie Polskim
- przedstawia przebieg rewolucji 1905-1907 w Królestwie Polskim
- przedstawia działania Organizacji Bojowej PPS
- wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami

- wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, pozytywizm warszawski
- identyfikuje postacie: Juliusza i Wojciecha Kossaków, Artura Grottgera, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego
- wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury
- przedstawia hasła pozytywistów warszawskich
- omawia realizację haseł pracy u podstaw
- charakteryzuje kulturę Młodej Polski
- wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.
- wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfizm, kocioł bałkański
- zna daty: wojny rosyjsko-japońskiej (1904-1905), I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913)
- wskazuje na mapie państwa, które w wyniku wojen
- bałkańskich zdobyły największe tereny
- omawia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami
- przedstawia przejawy rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach
- wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, nieograniczona wojna podwodna,
- zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), przyłączenia się Włoch do ententy (1915), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918)
- wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych
- przedstawia okoliczności wybuchu Wielkiej Wojny
- wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni
- wskazuje przyczyny klęski państw centralnych
- wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys przysięgowy, Legion Puławski, Błękitna Armia, Polska Organizacja Wojskowa
- zna daty bitwy pod Gorlicami (1915), powstania Kompanii Kadrowej (1914), bitwy pod Kostiuchnówką (1916), bitwy pod Rokitną (1915), kryzysu przysięgowego (VII 1917), bitwy pod Kaniowem (1918), powstania Polskiej Organizacji Wojskowej (1914)
- identyfikuje postać Józefa Hallera

- wskazuje na mapie rejony walk Legionów Polskich
- omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy niepodległości Polski miała działalność Polskiej Organizacji Wojskowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: dwuwładza, bolszewicy, tezy kwietniowe, Rada Komisarzy Ludowych, Armia Czerwona, łagry, dyktatura proletariatu
- zna daty ogłoszenia tez kwietniowych przez Lenina (IV 1917), powstania rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), wojny domowej w Rosji (1919-1922), powstania ZSRS (XII 1922)
- identyfikuje postacie Mikołaja II, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego
- wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji
- lutowej oraz ośrodki, które zapoczątkowały rewolucję październikową
- omawia przebieg rewolucji lutowej
- przedstawia okoliczności wybuchu rewolucji październikowej i omawia jej przebieg
- charakteryzuje sytuację w Rosji po rewolucji październikowej
- wyjaśnia znaczenie terminu Rada Regencyjna
- zna daty powstania Rady Regencyjnej (1917), programu pokojowego prezydenta Wilsona
- identyfikuje postacie Thomasa Woodrowa Wilsona, Władysława Grabskiego
- przedstawia stosunek państw centralnych do sprawy polskiej
- omawia sprawę polską w polityce państw ententy
- wyjaśnia znaczenie terminów: ład wersalski, demilitaryzacja, mały traktat wersalski, czarny czwartek, New Deal
- zna daty obrad konferencji paryskiej (XI 1918-VI 1919), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia New Deal (1933)
- identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta
- wskazuje na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro-Węgier, państwa bałtyckie
- przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej
- charakteryzuje układ sił w Europie po zakończeniu wojny
- wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów
- charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie

z nim

- wyjaśnia znaczenie terminów: „czarne koszule”, pakt laterański, noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, autorytaryzm
- zna daty powstania paktów laterańskich (1929), przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938)
- identyfikuje postać Josefa Goebbelsa
- wskazuje na mapie Europy państwa demokratyczne, totalitarne i autorytarne
- opisuje okoliczności przejścia władzy przez Benito Mussoliniego
- przedstawia proces przejmowania władzy przez Adolfa Hitlera
- charakteryzuje politykę nazistów wobec ludności żydowskiej
- przedstawia sposoby łamania przez Niemcy postanowień traktatu wersalskiego dotyczących wojska
- opisuje współpracę niemiecko-radziecką w dziedzinie militarnej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, łagier, NKWD
- zna daty ogłoszenia NEP (1921), układu w Rapallo (1922)
- identyfikuje postać Lwa Trockiego
- opisuje metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów
- omawia reformy gospodarcze Józefa Stalina
- wymienia zbrodnie komunistyczne do 1939 r.
- omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu indoktrynacja
- zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce
- wymienia rodzaje mass mediów
- przedstawia rozwój środków komunikacji w okresie międzywojennym
- wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce
- wyjaśnia, dlaczego sztuka filmowa cieszyła się coraz większą popularnością
- wyjaśnia znaczenie terminów: oś Berlin-Rzym-Tokio, appeasement
- zna daty remilitaryzacji Nadrenii (1936), wojny domowej w Hiszpanii (1936-1939), konferencji w Monachium (29-30 IX 1938), zajęcia Zaolzia przez Polskę (X 1938), ataku Japonii na Chiny (1937),
- identyfikuje postać Francisco Franco
- przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii

- przedstawia przyczyny Anshlusu Austrii
- wymienia postanowienia konferencji w Monachium
- przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej
- charakteryzuje kolejne etapy podboju Europy przez A. Hitlera do sierpnia 1939 r.
- zna daty powstania Naczelnej Rady Ludowej (14 XI 1918), przekazania władzy cywilnej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (14 XI 1918), powołania rządu Jędrzeja Moraczewskiego (18 XI 1918), powołania rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919)
- identyfikuje postacie Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego
- określa zasięg wpływów pierwszych ośrodków władzy
- opisuje działania pierwszych rządów polskich o odzyskaniu niepodległości
- omawia dążenia władz polskich do uzyskania przez Polskę uznania międzynarodowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Obrony Państwa, „bunt” Żeligowskiego
- zna daty: bitwy nadniemeńskiej (22-28 IX 1920), „buntu” Żeligowskiego (9 X 1920)
- identyfikuje postacie Wincentego Witosa, Michała Tuchaczewskiego, Lucjana Żeligowskiego
- wskazuje na mapie miejsca bitew stoczonych z Rosjanami w 1920 r.
- przedstawia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików
- omawia przebieg Bitwy Warszawskiej i jej skutki
- przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską
- wyjaśnia znaczenie terminów: mobilizacja, Rada Obrony Państwa,
- zna datę opracowania planu Bitwy Warszawskiej (5/6 VIII 1920),
- identyfikuje postacie Władysława Sikorskiego, Tadeusza Rozwadowskiego
- wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano „cudem nad Wisłą”
- zna daty plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), trzeciego powstania śląskiego (V-VII 1921)
- identyfikuje postacie gnącego Jana Paderewskiego, Wojciecha Korfatego
- wskazuje na mapie obszar powstania wielkopolskiego, obszar Wolnego Miasta Gdańska
- omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego

- wyjaśnia, jakie znaczenie dla niepodległej Polski miał dostęp do morza
- omawia okoliczności plebiscytów
- Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku
- przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich
- wyjaśnia znaczenie terminów: kontrasygnata, hiperinflacja, wojna celna
- zna daty pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (26 I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta G. Narutowicza (16 XII 1922),
- identyfikuje postacie Wincentego Witosa, Wojciecha Korfanteo, Stanisława Wojciechowskiego,
- Ignacego Daszyńskiego, Władysława Grabskiego
- charakteryzuje zadania, jakie stanęły przed władzami odradzającej się Polski
- wymienia postanowienia małej konstytucji
- charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919-1926
- wyjaśnia znaczenie terminów: dekret, nowela sierpniowa, obóz sanacyjny, autorytaryzm, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski,
- Obóz Zjednoczenia Narodowego
- zna daty dymisji rządu i prezydenta S. Wojciechowskiego (14 V 1926), uchwalenia noweli sierpniowej (2 VIII 1926), powstania BBWR (1928), wyborów brzeskich (XI 1930), procesu brzeskiego (1932)
- identyfikuje postacie Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Macieja Rataja, Ignacego Mościckiego
- omawia przyczyny zamachu majowego
- charakteryzuje przebieg zamachu majowego
- przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej
- wyjaśnia znaczenie terminu reforma walutowa
- zna daty reformy walutowej W. Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937)
- identyfikuje postacie Władysława Grabskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego
- wskazuje na mapie obszar COP-u, Gdynię
- omawia reformy rządu Władysława Grabskiego
- przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni i jego znaczenie dla polskiej gospodarki

- przedstawia założenia 4letniego planu gospodarczego Eugeniusza Kwiatkowskiego i jego realizację
- wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja narodowa, asymilacja państwowa
- zna datę reformy J. Jędrzejewicza (1932)
- identyfikuje postać Janusza Jędrzejewicza
- przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa
- omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów: ekspresjonizm, modernizm, funkcjonalizm
- zna daty otrzymania Literackiej Nagrody Nobla przez W. Reymonta (1924)
- wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym
- wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych
- przedstawia osiągnięcia polskiej literatury w okresie dwudziestolecia międzywojennego
- wyjaśnia znaczenie terminów: „korytarz”, polityka równowagi i „równych odległości”
- zna daty traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934)
- identyfikuje postać Józefa Becka
- omawia stosunek do państw sąsiednich do II Rzeczypospolitej
- charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym
- wyjaśnia, na czym polegała „polityka równowagi” i „równych odległości”
- wyjaśnia znaczenie terminów: eksterytorialność
- zna daty zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938), przedstawienia po raz pierwszy propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (X 1938), polsko-brytyjskich gwarancji pomocy w razie ataku Niemiec (IV 1939), wypowiedzenia przez Niemcy deklarację o niestosowaniu przemocy z Polską (IV 1939)
- identyfikuje postacie Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa
- wskazuje na mapie Zaolzie, tzw. „korytarz”
- omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow

Na ocenę dobrą uczeń:

- zna datę „stu dni” Napoleona (III-VI 1815)
- identyfikuje postacie: Aleksandra I, Charles’a Talleyranda, Klemensa von Metternicha
- omawia przebieg „stu dni” Napoleona
- przedstawia okoliczności powstania Świętego Przymierza
- opisuje przebieg obrad kongresu wiedeńskiego
- charakteryzuje głównych uczestników kongresu
- zna daty: skonstruowania silnika elektrycznego (1831), skonstruowania telegrafu (1837)
- identyfikuje postać Michaela Faradaya
- wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy
- wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.
- przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu
- wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, komunizm, idee narodowe
- identyfikuje postacie: Giuseppe Mazziniego, Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa
- charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu
- zna daty: uzyskania niepodległości przez Grecję (1829), powstania w Belgii (1830), zwołania parlamentu frankfurckiego (V 1848), wybrania Ludwika Napoleona Bonapartego prezydentem Francji (XII 1848), stłumienia powstania węgierskiego (1849), wojny krymskiej (1853-1856)
- identyfikuje postacie: Klemensa von Metternicha, Aleksandra II
- wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815-1847 wybuchły rewolucje i powstania narodowe oraz państwa zaangażowane w wojnę krymską
- omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji
- wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej
- wyjaśnia znaczenie terminu protektorat
- zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), powołania sejmu prowincjonalnego w Wielkim Księstwie Poznańskim (1824)
- identyfikuje postacie: Antoniego Radziwiłła, Edwarda Raczyńskiego, Tytusa Działyńskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego
- omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim

- zna daty: otwarcia uniwersytetu w Warszawie (1816), działalności Towarzystwa Filomatów (1817/1823), wprowadzenia cenzury w Królestwie Polskim (1819), założenia Banku Polskiego (1828)
- identyfikuje postacie: Józefa Zajączka, Juliana Ursyna Niemcewicza, Adama Jerzego Czartoryskiego, Wincentego i Bonawentury Niemojowskich
- wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim
- przedstawia reformy gospodarcze Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego
- przedstawia sytuację na wsi w Królestwie Polskim
- zna daty: przejścia dyktatury przez Józefa Chłopickiego (XII 1830),
- identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Józefa Bema, Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza
- wskazuje na mapie tereny poza Królestwem Polskim, na których toczyły się walki podczas powstania w latach 1830/1831
- opisuje przebieg nocy listopadowej
- charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej
- opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: katonga, amnestia
- zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtel Lambert (1833)
- przedstawia stosunek władz i społeczeństw Europy do polskich emigrantów
- charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego
- przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert
- wyjaśnia znaczenie terminów: noc paskiewiczowska, Statut organiczny,
- zna daty: wprowadzenia Statutu organicznego (1832), ogłoszenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1833), likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846)
- identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego
- wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach wybuchło powstanie krakowskie
- zna daty: porozumienia w Jarosławcu (IV 1848), bitwy pod Miłosławiem (IV 1848),
- identyfikuje postacie: Franza von Stadiona, Wojciecha Chrzanowskiego, Józefa Wysockiego, Henryka Dembińskiego
- charakteryzuje wkład Polaków w wydarzenia Wiosny Ludów w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: mesjanizm, salon artystyczny

- charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm
- wyjaśnia, czym był polski mesjanizm
- wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie
- zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861)
- omawia przyczyny podziału Stanów Zjednoczonych na Północ i Południe
- opisuje przebieg wojny secesyjnej
- wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa
- wyjaśnia znaczenie terminu komunardzi
- zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), pokoju we Frankfurcie nad Menem (1871), bitwy pod Sadową (1866), powstania Związku Północno-niemieckiego (1867), bitwy pod Sedanem (1870), Komuny Paryskiej (III-V 1871)
- wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec
- omawia koncepcje zjednoczenia Włoch
- opisuje przebieg procesu jednoczenia Włoch
- wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch
- przedstawia koncepcje zjednoczenia Niemiec
- omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie sipajów, powstanie Mahdiego, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów
- wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.
- przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji
- wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych
- wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych
- wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja proletariacka, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, anarchizm, terror indywidualny, szowinizm, syjonizm
- zna daty: powstania I Międzynarodówki (1864), ogłoszenia encykliki *Rerum novarum* (1891)
- przedstawia cele i metody działania anarchistów

- omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami
- wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet
- wyjaśnia znaczenie terminu promieniotwórczość
- zna daty: odkrycia promieni X (1895), budowy Kanału Sueskiego (1859-1869), budowy Kanału Panamskiego (1904-1914), pierwszego lotu sterowcem (1900), opatentowania fonografu (1878), wynalezienia gramofonu (1887)
- identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Pierre'a Curie, Wilhelma Roentgena, Guglielma Marconiego
- wyjaśnia, jakie znaczenie miała budowa wielkich kanałów morskich
- wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminu historyzm
- zna daty: początków kina (1895), pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich (1896)
- identyfikuje postacie: Émile'a Zoli, Fiodora Dostojewskiego, Josepha Conrada, Edgara Degasa, Pierre'a de Coubertina
- wyjaśnia, jakie cele społeczne przyświecały literaturze i sztuce przełomu wieków
- przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, odwilż (wiosna) posewastopolska
- zna datę wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1861)
- identyfikuje postać Andrzeja Zamoyskiego
- przedstawia proces polonizacji urzędów w Galicji
- charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim
- wyjaśnia, jaki cel stawiali sobie organizatorzy manifestacji patriotycznych
- wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”
- wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Centralny Narodowy
- zna datę aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864)
- identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza Teodora Berga
- wskazuje na mapie zasięg działań powstańczych, tereny objęte działaniami dużych grup powstańczych
- omawia cele programowe Tymczasowego Rządu Narodowego
- charakteryzuje politykę władz powstańczych
- wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska

- wyjaśnia znaczenie terminów: kibitka, tajne komplety, trójlojalizm
- zna datę powstania Szkoły Głównej Warszawskiej (1862)
- identyfikuje postać Michała Murawjowa
- omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem
- charakteryzuje proces rusyfikacji na ziemiach zabranych
- wyjaśnia znaczenie terminów: Komisja Kolonizacyjna, Hakata
- zna daty: wprowadzenia języka niemieckiego jako jedyne go języka państwowego w Wielkopolsce (1876), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886),
- identyfikuje postacie: Mieczysława Ledóchowskiego, Józefa Szujskiego
- przedstawia postawę polskiego Kościoła wobec kulturkampfu
- omawia działalność instytucji prowadzących politykę germanizacji
- wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe
- zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848)
- identyfikuje postać Franciszka Stefczyka
- przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim
- przedstawia rozwój przemysłu i rolnictwa w zaborze pruskim
- omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego
- omawia rozwój spółdzielczości w Galicji
- charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich
- wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki
- wyjaśnia znaczenie terminów: endencja, internacjonalizm
- identyfikuje postacie: Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Franciszka Stefczyka
- omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich
- charakteryzuje program nurtu rewolucyjnego w polskim ruchu socjalistycznym
- wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji
- wyjaśnia znaczenie terminów: Duma Państwowa, Macierz Szkolna, strajk szkolny
- zna daty: powstania łódzkiego (I-VI 1905), powstania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (1912)
- wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w czasie rewolucji 1905-1907
- omawia przebieg powstania łódzkiego
- opisuje działalność polskich partii politycznych w czasie rewolucji 1905-1907

- przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XXw.
- wyjaśnia znaczenie terminów: literatura postyczeniowa, skauting
- zna daty: otwarcia Polskiej Akademii Umiejętności (1873), powołania Towarzystwo Oświaty Ludowej (1872), utworzenia Polskiej Macierzy Szkolnej (1906)
- identyfikuje postacie: Aleksandra Świętochowskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Jana Kasprowicza
- wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury
- wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami
- zna daty: podpisania układu rosyjsko-francuskiego (1892), podpisania porozumienia francusko-brytyjskiego (1904), podpisania porozumienia rosyjsko-brytyjskiego (1907), bitwy pod Cuszimą (1905)
- wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.
- opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia
- omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki
- przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich
- wyjaśnia znaczenie terminu U-Boot
- zna daty: wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry, bitwy nad Marną, bitwy pod Verdun, bitwy pod Ypres, ataku Niemiec na Belgię i Francję, wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone, kapitulacji Austro-Węgier
- identyfikuje postacie: Franciszka Ferdynanda Habsburga, Karola I Habsburga, Wilhelma II, Paula von Hindenburga
- przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy
- przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych
- wyjaśnia znaczenie terminu wojna manewrowa
- zna daty bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Naczelnego Komitetu Narodowego (1914), powstania Legionu Puławskiego (1914)
- wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.
- opisuje przebieg działań wojennych na froncie wschodnim
- przedstawia genezę i organizację Legionów Polskich
- przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji

- wyjaśnia znaczenie terminów: Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czecha
- zna daty obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917), ogłoszenia konstytucji (VII 1918), zamordowania rodziny carskiej (VII 1918)
- identyfikuje postacie Grigorija Rasputina, Aleksandra Kiereńskiego
- omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej
- charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji
- wyjaśnia, dlaczego bolszewicy zdobyli popularność wśród Rosjan
- określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji
- zna daty odezwy cara Mikołaja II (1916), odezwy Rządu Tymczasowego i bolszewików
- identyfikuje postacie Aleksandra Kakowskiego, Zdzisława Lubomirskiego, Józefa Ostrowskiego, Georges'a Clemenceau, Davida Lloyd George'a
- omawia udział delegacji polskiej na konferencji wersalskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: wolne miasto, europeizacja
- zna daty podpisania traktatów z Austrią (1919) i Węgrami (1920) oraz traktatu z Turcją (1920)
- identyfikuje postać Kemala Mustafy
- wskazuje na mapie postanowienia traktatu wersalskiego
- przedstawia zasady, na jakich opierał się ład wersalski
- omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec
- charakteryzuje działalność Ligi Narodów
- wskazuje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego
- skutki wielkiego kryzysu gospodarczego
- wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, pucz
- zna daty przejścia przez B. Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania republiki weimarskiej (1919-1933), puczu monachijskiego (1923), podpalenia Reichstagu (II 1933), przejścia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934)
- identyfikuje postać Piusa XI
- omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech
- omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech
- wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli
- wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy autorytarne

- wyjaśnia znaczenie terminów: wielka czystka, komunizm wojenny, sowchoz, kołchoz, Gułag
- zna daty wielkiej czystki (1936-1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932-1933), represji wobec Polaków w ZSRS (1937-1938)
- identyfikuje postacie Joachima Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa
- wskazuje na mapie największe skupiska łagrów, obszar głodu w latach 1932-1933
- omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Stalina
- charakteryzuje politykę gospodarczą w Rosji Radzieckiej po zakończeniu I wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, funkcjonalizm
- zna datę pierwszej audycji radiowej (1906) przedstawia społeczne skutki I wojny światowej
- wymienia rodzaje mass mediów
- wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce
- charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym
- wyjaśnia znaczenie terminu marionetkowe cesarstwo
- zna daty przywrócenia powszechnej służby wojskowej w Niemczech (1935), podboju Libii przez Włochy (1932), wojny włosko-abisyńskiej (1935-1936), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939), aneksji Mandżurii przez Japonię (1931)
- identyfikuje postacie Neville'a Chamberlaina, Édouarda Daladiera
- przedstawia proces militaryzacji Niemiec
- wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej
- omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej
- charakteryzuje włoską ekspansję terytorialną do 1939 r.
- wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie
- zna daty powstania Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (28 X 1918), wydania dekretu o powołaniu Tymczasowego Naczelnika Państwa (22 XI 1918)
- przedstawia sytuację międzynarodową jesienią 1918 r.
- wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r.,
- wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę
- wyjaśnia znaczenie terminu linia Curzona

- zna daty polskiej ofensywy wiosennej (1919), układu z Symonem Petlurą (IV 1920), bitwy pod Zadwórzem (1920), powołania Rady Obrony Państwa (VII 1920), bitwy pod Komarowem (31 VIII 1920), włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922)
- identyfikuje postacie Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego, Władysława Sikorskiego, Siemiona Budionnego
- wskazuje na mapie tereny zajęte przez Armię Czerwoną do sierpnia 1920 r.
- porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną
- omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki
- opisuje przebieg ofensywy bolszewickiej w 1920 r.
- przedstawia przebieg i skutki kontrofensywy polskiej w 1920 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu konwencja górnośląska
- zna daty przybycia I. J. Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), pierwszego powstania śląskiego (VIII 1919), drugiego powstania śląskiego (VIII 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920)
- identyfikuje postacie gnącego Józefa Dowbora-Muśnickiego, Józefa Hallera
- wskazuje na mapie zasięg powstań śląskich, Śląsk Cieszyński
- przedstawia okoliczności zaślubin Polski z morzem
- opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki
- wyjaśnia znaczenie terminu partyjniactwo
- zna datę wprowadzenia podziału na województwa (1919)
- przedstawia okoliczności pierwszych wyborów prezydenckich
- omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza
- przedstawia przejawy kryzysu rządów parlamentarnych
- wyjaśnia znaczenie terminów: „cuda nad urną”, grupa Pułkowników, grupa zamkowa
- zna daty powołania rządu „Chjeno-Piasta” (10 V 1926), wyboru I. Mościckiego na prezydenta (1 VI 1926), powstania Centrolewu (1929), śmierci J. Piłsudskiego (12 V 1935), powstania OZN-u (1937)
- identyfikuje postacie Kazimierza Bartla, Walerego Sławka, Adama Koca, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego
- przedstawia politykę władz sanacyjnych wobec opozycji politycznej
- omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego
- zna daty ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), początku wielkiego kryzysu (1929)
- wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej

- przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości
- charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy w Polsce
- omawia założenia i realizację reformy rolnej
- wyjaśnia znaczenie terminów: getto ławkowe, *numerus clausus*
- opisuje sytuację społeczną Polski po odzyskaniu niepodległości
- charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców
- omawia stosunki polsko-żydowskie
- wyjaśnia znaczenie terminów: lwowska szkoła matematyczna, awangarda, styl narodowy
- identyfikuje postacie Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury
- wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, przedstawicieli kina, twórców sztuki w Polsce międzywojennej
- przedstawia rozwój kinematografii polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym
- charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Międzymorze, wojna przewencyjna
- zna daty układu w Rapallo (1922), układu w Locarno (1925)
- przedstawia koncepcję Józefa Piłsudskiego dotyczącą prowadzenia polityki zagranicznej i przykłady jej realizacji
- omawia ideę Międzymorza i wyjaśnia przyczyny jej niepowodzenia
- wskazuje zagrożenia, jakie stwarzały dla Polski układy z Rapallo i Locarno
- charakteryzuje politykę zagraniczną prowadzoną przez Józefa Becka
- zna daty przedstawienia po raz ostatni propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (III 1939), przemówienia sejmowego J. Becka (5 V 1939)
- przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej
- wyjaśnij, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.
- przedstawia okoliczności zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow

Na ocenę bardzo dobrą uczeń:

- identyfikuje postacie: Roberta Stewarta Castlereagha, Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III
- wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim oraz państwa Świętego Przymierza
- przedstawia cele i działalność Świętego Przymierza
- wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia
- zna datę pierwszego telegraficznego połączenia kablowego między Ameryką i Europą (1866)
- przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji
- wyjaśnia znaczenie wynaleźenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji
- zna datę wydania *Manifestu komunistycznego* (1848)
- przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego
- wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami
- wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego
- wyjaśnia znaczenie terminów: dekabryści, bankiety
- zna daty: wybuchu antytureckiego powstania w Grecji (1821-1822), powstania dekabrystów (XII 1825), uznania niepodległości Belgii (1831), wybuchu Wiosny Ludów w Prusach, Austrii na Węgrzech i we Włoszech (III 1848), powstania robotniczego w Paryżu (VI 1848)
- identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha, Józefa Bema Karola Alberta
- przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów
- opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich
- zna datę otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817)
- wyjaśnia, jaką rolę pełniła Rzeczpospolita Krakowska w utrzymaniu polskości
- porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami
- przedstawia warunki rozwoju polskiej kultury i oświaty w zaborze pruskim i Galicji
- zna daty: powstania Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), wystąpienia kaliszian (1820)
- identyfikuje postacie: Stanisława Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Tomasza Zana
- wskazuje na mapie Kanał Augustowski

- wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty
- charakteryzuje działalność kulturalno-oświatową Polaków na ziemiach zabranych
- przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności
- opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych
- zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831)
- identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Józefa Dwernickiego
- przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim
- zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835)
- identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Wiktora Heltmana
- wskazuje na mapie trasy, które przemierzali polscy emigranci
- przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego
- omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego
- zna daty: powstania Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847)
- identyfikuje postacie: Edwarda Flottwella, Karola Libelta, Henryka Kamińskiego
- omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim
- charakteryzuje działalność spiskową na ziemiach polskich w latach 30. i 40. XIX w.
- przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu serwituty
- zna datę powstania Komitetu Narodowego w Poznaniu (III 1848)
- identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smółki, Gustawa Gizewiusza, Krzysztofa Mrongowiusza
- przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku
- zna datę opublikowania ballady *Romantyczność* Adama Mickiewicza identyfikuje postać Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera
- przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości
- zna daty: wprowadzenia zakazu przywozu niewolników do Stanów Zjednoczonych (1808), bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861)
- wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.

- przedstawia przyczyny i skutki rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.
- porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa
- zna daty: powstania Niemieckiego Związku Celnego (1834), zawarcia sojuszu Piemontu z Francją (1858), wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), objęcia tronu w Prusach przez Wilhelma I (1861), powstania Czerwonego Krzyża (1863), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), powstania Austro-Węgier (1867), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870)
- identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela II, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego
- wskazuje okoliczności powstania Czerwonego Krzyża
- wyjaśnia okoliczności powstania Austro-Węgier
- przedstawia rolę Polaków w Komunie Paryskiej
- zna daty: wybuchu pierwszej wojny opiumowej (1839), wybuchu powstania Mahdiego (1881)
- porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji
- przedstawia stosunek państw azjatyckich do ekspansji europejskiej
- charakteryzuje kolonialne imperium Wielkiej Brytanii
- wyjaśnia znaczenie terminów: solidaryzm społeczny, reformiści/rewizjoniści
- zna datę ustanowienia 1 maja Świątem Pracy (1889)
- przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych
- przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia
- zna daty: wynalezienia szczepionki przeciwko wścieklicznie (1885), odkrycia bakterii gruźlicy i cholery (1903)
- identyfikuje postacie: Roberta Kocha, Karla Benza, Johna Dunlopa, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesela, Ferdynanda Zeppelina, Josepha Swana
- wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.
- zna datę pierwszej wystawy impresjonistów (1874)
- wyjaśnia znaczenie terminu symbolizm, ekspresjonizm, futuryzm
- wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.

- wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna”
- zna daty: powstania Bazaru (1841), założenia Towarzystwa Rolniczego (1858)
- identyfikuje postacie: Leopolda Kronenberga, Agenora Gołuchowskiego
- wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania
- porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”
- wyjaśnia znaczenie terminu: żuawi śmierci, państwo podziemne
- zna daty: mianowania Aleksandra Wielopolskiego naczelnikiem Rządu Cywilnego (1862), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863)
- identyfikuje postacie Zygmunta Sierakowskiego, Józefa Hauke-Bosaka, Stanisława Brzóska
- przedstawia sposób organizacji konspiracyjnego państwa polskiego w czasie powstania styczniowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: Uniwersytet Latający, Towarzystwo Oświaty Narodowej, generał-gubernator
- zna datę powstania zabajkalskiego (1866)
- omawia rolę i postawy Polaków na zesłaniu
- wyjaśnia znaczenie terminu stańczycy
- zna daty: ogłoszenia tzw. noweli osadniczej(1904), wprowadzenia tzw. ustawy kagańcowej (1908)
- identyfikuje postacie: Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Piotra Wawrzyniaka
- przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie
- wyjaśnia, jaką rolę w życiu Galicji odgrywali stańczycy
- wyjaśnia znaczenie terminów: haskala serwituty, famuły
- zna datę pierwszego lotu samolotem na ziemiach polskich (1910)
- porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów
- wyjaśnia znaczenie terminów: program brukselski, program paryski
- zna daty powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (1900), Ligi Narodowej (1893), Stronnictwa Ludowego (1895)
- identyfikuje postacie Stanisława Stojalowskiego, Marii i Bolesława Wysłouchów
- porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL

- zna daty: podziału na PPSFrakcję Rewolucyjną i PPS-Lewicę (1906), utworzenia Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” (1867)
- identyfikuje postać Józefa Mireckiego
- porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.
- wyjaśnia znaczenie terminów: cyganeria, ogródki jordanowskie, neoromantyzm
- identyfikuje postacie: Wojciecha Gersona, Artura Górskiego, Kazimierza Prószyńskiego, Henryka Jordana, Andrzeja Małkowskiego
- wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego
- zna daty: wojny rosyjsko-tureckiej (1877-1878), kongresu berlińskiego (1878), aneksji Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry (1908)
- przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie
- opisuje sytuację na Bałkanach w drugiej połowie XIX w.
- zna daty: przyłączenia się Japonii do ententy (1914), przyłączenia się Turcji do państw centralnych (1914), bitwy o Gallipoli (1915), przyłączenia się Bułgarii do państw centralnych (1915), zatopienia Lusitanii (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy jutlandzkiej (1916),
- przyłączenia się Grecji do ententy (1917), buntu marynarzy w Kilonii (XI 1918)
- wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech
- opisuje przebieg walk na froncie zachodnim
- przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech
- zna daty powstania Komitetu Narodowego Polski w Warszawie (1914), powstania Komitetu Narodowego Polski w Lozannie (1917)
- porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim
- wyjaśnia znaczenie terminów: mienszewicy, eserowcy, kadeci
- wymienia rosyjskie stronnictwa polityczne i przedstawia ich założenia programowe
- omawia losy rodziny carskiej
- zna datę ogłoszenia odezwy Mikołaja Romanowa do Polaków (VIII 1914)
- identyfikuje postacie Mikołaja Mikołajewicza, Karła Kuka, Hansa von Beselera
- przedstawia zależności między sytuacją militarną państw centralnych i ententy podczas I wojny światowej a ich stosunkiem do sprawy polskiej
- zna daty wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do

Ligi Narodów (1934)

- omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec
- wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno
- zna daty powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921)
- identyfikuje postać Alfreda Rosenberga
- przedstawia sytuację Włoch po zakończeniu I wojny światowej
- przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej
- przedstawia rozwój terytorialny Rosji Radzieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym
- wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy
- wyjaśnia znaczenie terminów: dadaizm, surrealizm, futuryzm
- zna datę pierwszego wręczenia Oscarów (1929)
- wyjaśnia, jaki wpływ miały mass media na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym
- zna daty zbombardowania Guerniki (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939)
- identyfikuje postać Józefa Tiso
- wyjaśnia wpływ polityki appeasementu na politykę zagraniczną Niemiec
- charakteryzuje sytuację w Europie pod koniec lat 30. XX w.
- zna daty powstania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego (19 X 1918), Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie (24 XI 1918)
- przedstawia założenia programowe pierwszych ośrodków władzy
- zna daty utworzenia Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (X/XI 1918), powstania Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski (VII 1920), przekazania Wilna przez bolszewików Litwinom (VII 1920)
- identyfikuje postacie Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego
- przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i w 1919 r
- przedstawia proces kształtowania się zachodniej i północnej granicy państwa polskiego
- identyfikuje postacie Romana Rybarskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya
- charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej

- wyjaśnia wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej
- zna datę Kongresu Obrony Prawa i Wolności (29 VI 1930)
- porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej
- charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie
- przedstawia sposoby przewyższania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej
- charakteryzuje działania podjęte w celu modernizacji gospodarki Polski w dwudziestoleciu międzywojennym
- charakteryzuje przykłady realizacji polityki asymilacyjnej w latach trzydziestych XX wieku
- wyjaśnia znaczenie terminów: katastrofizm, skamandryci, Awangarda Krakowska, formizm, *art déco*
- zna daty powstania PKP (1926), powstania PLL LOT (1929),
- identyfikuje postacie Tadeusza Kotarbińskiego, Floriana Znanieckiego
- wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia
- przedstawia nurty w polskiej literaturze oraz grupy poetyckie, jakie rozwinęły się w okresie dwudziestolecia międzywojennego
- wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały układy w Rapallo i Locarno
- wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały polsko-radziecki traktat o nieagresji i polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy
- charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej
- wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę A. Hitlera

Na ocenę celującą uczeń:

- ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju
- ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński
- ocenia działalność Świętego Przymierza
- identyfikuje postacie: Thomasa Newcomena, Charlesa Wearsone'a, Thomasa

Davenporta

- wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.
- opisuje sposób działania maszyny parowej
- ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminów: czartyzm, falanster
- zna daty: ruchu czartystów (1836-1848)
- opisuje narodziny ruchu czartystów, ich postulaty oraz skutki działalności
- ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.
- przedstawia przebieg i skutki walki Greków o niepodległość
- ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich
- omawia rolę parlamentu frankfurckiego w procesie jednoczenia Niemiec
- zna datę wprowadzenia obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825)
- ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim
- ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków w zaborze pruskim i austriackim
- wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego
- ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego
- omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim
- ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej
- identyfikuje postacie: Michała Radziwiłła, Macieja Rybińskiego, Antoniego Giełguda
- ocenia postawy wodzów powstania listopadowego
- ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia
- opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji
- ocenia działalność Polaków na emigracji
- ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego
- ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla polskiego ruchu niepodległościowego w Galicji miał wzrost świadomości narodowościowej wśród Rusinów
- ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich
- ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu
- ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków
- ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych

- ocenia skutki wojny secesyjnej
- ocenia rolę Ottona von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec
- ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka, Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw
- dostrzega najważniejsze podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec
- ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw
- porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie
- ocenia następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego
- ocenia metody stosowane przez anarchistów
- ocenia poglądy emancypantek i sufrażystek oraz metody i skutki ich działalności
- ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu
- ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji
- ocenia znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej
- ocenia zjawisko upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.
- ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki zaborców
- ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego
- ocenia stosunek Aleksandra Wielopolskiego do konspiracji niepodległościowej
- ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego
- ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych
- ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji
- ocenia postawy Polaków wobec polityki germanizacyjnej władz pruskich
- ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego
- ocenia poglądy stańczyków na problem polskich powstań narodowych
- ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami
- wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami
- ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.
- ocenia stosunek polskich partii politycznych do rewolucji 1905-1907
- ocenia postawy Polaków w przededniu nadciągającego konfliktu międzynarodowego

- charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.
- ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc
- ocenia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie
- ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie
- ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej
- omawia przebieg wojny na morzach i oceanach
- ocenia skutki zastosowania przez Niemcy gazów bojowych
- ocenia sposób traktowania ziem polskich przez zaborców w czasie I wojny światowej
- ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków
- ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy
- ocenia, jakie znaczenie miał Akt 5 listopada dla narodu polskiego
- ocenia, jakie znaczenie miał program pokojowy prezydenta Wilsona dla narodu polskiego
- ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego
- ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie
- ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.
- ocenia wpływ polityki prowadzonej przez B. Mussoliniego i A. Hitlera na życie obywateli
- ocenia politykę J. Stalina wobec swoich przeciwników
- ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez J. Stalina
- ocenia zbrodniczą politykę komunistów do 1939 r.
- ocenia wpływ mass mediów na kształtowanie opinii publicznej
- ocenia wpływ mass mediów na rozwój propagandy w państwach totalitarnych
- ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej
- ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium
- ocenia skutki polityki appeasement dla Europy
- ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości
- ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości
- ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej
- ocenia postanowienia pokoju ryskiego
- ocenia postawę Polaków wobec sytuacji politycznej w Wielkopolsce w końcu 1918 r.

- ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu
- ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska
- ocenia pozycję ustrojową Naczelnika Państwa
- ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919-1926
- ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli
- ocenia metody, jakimi władze sanacyjne walczyły z opozycją polityczną
- ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej
- ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej
- ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego
- ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym
- ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej
- ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia
- ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec żądań niemieckich

Geografia

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7

Dla uczniów z opiniami PPP przy ocenianiu na poszczególne oceny obniża się wymagania edukacyjne w zależności od indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych uwzględniając : trudności z zapamiętywaniem, nazw i nazwisk, trudnych terminów, oraz łagodniej ocenia się wykresy, mapki mniej starannie wykonane .

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • przedstawia podział nauk geograficznych • podaje wymiary Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna, szerokość geograficzna</i> • wskazuje na globusie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnicę między geografią fizyczną a geografią społeczno-ekonomiczną • wymienia źródła informacji geograficznej • podaje cechy kształtu Ziemi • odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne • przedstawia poglądy na kształt Ziemi • wymienia dowody na kulistość Ziemi • wymienia cechy południków i równoleżników • odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii • wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą • wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych • oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych • ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka • oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między

<p>i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy</i> wymienia elementy mapy wymienia rodzaje skal wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomicowa</i> odczytuje z mapy wysokość bezwzględną podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy siatki geograficznej określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną szereguje skale od największej do najmniejszej podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie 	<p>i na mapie</p> <ul style="list-style-type: none"> odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie oblicza wysokości względne omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie 	<p>równoleżnikową i południkową</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje treści map wykonanych w różnych skalach posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie omawia metody prezentacji zjawisk na mapach charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów 	<p>obiektami przedstawionymi na mapie</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach interpretuje treści różnego rodzaju map i przedstawia ich zastosowanie
---	---	--	---	---

2. Środowisko przyrodnicze Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej opisuje granicę między 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozdziela konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego oraz geopolitycznego Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości
---	--	---	---	--

<p>całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski wskazuje na mapie geometryczny środek Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie podaje długość granic z sąsiadującymi państwami wyjaśnia znaczenie terminu <i>geologia</i> wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski wyjaśnia znaczenie terminów <i>plejstocen</i> i <i>holocen</i> wyjaśnia znaczenie terminów <i>krajobraz polodowcowy</i> i <i>rzeźba glacialna</i> wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie wymienia główne rodzaje skał wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda</i>, <i>klimat</i>, <i>ciśnienie atmosferyczne</i>, <i>niż baryczny</i>, <i>wyż baryczny</i> wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego 	<p>Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy wskazuje na mapie przebieg granic Polski omawia na podstawie mapy płytową budowę litosfery, omawia proces powstawania <p>wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy</p> <p>omawia zlodowacenia Polski</p> <p>opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy</p> <p>dokonuje podziału surowców mineralnych</p> <p>wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej</p> <p>podaje cechy przejściowości klimatu Polski</p>	<p>i Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszary Polski na tle struktur geologicznych Europy opisuje cechy różnych typów genetycznych gór przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej omawia warunki klimatyczne w Europie charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski opisuje mechanizm powstawania lodowców wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski <p>rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce 	<p>równoleżnikowej Polski i Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę, analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania
---	---	---	--	---

<p>wymienia elementy klimatu wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobową wartość temperatury powietrza</i> wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce</p> <p>wymienia rodzaje wiatrów •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system rzeczny, dorzecze, zlewisko, przepływ</i> wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego podaje główne cechy fizyczne Bałtyku wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy, profil glebowy, poziomy glebowe</i> wymienia typy gleb w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> wymienia różne rodzaje lasów w Polsce wymienia formy ochrony</p>	<p>podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej rozpoznaje typy ujść rzecznych . •opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski omawia strukturę lasów w Polsce podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu •charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce</p>	<p>atmosferycznych z klimatogramów •wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry •opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry •charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku •wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych •omawia funkcje lasów •omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce</p> <p>• ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego</p>	<p>omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku omawia procesy i czynniki glebotwórcze opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski</p> <p>•ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska</p>	<p>walorów dziedzictwa przyrodniczego</p> <p>•planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody</p>
--	---	--	--	--

przyrody w Polsce wskazuje na mapie Polski parki narodowe				
---	--	--	--	--

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy •wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>demografia</i>, <i>przyrost naturalny</i>, <i>współczynnik przyrostu naturalnego</i>, <i>współczynnik urodzeń</i>, <i>współczynnik zgonów</i> •wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku</i>, <i>średnia długość trwania życia</i> •odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •szereguje województwa pod względem powierzchni •od największego do najmniejszego prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016 omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych średnią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX wieku oblicza współczynnik przyrostu naturalnego podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce •opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r. omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski •oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie
--	---	---	---	--

<p>średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i></p> <p>wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i></p> <p>wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją</p> <p>odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski</p> <p>wymienia główne skupiska Polonii</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i></p> <p>wymienia przyczyny migracji</p>	<p>długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce •omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce •wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce •określa kierunki napływu imigrantów do Polski •podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce •charakteryzuje mniejszości narodowe i grupy etniczne w Polsce •podaje przyczyny bezrobocia w Polsce •porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych 	<p>porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy</p> <p>omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce</p> <p>porównuje strukturę narodowościową ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich</p> <p>określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach</p> <p>porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich</p> <p>analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy</p> <p>analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce</p> <p>charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce</p> <p>omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce</p>	<p>charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce</p> <p>omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce</p> <p>przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy</p> <p>omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach</p> <p>omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji</p> <p>charakteryzuje przemiany współczesnych miast</p> <p>omawia problemy mieszkańców dużych miast</p> <p>analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych</p> <p>omawia przemiany</p>	<p>omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
---	---	---	--	--

<p>wewnętrznych</p> <p>wymienia mniejszości narodowe w Polsce</p> <p>wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia,</i> <i>struktura wykształcenia,</i> <i>bezrobocie, stopa bezrobocia,</i> <i>ludność aktywna zawodowo</i></p> <p>odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki</p> <p>odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce</p> <p>i w Europie</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i></p> <p>odczytuje z danych</p>	<p>statystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady •podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną •podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce •podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce 		<p>współczesnych miast</p>	
---	--	--	----------------------------	--

<p>statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>miasto</i> •wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski •wymienia funkcje miast 				
<p>4. Rolnictwo i przemysł Polski</p>				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia funkcje rolnictwa wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór</i> wymienia główne uprawy w Polsce wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, hodowla, pogłowie</i> wymienia główne zwierzęta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce •przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw •wskazuje rejonny warzywnictwa i sadownictwa w Polsce •przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce •wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce •omawia cechy polskiego przemysłu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju gospodarczym kraju i omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce , przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju omawia przyczyny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia korzyści i szanse dla polskiego rolnictwa w Unii Europejskiej dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce

<p>hodowlane w Polsce wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy wymienia funkcje przemysłu wymienia źródła energii</p> <p>wymienia typy elektrowni wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie</p>	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski •lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłownicze, wodne i niekonwencjonalne •opisuje wielkość energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych •opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski 	<p>nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce , prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w portach morskich Polski opisuje strukturę połowów ryb w Polsce</p>	<p>przemysłu omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce omawia problemy przemysłu stocznioowego w Polsce</p>	
--	--	---	--	--

5. Usługi w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> •wyróżnia rodzaje transportu w Polsce •wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia zróżnicowanie usług w Polsce •omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce •omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce •omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju •charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków •omawia ruch pasażerski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce •określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski •na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, jakie zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
--	--	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> •wyróżnia rodzaje łączności •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> •dokonuje podziału turystyki •wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> •wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski 	<p>omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce</p> <p>omawia czynniki rozwoju turystyki</p> <p>wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i></p> <p>omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego</p>	<p>w portach lotniczych Polski</p> <p>podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski</p> <p>charakteryzuje obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i></p> <p>charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski</p> <p>przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlowego w Polsce</p>	<p>lotniczego</p> <p>określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski</p> <p>analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy</p> <p>ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski</p> <p>ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki</p>	<p>podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej</p>
--	--	---	---	--

6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego •podaje przyczyny kwaśnych opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska •podaje źródła zanieczyszczeń komunalnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych •omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego
--	---	--	---	--

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego				
<p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny</i></p> <p>wymienia przyczyny powodzi w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <p>opisuje zjawisko powodzi</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi 	<p>Uczeń:</p> <p>wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego 	<p>Uczeń:</p> <p>analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich opisuje zmiany, jakie zaszły 	<p>Uczeń:</p> <p>określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu

	<p>ruchu turystycznego</p>	<p>i podlaskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r. •wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach •wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych •wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie •określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<p>i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> •ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich •wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju •identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju •identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
--	----------------------------	---	--	--

8. Mój region i moja mała ojczyzna				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i>, wskazuje położenie swojego regionu na mapie, ogólnogeograficznej Polski wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony , wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i>, wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie wymienia walory środowiska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu prezentuje główne cechy gospodarki regionu opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu analizuje formy współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego)

geograficznego małej ojczyzny			gospodarczej	i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności.
-------------------------------	--	--	--------------	--

Biologia

1. **Ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który po zrealizowaniu materiału:

- określa przedmiot badań biologii jako nauki
- podaje przykłady dziedzin biologii
- wymienia dziedziny biologii zajmujące się budową i funkcjonowaniem człowieka
- wymienia źródła wiedzy biologicznej
- wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę organizacji życia
- wymienia elementy budowy komórek: roślinnej, zwierzęcej, grzybowej i bakteryjnej
- obserwuje preparaty przygotowane przez nauczyciela
- wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka
- wyjaśnia, czym jest tkanka
- wymienia podstawowe rodzaje tkanek
- wyjaśnia, czym jest narząd
- wymienia układy narządów człowieka
- wymienia rodzaje tkanki łącznej
- wymienia warstwy skóry
- przedstawia podstawowe funkcje skóry
- wymienia wytwory naskórka
- z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu
- wymienia choroby i dolegliwości skóry
- omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej
- wskazuje części bierną i czynną aparatu ruchu
- podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu
- wymienia elementy szkieletu osiowego
- wymienia elementy budujące klatkę piersiową
- podaje nazwy odcinków kręgosłupa
- wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy

- opisuje budowę kości
- omawia cechy fizyczne kości
- wskazuje miejsce występowania szpiku kostnego
- wymienia składniki chemiczne kości
- wymienia rodzaje tkanki mięśniowej
- wskazuje położenie tkanek mięśniowej gładkiej i poprzecznie prążkowanej szkieletowej
- wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa
- opisuje przyczyny powstawania wad postawy
- wymienia choroby aparatu ruchu
- wskazuje ślad stopy z płaskostopiem
- omawia przedstawione
- na ilustracji wady podstawy
- wymienia podstawowe składniki odżywcze
- wymienia produkty spożywcze zawierające białko węglowodany, tłuszcze
- omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia wykrywającego obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych
- wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i w tłuszczach
- podaje przykład jednej awitaminozy
- wymienia najważniejsze pierwiastki budujące ciała organizmów
- podaje rolę 2 wybranych makroelementów
- wymienia po 3 makro- i mikroelementy
- omawia wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów
- wymienia rodzaje zębów u człowieka
- wymienia odcinki przewodu pokarmowego, oddechowego człowieka
- omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi
- określa zasady zdrowego żywienia
- wymienia przykłady chorób poznanych układów
- wymienia zasady profilaktyki chorób poznanych układów
- wymienia zasady higieny poznanych układów
- według podanego wzoru oblicza indeks masy ciała

- wymienia przyczyny próchnicy zębów
- podaje nazwy elementów morfotycznych krwi
- wymienia grupy krwi
- wymienia składniki biorące udział w krzepnięciu krwi
- wymienia narządy/elementy poznanych układów
- z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi
- lokalizuje położenie serca we własnym ciele
- wymienia elementy budowy serca
- podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka
- omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków
- wymienia cechy układu limfatycznego
- wymienia rodzaje odporności
- przedstawia różnice między surowicą a szczepionką
- wymienia czynniki mogące wywołać alergie
- opisuje objawy alergii
- rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego
- wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc
- demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu
- z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu
- definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego
- wskazuje ATP jako nośnik energii
- definiuje kichanie i kaszel jako reakcje obronne organizmu
- wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego
- wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka
- wymienia gruczoły dokrewne
- wymienia przykłady hormonów
- wskazuje na ilustracji położenie najważniejszych gruczołów dokrewnych
- wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu
- wymienia funkcje układu nerwowego

- wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego
- rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy
- wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia
- wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego
- wymienia rodzaje nerwów obwodowych
- podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych
- wymienia czynniki wywołujące stres
- podaje przykłady trzech chorób spowodowanych stresem
- omawia znaczenie zmysłów w życiu człowieka
- rozróżnia w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną
- wymienia elementy wchodzące w skład aparatu ochronnego oka
- rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka, ucha
- wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne
- wymienia wady wzroku
- przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku
- wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku
- wymienia podstawowe smaki
- wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry
- omawia rolę węchu w ocenie pokarmów
- wymienia męskie i żeńskie narządy rozrodcze
- wskazuje na ilustracji męskie i żeńskie narządy rozrodcze
- wymienia męskie i żeńskie cechy płciowe
- wymienia żeńskie hormony płciowe
- wymienia kolejne fazy cyklu miesięczkowego
- wymienia nazwy błon płodowych
- podaje długość trwania rozwoju płodowego
- wymienia zmiany zachodzące w organizmie kobiety podczas ciąży
- wymienia etapy życia człowieka
- wymienia rodzaje dojrzałości
- wymienia naturalne i sztuczne metody planowania rodziny
- własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza

- wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka
- wskazuje drogi wydalania wody z organizmu
- omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka
- podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które je wywołują
- wymienia choroby cywilizacyjne
- wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów
- podaje przykłady używek
- wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych na stan zdrowia

2. **Ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

- korzysta z poszczególnych źródeł wiedzy
- opisuje cechy organizmów żywych
- wymienia funkcje poszczególnych struktur komórkowych
- posługuje się mikroskopem
- z pomocą nauczyciela wykonuje proste preparaty mikroskopowe
- z pomocą nauczyciela rysuje obraz widziany pod mikroskopem
- określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych
- opisuje cechy poznanych tkanek
- podaje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie
- opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów
- omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej
- rozpoznaje na ilustracji lub schemacie warstwy skóry
- samodzielnie omawia wykonane doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu
- opisuje stan zdrowej skóry
- wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry
- wymienia przyczyny grzybic skóry i wskazuje metody zapobiegania grzybicom
- klasyfikuje rodzaje oparzeń i odmrożeń skóry
- omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry
- wskazuje na schemacie, rysunku i modelu poznane elementy szkieletu
- wymienia kości budujące poznane elementy szkieletu

- wskazuje na modelu lub ilustracji mózgo- i trzewioczaszkę
- wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową
- wymienia rodzaje połączeń kości
- opisuje budowę stawu
- rozpoznaje rodzaje stawów
- odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego
- omawia na podstawie ilustracji doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości
- określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych
- z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe
- rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy
- opisuje urazy kończyn
- omawia zasady udzielania pierwszej pomocy
- w przypadku urazów kończyn, zakrztuszenia, zatrzymania oddechu
- omawia przyczyny chorób poznanych układów
- omawia wady budowy stóp
- klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne
- określa aminokwasy jako cząsteczki budulcowe białek
- wskazuje rolę tłuszczów w organizmie
- samodzielnie omawia przebieg doświadczenia wykrywającego obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych
- wymienia witaminy rozpuszczalne w wodzie i w tłuszczach
- wymienia skutki niedoboru witamin
- wskazuje rolę wody w organizmie
- omawia znaczenie makro-i mikroelementów w organizmie człowieka
- omawia na schemacie przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania wit.C
- opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów
- wskazuje odcinki przewodu pokarmowego
- rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie
- lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele
- samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi

- wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej
- wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych
- układa jadłospis w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych
- wymienia choroby poznanych układów
- analizuje indeks masy ciała swój i kolegów, wykazuje prawidłowości i odchylenia od normy
- omawia funkcje krwi
- wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi podstawę ich wyodrębnienia
- wyjaśnia, co to jest konflikt serologiczny
- omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego
- porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych
- opisuje funkcje zastawek żylnych
- rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika)
- wyjaśnia, czym jest puls
- wymienia przyczyny chorób poznanych układów
- wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie poznanych układów
- opisuje budowę poznanych układów
- omawia rolę węzłów chłonnych
- wyróżnia odporność swoistą i nieswoistą, czynną i bierną, naturalną i sztuczną
- definiuje szczepionkę i surowicę jako czynniki odpowiadające za odporność nabytą
- określa przyczynę choroby AIDS
- wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów
- podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać
- omawia funkcje elementów poznanych układów
- opisuje rolę nagłośni
- na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc
- wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu
- przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych
- omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym

- oblicza liczbę wdechów i wydechów przed wysiłkiem fizycznym i po nim
- z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu
- zapisuje słownie równanie reakcji chemicznej ilustrujące utlenianie glukozy
- wskazuje źródła infekcji dróg oddechowych
- określa sposoby zapobiegania chorobom poznanych układów
- opisuje przyczyny astmy
- omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego
- wyjaśnia pojęcia *wydalanie* i *defekacja*
- wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii
- wymienia CO₂ i mocznik jako zbędne produkty przemiany materii
- wymienia badania stosowane w profilaktyce poznanych chorób
- określa dzienne zapotrzebowanie organizmu człowieka na wodę
- klasyfikuje gruczoły na gruczoły wydzielania zewn. i wewnętrznego
- wyjaśnia pojęcie *gruczoł dokrewny*
- wyjaśnia, czym są hormony
- wyjaśnia pojęcie *równowaga hormonalna*
- opisuje elementy budowy komórki nerwowej
- wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego
- wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy
- wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego
- wyróżnia włókna czuciowe i ruchowe
- omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym
- odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe
- wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem
- przyporządkowuje wybranym chorobom układu nerwowego charakterystyczne objawy
- opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka
- wyjaśnia pojęcie *akomodacja oka*
- omawia znaczenie adaptacji oka ucha

- omawia funkcje elementów budowy oka, ucha
- wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi
- rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność
- definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę
- omawia przyczyny powstawania wad wzroku
- wymienia rodzaje kubków smakowych
- omawia doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku
- omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek
- omawia proces powstawania nasienia
- określa funkcję testosteronu
- wymienia funkcje męskiego i żeńskiego układu rozrodczego
- wskazuje w cyklu miesięczkowym dni płodne i niepłodne
- definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej
- porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia
- wyjaśnia znaczenie pojęcia *zapłodnienie*
- omawia zasady higieny zalecane dla kobiet ciężarnych
- podaje czas trwania ciąży
- omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu
- określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników
- opisuje objawy starzenia się organizmu
- wymienia różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców
- wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego
- przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia
- wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS
- wymienia drogi zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV
- przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową
- wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego, krwionośnego
- opisuje, jakie układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi
- opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne
- podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka

- przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka
- przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych
- klasyfikuje podaną chorobę do grupy chorób cywilizacyjnych lub zakaźnych
- omawia znaczenie szczepień ochronnych
- wskazuje alergie jako skutek zanieczyszczenia środowiska
- wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym
- przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny i niektórych leków (zwłaszcza oddziałujących na psychikę)

3. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności na ocenę dostateczną, a ponadto:

- posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej podczas rozwiązywania problemów
- rozróżnia próby kontrolną i badawczą
- odróżnia pod mikroskopem, na schemacie, zdjęciu lub na podstawie opisu poszczególne elementy budowy komórki
- samodzielnie wykonuje proste preparaty mikroskopowe
- rysuje obraz widziany pod mikroskopem
- wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki
- porównuje budowę różnych komórek
- poszczególnych tkanek zwierzęcych
- rysuje schemat komórki nerwowej i opisuje poszczególne elementy jej budowy
- rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji i charakteryzuje budowę rodzaje tkanek zwierzęcych
- wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów
- wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami poznanych narządów
- opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka
- z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu
- omawia objawy dolegliwości skóry

- wyjaśnia, czym są alergie skórne
- wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka
- uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze
- wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu
- rozpoznaje różne kształty kości
- charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego i wymienia budujące go kości
- wymienia kości tworzące obręcz barkową i miedniczną
- porównuje budowę kończyny górnej i dolnej
- charakteryzuje połączenia kości
- wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny
- wykonuje z pomocą nauczyciela doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości
- omawia znaczenie składników chemicznych kości
- opisuje rolę szpiku kostnego
- rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji
- opisuje czynności mięśni
- wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni
- omawia warunki prawidłowej pracy mięśni
- rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa
- wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy
- charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym
- określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój masy mięśniowej ciała
- wyjaśnia przyczyny i skutki osteoporozy
- wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu
- określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego
- uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw
- porównuje pokarmy pełnowartościowe i niepełnowartościowe
- analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych
- przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie wykrywające obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych

- charakteryzuje rodzaje witamin
- przedstawia rolę i skutki niedoboru witamin: A, C, B6, B12, B9,D i składników mineralnych: Mg, Fe, Ca
- określa skutki niewłaściwej suplementacji witamin i składników mineralnych
- na przygotowanym sprzęcie i z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C
- rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka
- wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu
- lokalizuje i omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego
- charakteryzuje funkcje wątroby i trzustki
- przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie
- na trawienie skrobi
- wyjaśnia znaczenie pojęcia *wartość energetyczna pokarmu*
- wykazuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują
- przewiduje skutki złego odżywiania się
- wykazuje, że WZW A, WZW B i WZW C
- są chorobami związanymi z higieną układu pokarmowego
- omawia zasady profilaktyki choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy, zatrucia pokarmowego i raka jelita grubego
- analizuje indeks masy ciała w zależności od stosowanej diety
- omawia znaczenie krwi
- charakteryzuje elementy morfotyczne krwi
- omawia rolę hemoglobiny
- przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa
- przewiduje skutki konfliktu serologicznego
- porównuje krwiobieg mały i duży
- opisuje drogę krwi w małym i dużym krwiobiegu
- opisuje mechanizm pracy serca
- omawia fazy cyklu pracy serca
- mierzy koledze puls
- wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym

krwi

- analizuje przyczyny chorób poznanych układów
- charakteryzuje objawy krwotoku żylnego tętniczego
- wyjaśnia, na czym polega białaczka i anemia
- przedstawia znaczenie aktywności fizycznej
- i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego
- omawia rolę elementów poznanych układów
- charakteryzuje rodzaje odporności
- określa zasadę działania szczepionki i surowicy
- wyjaśnia sposób i wskazuje drogi zakażenia HIV
- wskazuje zasady profilaktyki AIDS
- wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej
- wyróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego
- opisuje dyfuzję O_2 i O_2 zachodzącą w pęcherzykach płucnych
- wyjaśnia zależność między liczbą oddechów a wysiłkiem fizycznym
- na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO_2 w wydychanym powietrzu
- określa znaczenie oddychania komórkowego
- zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy
- omawia rolę ATP w organizmie
- wyjaśnia związek między wdychaniem
- powietrza przez nos profilaktyką chorób układu oddechowego
- opisuje zasady profilaktyki anginy, gruźlicy i raka płuc
- rozróżnia czynne i bierne palenie tytoniu
- porównuje wydalanie i defekację
- omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu
- wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego
- opisuje sposoby wydalania mocznika i CO_2
- omawia na ilustracji przebieg dializy
- wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu

- określa cechy hormonów
- przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają
- interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów
- porównuje działanie układów nerwowego i dokrewnego
- wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją
- omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego
- opisuje budowę rdzenia kręgowego
- objaśnia na ilustracji budowę mózgowia
- wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym
- charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe
- przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym
- wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu
- opisuje przyczyny nerwic
- rozpoznaje cechy depresji
- wymienia choroby układu nerwowego: padaczkę, autyzm, stwardnienie rozsiane, chorobę Alzheimera
- określa funkcję aparatu ochronnego oka
- opisuje drogę światła w oku
- wskazuje lokalizację receptorów wzroku
- ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu
- na siatkówce
- charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha
- omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego
- charakteryzuje wady wzroku
- wyjaśnia, na czym polega daltonizm i astygmatyzm
- charakteryzuje choroby oczu
- omawia sposób korygowania wad wzroku
- wskazuje położenie kubków smakowych na języku
- z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku
- opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego

- charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe
- opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych
- interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesięczkowego
- charakteryzuje funkcje błon płodowych
- charakteryzuje okres rozwoju płodowego
- wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży
- charakteryzuje etapy porodu
- charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe
- przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka
- wyjaśnia konieczność regularnych wizy u ginekologa
- przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy
- omawia zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez wirusy: HIV, HBV, HCV i HPV
- porównuje naturalne i sztuczne metody planowania rodziny
- wyjaśnia, na czym polega homeostaza
- na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego
- na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi
- charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka
- przedstawia znaczenie pojęć *zdrowie* i *choroba*
- rozróżnia zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne
- wymienia najważniejsze choroby człowieka wywoływane przez wirusy, bakterie, protisty i pasożyty zwierzęce oraz przedstawia zasady profilaktyki tych chorób
- podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne
- podaje przykłady szczepień obowiązkowych i nieobowiązkowych
- wyjaśnia przyczyny powstawania chorób społecznych
- opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie
- omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu
- wyjaśnia mechanizm powstawania uzależnień

- wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień

4. **Ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności na ocenę dobrą a ponadto:

- charakteryzuje wybrane dziedziny biologii
- przedstawia metody badań stosowanych w biologii
- omawia budowę i funkcje struktur komórkowych
- analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek
- wyciąga wnioski na podstawie obserwacji
- interpretuje wyniki przeprowadzonych doświadczeń
- wykonuje preparaty mikroskopowe, ustawia ostrość obrazu za pomocą śrub: makro- i mikrometrycznej
- samodzielnie rysuje obraz widziany pod mikroskopem
- opisuje rodzaje tkanki nabłonkowej
- charakteryzuje rolę poszczególnych składników morfotycznych krwi
- opisuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka
- przyporządkowuje tkanki do narządów i układów narządów
- analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka
- na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu
- ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę
- wyjaśnia związek budowy narządów z ich funkcją w organizmie
- omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej
- porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa
- rozpoznaje elementy budowy mózgowiaszki i trzewioczaszki
- wykonuje przygotowane doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości
- demonstruje na przykładzie cechy fizyczne kości
- określa warunki prawidłowej pracy mięśni
- charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych
- przedstawia negatywny wpływ środków dopingujących na zdrowie człowieka
- wyjaśnia konieczność stosowania rehabilitacji po przebytych urazach
- planuje i demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów kończyn, zakrztuszenia, zatrzymania oddechu oparzeń i krwotoków

- analizuje przyczyny urazów ścięgien
- przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała
- ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu
- wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała
- omawia rolę aminokwasów egzogennych w organizmie
- porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów
- wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów
- samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych
- analizuje skutki niedoboru witamin, makro- i mikroelementów
- przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie
- samodzielnie wykonuje doświadczenie dotyczące witaminy C
- omawia znaczenie i opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego
- analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody
- samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi
- wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego
- wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów
- wyjaśnia, dlaczego należy stosować dietę zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu
- układa odpowiednią dietę dla uczniów z nadwagą i niedowagą
- omawia zasady transfuzji krwi
- wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi
- rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej
- rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji
- wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami
- wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca

- porównuje wartości ciśnienia skurczowego i rozkurczowego krwi
- omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi
- przygotowuje portfolio na temat chorób układu krwionośnego
- wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego
- rozpoznaje na schemacie narządy układu limfatycznego
- wyjaśnia mechanizm działania odporności swoistej
- opisuje rodzaje leukocytów
- odróżnia działanie szczepionki od działania surowicy
- uzasadnia, że alergia jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego
- ilustruje przykładami znaczenie transplantologii
- odróżnia głośnię i nagłośnię
- demonstruje mechanizm modulacji głosu
- definiuje płuca jako miejsce wymiany gazowej
- wykazuje związek między budową a funkcją płuc
- przedstawia graficznie zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym
- analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach
- omawia obserwację dotyczącą wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów
- samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu
- wyjaśnia sposób magazynowania energii w ATP
- wykazuje zależność między zanieczyszczeniem środowiska a zachorowalnością na astmę
- analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego
- rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwy budujące nerkę
- omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu
- uzasadnia konieczność picia dużych ilości wody podczas leczenia chorób nerek
- ocenia rolę dializy w ratowaniu życia
- uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego
- przedstawia biologiczną rolę poznanych hormonów

- omawia znaczenie swoistego działania hormonów
- charakteryzuje działanie i wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu
- uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą
- wyjaśnia sposób działania synapsy
- charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego
- porównuje funkcje współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego
- określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego
- przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się
- na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego
- analizuje przyczyny chorób układu nerwowego
- omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu
- charakteryzuje objawy depresji, padaczki, autyzmu, stwardnienia rozsianego, choroby Alzheimera
- omawia powstawanie obrazu na siatkówce
- planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu
- ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie
- wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków
- wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu
- wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi
- rozróżnia rodzaje soczewek korygujących wady wzroku
- analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu
- uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku
- analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze
- wykonuje na podstawie opisu doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku

- uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską
- wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny
- wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją
- omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesięczkowego
- analizuje rolę ciała żółtego
- analizuje funkcje łożyska
- uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży
- omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej
- analizuje różnice między przekwitaniem a starością
- przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie
- wymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV
- przewiduje indywidualne
- i społeczne skutki zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV
- uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych
- wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka
- wyjaśnia, jakie układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi
- wykazuje wpływ środowiska na zdrowie
- uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza
- dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych
- uzasadnia, że nerwice są chorobami cywilizacyjnymi
- wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu
- wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień

5. Ocena celującą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- wyszukuje i krytycznie analizuje informacje z różnych źródeł dotyczące różnych dziedzin biologii

- wykonuje przestrzenny model komórki z dowolnego materiału
- analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek oraz wykazuje związek ich budowy z pełnioną funkcją
- samodzielnie wykonuje preparaty mikroskopowe
- sprawnie posługuje się mikroskopem
- dokładnie rysuje obraz widziany pod mikroskopem
- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych
- wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów
- tworzy mapę pojęciową ilustrującą hierarchiczną budowę organizmu człowieka
- wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu
- przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy
- wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej do projektu edukacyjnego
- klasyfikuje podane kości pod względem kształtów
- na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją
- analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją
- wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją
- charakteryzuje funkcje kończyn górnej i dolnej oraz wykazuje związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku
- planuje i samodzielnie wykonuje doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości
- wyszukuje odpowiednie informacje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące wytrzymałość kości na złamanie
- na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów
- wyszukuje i prezentuje ćwiczenia zapobiegające deformacjom kręgosłupa
- wyszukuje i prezentuje ćwiczenia rehabilitacyjne likwidujące płaskostopie
- uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych
- dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu

- planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych
- analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu
- wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu przewodu pokarmowego
- wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące witaminy C
- wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi
- uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu
- uzasadnia konieczność dbałości o zęby
- przygotowuje i prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łaknienia i przemiany materii
- uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego
- uzasadnia potrzebę wykonywania badań zapobiegających konfliktowi serologicznemu
- analizuje wyniki laboratoryjnego badania krwi
- analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową
- planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi
- wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca
- porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym
- analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia
- ocenia znaczenie szczepień
- przedstawia znaczenie przeszczepów oraz zgody na transplantację narządów po śmierci
- wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego

- wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc
- planuje i wykonuje obserwację wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów
- wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu
- opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię
- przeprowadza według podanego schematu i pod opieką nauczyciela badanie zawartości substancji smolistych w jednym papierosie
- przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc
- wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego
- tworzy schemat przemian substancji odżywczych od zjedzenia do wydalenia
- analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego
- uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów i leków hormonalnych
- analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu 1 i 2
- ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu
- uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego
- dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka
- demonstruje na koleździe odruch kolanowy i wyjaśnia działanie tego odruchu
- analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu
- przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku
- ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz z użyciem odpowiedniej terminologii tłumaczy powstawanie
- i odbieranie wrażeń wzrokowych
- analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe

- analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu
- i wskazuje na sposoby jego ograniczenia
- planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku
- wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego
- analizuje podobieństwa i różnice w budowie męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego
- wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesięczkowego i z różną długością cyklu
- wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat rozwoju prenatalnego
- tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania
- tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju
- wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, który wywołuje raka szyjki macicy
- ocenia naturalne i sztuczne metody antykoncepcji
- analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo- hormonalnej w utrzymaniu homeostazy
- formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów
- wykonuje w dowolnej formie prezentację na temat profilaktyki uzależnień

Chemia

Propozycja wymagań programowych na poszczególne oceny przygotowana na podstawie treści zawartych w podstawie programowej, programie nauczania oraz podręczniku dla klasy siódmej szkoły podstawowej *Chemia Nowej Ery*

Wyróżnione wymagania programowe odpowiadają wymaganiom ogólnym i szczegółowym zawartym w treściach nauczania podstawy programowej.

I. Substancje i ich przemiany

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zalicza chemię do nauk przyrodniczych – stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej – nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie – zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych – opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia, czym zajmuje się chemia – wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom – wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia – przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości) – wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego – identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwość – przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>masa</i>, <i>gęstość</i>, <i>objętość</i> – przelicza jednostki – podaje sposób rozdzielania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną – definiuje pojęcie <i>patyna</i> – projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski) – przeprowadza doświadczenia z działu <i>Substancje i ich przemiany</i>

<p>produktów stosowanych na co dzień</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie <i>gęstość</i> – podaje wzór na gęstość – przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć <i>masa</i>, <i>gęstość</i>, <i>objętość</i> – wymienia jednostki gęstości – odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych – definiuje pojęcie <i>mieszanina substancji</i> – opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych – podaje przykłady mieszanin 	<p>od substancji</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje właściwości substancji – wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki – sporządza mieszaninę – dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki – opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – definiuje pojęcie <i>stopy metali</i> – podaje przykłady zjawisk 	<p>wskazanej mieszaniny na składniki</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielanie – projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski – wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne – wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny – wyjaśnia różnicę między 	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy
--	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki – definiuje pojęcia <i>zjawisko fizyczne</i> i <i>reakcja chemiczna</i> – podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – definiuje pojęcia <i>pierwiastek chemiczny</i> i <i>związek chemiczny</i> – dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i 	<ul style="list-style-type: none"> fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych – rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne – wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną – proponuje sposoby zabezpieczenia przed rdzewieniem przedmiotów wykonanych z żelaza 	<ul style="list-style-type: none"> mieszaniną a związkiem chemicznym – odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne – opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji – przeprowadza wybrane doświadczenia 	
--	---	---	--

<p>związki chemiczne</p> <ul style="list-style-type: none">– podaje przykłady związków chemicznych– dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale– podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetali)– odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości– opisuje, na czym polegają rdzewienie i korozja– wymienia niektóre czynniki powodujące korozję– posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg,			
---	--	--	--

Fe, Zn, Cu, Al, Pb, Sn, Ag, Hg)			
<p>Przykłady wiadomości i umiejętności, których spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasadę rozdzielania mieszanin metodą chromatografii – opisuje sposób rozdzielania na składniki bardziej złożonych mieszanin z wykorzystaniem metod spoza podstawy programowej – wykonuje obliczenia – zadania dotyczące mieszanin 			

II. Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają			
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
[1]	[1 + 2]	[1 + 2 + 3]	[1 + 2 + 3 + 4]

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje skład i właściwości powietrza – określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, azotu oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych – podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu – tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody – definiuje pojęcie <i>wodorki</i> – omawia obieg tlenu i tlenku węgla(IV) w przyrodzie – określa znaczenie powietrza, wody, tlenu, tlenku węgla(IV) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów – wymienia stałe i zmienne składniki powietrza – oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej – opisuje, jak można otrzymać tlen – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne gazów szlachetnych, azotu – podaje przykłady wodorków niemetali – wyjaśnia, na czym polega proces fotosyntezy – wymienia niektóre zastosowania azotu, gazów szlachetnych, tlenku węgla(IV), tlenu, wodoru – podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne – wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu – wykrywa obecność tlenku węgla(IV) – opisuje właściwości tlenku węgla(II) – wyjaśnia rolę procesu fotosyntezy w naszym życiu – podaje przykłady substancji szkodliwych dla środowiska – wyjaśnia, skąd się biorą kwaśne opady – określa zagrożenia wynikające z efektu cieplarnianego, dziury ozonowej, kwaśnych opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym – wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru – planuje sposoby postępowania umożliwiające ochronę powietrza przed
---	---	--	--

Przykłady wiadomości i umiejętności, których spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

– opisuje destylację skroplonego powietrza

III. Atomy i cząsteczki

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
[1]	[1 + 2]	[1 + 2 + 3]	[1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie <i>materia</i> – definiuje pojęcie dyfuzji – opisuje ziarnistą budowę materii – opisuje, czym atom różni się od cząsteczki – definiuje pojęcia: <i>jednostka masy atomowej</i>, <i>masa atomowa</i>, <i>masa cząsteczkowa</i> – oblicza masę cząsteczkową prostych związków chemicznych – opisuje i charakteryzuje skład atomu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość budowy materii – wyjaśnia zjawisko dyfuzji – podaje założenia teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii – oblicza masy cząsteczkowe – opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej Z 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym na podstawie założeń teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii – oblicza masy cząsteczkowe związków chemicznych – definiuje pojęcie <i>masy atomowej</i> jako średniej mas atomów danego pierwiastka, z uwzględnieniem jego składu izotopowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych – wyjaśnia, dlaczego masy atomowe podanych pierwiastków chemicznych w układzie okresowym nie są liczbami całkowitymi

<p>pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony)</p> <p>– wyjaśni, co to są nukleony</p> <p>– definiuje pojęcie <i>elektrony walencyjne</i></p> <p>– wyjaśnia, co to są <i>liczba atomowa, liczba masowa</i></p> <p>– ustala liczbę protonów, elektronów, neutronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa</p> <p>– podaje, czym jest konfiguracja elektronowa</p> <p>– definiuje pojęcie <i>izotop</i></p> <p>– dokonuje podziału izotopów</p> <p>– wymienia najważniejsze dziedziny życia,</p>	<p>– wymienia rodzaje izotopów</p> <p>– wyjaśnia różnice w budowie atomów</p> <p>izotopów wodoru</p> <p>– wymienia dziedziny życia, w których stosuje się izotopy</p> <p>– korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych</p> <p>– wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych</p> <p>– podaje maksymalną liczbę elektronów na poszczególnych powłokach (<i>K, L, M</i>)</p>	<p>– wymienia zastosowania różnych izotopów</p> <p>– korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych</p> <p>– oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach</p> <p>– zapisuje konfiguracje elektronowe</p> <p>– rysuje uproszczone modele atomów</p> <p>– określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie</p>	
---	--	---	--

<p>w których mają zastosowanie izotopy</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych – podaje treść prawa okresowości – podaje, kto jest twórcą układu okresowego pierwiastków chemicznych – odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych – określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie 	<ul style="list-style-type: none"> – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje modele atomów pierwiastków chemicznych – określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie 		
---	---	--	--

Przykłady wiadomości i umiejętności, których spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

- oblicza zawartość procentową izotopów w pierwiastku chemicznym
- opisuje historię odkrycia budowy atomu i powstania układu okresowego pierwiastków
- definiuje pojęcie *promieniotwórczość*
- określa, na czym polegają promieniotwórczość naturalna i sztuczna
- definiuje pojęcie *reakcja łańcuchowa*
- wymienia ważniejsze zagrożenia związane z promieniotwórczością
- wyjaśnia pojęcie *okres półtrwania (okres połowicznego rozpadu)*
- rozwiązuje zadania związane z pojęciami *okres półtrwania* i *średnia masa atomowa*
- charakteryzuje rodzaje promieniowania
- wyjaśnia, na czym polegają przemiany α , β

IV. Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
[1]	[1 + 2]	[1 + 2 + 3]	[1 + 2 + 3 + 4]

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia typy wiązań chemicznych – podaje definicje: <i>wiązania kowalencyjnego niespolaryzowanego, wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego, wiązania jonowego</i> – definiuje pojęcia: <i>jon, kation, anion</i> – definiuje pojęcie <i>elektroujemność</i> – posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych – podaje, co występuje we wzorze elektronowym – odróżnia wzór sumaryczny od 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów – odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych – opisuje sposób powstawania jonów – określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek – podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym – przedstawia tworzenie się wiązań 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie – wyjaśnia na podstawie budowy atomów, dlaczego gazy szlachetne są bardzo mało aktywne chemicznie – wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych – opisuje powstawanie wiązań kowalencyjnych dla wymaganych przykładów – opisuje mechanizm powstawania wiązania jonowego – opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje pojęcie <i>elektroujemności</i> do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach – uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów – rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące poznanych praw (zachowania masy, stałości składu związku chemicznego) – wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym oraz kowalencyjnym niespolaryzowanym a
---	--	--	--

<p>wzoru strukturalnego</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne cząsteczek – definiuje pojęcie <i>wartościowość</i> – podaje wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym – odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych względem wodoru grup 1., 2. i 13.–17. – wyznacza wartościowość pierwiastków 	<p>chemicznych kowalencyjnego i jonowego dla prostych przykładów</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków – zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych – podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru – określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym – zapisuje wzory cząsteczek, 	<p>rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje pojęcie <i>wartościowości</i> – odczytuje z układu okresowego wartościowość pierwiastków chemicznych grup 1., 2. i 13.–17. (względem wodoru, maksymalną względem tlenu) – nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych (o większym 	<p>kowalencyjnym spolaryzowanym</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zależność właściwości związku chemicznego od występującego w nim wiązania chemicznego – porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności) – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności – wykonuje obliczenia stechiometryczne
--	--	---	---

<p>chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych</p> <p>– zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwupierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych</p> <p>– określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym</p> <p>– interpretuje zapisy (odczytuje</p>	<p>korzystając z modeli</p> <p>– wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego</p> <p>– wyjaśnia pojęcie <i>równania reakcji chemicznej</i></p> <p>– odczytuje proste równania reakcji chemicznych</p> <p>– zapisuje równania reakcji</p>	<p>stopniu trudności)</p> <p>– przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej</p> <p>– rozwiązuje zadania na podstawie prawa zachowania masy i prawa stałości składu związku chemicznego</p> <p>– dokonuje prostych obliczeń stechiometrycznych</p>	
--	--	---	--

<p>ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H_2, $2 H$, $2 H_2$ itp.</p> <p>– ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych</p> <p>– ustala na podstawie nazwy wzór sumaryczny prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych</p> <p>– rozróżnia podstawowe rodzaje reakcji</p>	<p>chemicznych</p> <p>– dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych</p>		
---	--	--	--

<p>chemicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – podaje treść prawa zachowania masy – podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego – przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem prawa zachowania 			
---	--	--	--

Przykłady wiadomości i umiejętności, których spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

- opisuje wiązania koordynacyjne i metaliczne
- wykonuje obliczenia na podstawie równania reakcji chemicznej
- wykonuje obliczenia z wykorzystaniem pojęcia *wydajność reakcji*

- zna pojęcia: *mol*, *masa molowa* i *objętość molowa* i wykorzystuje je w obliczeniach
- określa, na czym polegają reakcje utleniania-redukcji
- definiuje pojęcia: *utleniacz* i *reduktor*
- zaznacza w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej procesy utleniania i redukcji oraz utleniacz, reduktor
- podaje przykłady reakcji utleniania-redukcji zachodzących w naszym otoczeniu; uzasadnia swój wybór

V. Woda i roztwory wodne

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
[1]	[1 + 2]	[1 + 2 + 3]	[1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie – podaje, na czym polega obieg wody w przyrodzie – podaje przykłady źródeł zanieczyszczenia wód – wymienia niektóre skutki zanieczyszczeń oraz sposoby walki z nimi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje budowę cząsteczki wody – wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna – wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń – planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody – wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody – określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej – przewiduje zdolność różnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu – określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody – porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych – wykazuje doświadczalnie, czy

<ul style="list-style-type: none"> – wymienia stany skupienia wody – określa, jaką wodę nazywa się wodą destylowaną – nazywa przemiany stanów skupienia wody – opisuje właściwości wody – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny – opisuje cząsteczki wody – definiuje pojęcie <i>dipol</i> – identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol – wyjaśnia podział substancji na dobrze rozpuszczalne, trudno 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą – tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania – określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem – charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie – planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych 	<ul style="list-style-type: none"> substancji do rozpuszczania się w wodzie – przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru – podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawieszinie – wykazuje doświadczalnie wpływ 	<ul style="list-style-type: none"> roztwór jest nasycony, czy nienasycony – rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego – oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze – oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach
--	--	--	---

<p>rozpuszczalne oraz praktycznie nierozpuszczalne w wodzie</p> <p>– podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie</p> <p>– wyjaśnia pojęcia: <i>rozpuszczalnik i substancja rozpuszczana</i></p> <p>– projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie</p> <p>– definiuje pojęcie <i>rozpuszczalność</i></p> <p>– wymienia czynniki, które wpływają</p>	<p>w wodzie</p> <p>– porównuje rozpuszczalność różnych substancji w tej samej temperaturze</p> <p>– oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze</p> <p>– podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe</p> <p>– podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie,</p>	<p>różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie</p> <p>– posługuje się wykresem rozpuszczalności</p> <p>– wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności</p> <p>– oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe</p> <p>– prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia gęstości</p> <p>– podaje sposoby zmniejszenia lub</p>	
---	--	--	--

<p>na rozpuszczalność substancji</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, co to jest krzywa rozpuszczalności – odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze – wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie – definiuje pojęcia: <i>roztwór właściwy, koloid</i> i <i>zawiesina</i> – podaje przykłady substancji 	<p>tworząc koloidy lub zawiesiny</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną – opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym – przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub – oblicza masę substancji rozpuszczonej lub 	<p>zwiększenia stężenia roztworu</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zagęszczenie i rozcieńczenie roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności) – wymienia czynniki prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym 	
--	--	--	--

<p>tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: <i>roztwór nasycony, roztwór nienasycony, roztwór stężony, roztwór rozcieńczony</i> – definiuje pojęcie <i>krystalizacja</i> – podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie – definiuje <i>stężenie procentowe roztworu</i> – podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu – prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa</i> 	<p>masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej 	<ul style="list-style-type: none"> – sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym 	
---	---	---	--

<i>roztworu</i>			
-----------------	--	--	--

Przykłady wiadomości i umiejętności, których spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

- wyjaśnia, na czym polega asocjacja cząsteczek wody
- rozwiązuje zadania rachunkowe na stężenie procentowe roztworu, w którym rozpuszczono mieszaninę substancji stałych
- rozwiązuje zadania z wykorzystaniem pojęcia *stężenie molowe*

VI. Tlenki i wodorotlenki

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
[1]	[1 + 2]	[1 + 2 + 3]	[1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie <i>katalizator</i> – definiuje pojęcie <i>tlenek</i> – podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetali – zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetali – wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami – definiuje pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje sposoby otrzymywania tlenków – opisuje właściwości i zastosowania wybranych tlenków – podaje wzory i nazwy wodorotlenków – wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają – wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> – wymienia przykłady wodorotlenków i zasad – wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność – wymienia poznane tlenki metali, z których otrzymać zasady – zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje wzór sumaryczny wodorotlenku dowolnego metalu – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także praktycznie nierozpuszczalne w wodzie – zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków – identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji

<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje z tabeli rozpuszczalności, czy wodorotlenek jest rozpuszczalny w wodzie czy też nie – opisuje budowę wodorotlenków – zna wartościowość grupy wodorotlenowej – rozpoznaje wzory wodorotlenków – zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, Ca(OH)₂, Al(OH)₃, Cu(OH)₂ – opisuje właściwości oraz 	<ul style="list-style-type: none"> – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu, potasu i wapnia – wyjaśnia pojęcia <i>woda wapienna</i>, <i>wapno palone</i> i <i>wapno gaszone</i> – odczytuje proste równania dysocjacji jonowej zasad – definiuje pojęcie <i>odczyn zasadowy</i> – bada odczyn – zapisuje obserwacje do przeprowadzanych na lekcji 	<p>wodorotlenku</p> <ul style="list-style-type: none"> – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu, potasu lub wapnia – planuje sposób otrzymywania wodorotlenków nierozpuszczalnych w wodzie – zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej zasad – określa odczyn roztworu zasadowego i uzasadnia to – opisuje doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje równania reakcji chemicznych
---	--	--	--

<p>zastosowania wodorotlenków: sodu, potasu i wapnia</p> <ul style="list-style-type: none"> – łączy nazwy zwyczajowe (wapno palone i wapno gaszone) z nazwami systematycznymi tych związków chemicznych – definiuje pojęcia: <i>elektrolit</i>, <i>nieelektrolit</i> – definiuje pojęcia: <i>dysocjacja jonowa</i>, <i>wskaźnik</i> – wymienia rodzaje odczynów roztworów – podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie – wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa zasad – zapisuje równania dysocjacji 	<p>doświadczeń</p>	<p>przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek)</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zastosowania wskaźników – planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu produktów używanych w życiu codziennym 	
---	--------------------	---	--

<p>jonowej zasad (proste przykłady)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej – odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników – rozróżnia pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> 			
---	--	--	--

Przykłady wiadomości i umiejętności, których spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

- opisuje i bada właściwości wodorotlenków amfoterycznych

Fizyka

Zasady ogólne:

1. Na podstawowym poziomie wymagań uczeń powinien wykonać zadania obowiązkowe (łatwe – na stopień dostateczny i bardzo łatwe – na stopień dopuszczający); niektóre czynności ucznia mogą być wspomagane przez nauczyciela (np. wykonywanie doświadczeń, rozwiązywanie problemów, przy czym na stopień dostateczny uczeń wykonuje je pod kierunkiem nauczyciela, na stopień dopuszczający – przy pomocy nauczyciela lub innych uczniów).
2. Czynności wymagane na poziomach wymagań wyższych niż poziom podstawowy uczeń powinien wykonać samodzielnie (na stopień dobry – niekiedy może jeszcze korzystać z niewielkiego wsparcia nauczyciela).
3. W przypadku wymagań na stopnie wyższe niż dostateczny uczeń wykonuje zadania dodatkowe (na stopień dobry – umiarkowanie trudne; na stopień bardzo dobry – trudne).
4. Wymagania umożliwiające uzyskanie stopnia celującego obejmują wymagania na stopień bardzo dobry, a ponadto gdy uczeń jest twórczy, rozwiązuje zadania problemowe w sposób niekonwencjonalny, potrafi dokonać syntezy wiedzy i na tej podstawie sformułować hipotezy badawcze i zaproponować sposób ich weryfikacji, samodzielnie prowadzi badania o charakterze naukowym, z własnej inicjatywy pogłębia swoją wiedzę, korzystając z różnych źródeł, poszukuje zastosowań wiedzy w praktyce, dzieli się swoją wiedzą z innymi uczniami, osiąga sukcesy w konkursach pozaszkolnych.

Wymagania ogólne – uczeń:

- wykorzystuje pojęcia i wielkości fizyczne do opisu zjawisk oraz wskazuje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości,
- rozwiązuje problemy z wykorzystaniem praw i zależności fizycznych,
- planuje i przeprowadza obserwacje lub doświadczenia oraz wnioskuje na podstawie ich wyników,
- posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych.

Ponadto uczeń:

- sprawnie komunikuje się,
- sprawnie wykorzystuje narzędzia matematyki,
- poszukuje, porządkuje, krytycznie analizuje oraz wykorzystuje informacje z różnych źródeł,
- potrafi pracować w zespole.

Szczegółowe wymagania na poszczególne stopnie (oceny)

Symbolem^R oznaczono treści spoza podstawy programowej

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
I. PIERWSZE SPOTKANIE Z FIZYKĄ			
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • określa, czym zajmuje się fizyka • wymienia podstawowe metody badań stosowane w fizyce • rozróżnia pojęcia: ciało fizyczne i substancja • oraz podaje odpowiednie przykłady • przelicza jednostki czasu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady powiązań fizyki z życiem codziennym, techniką, medycyną oraz innymi dziedzinami wiedzy • rozróżnia pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie • rozróżnia pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie • wyjaśnia, co to są wielkości 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wielkości fizycznych wraz z ich jednostkami w układzie SI; zapisuje podstawowe wielkości fizyczne (posługując się odpowiednimi symbolami) wraz z jednostkami (długość, masa, temperatura, czas) • szacuje rząd wielkości 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady osiągnięć fizyków cennych dla rozwoju cywilizacji (współczesnej techniki i technologii) • wyznacza niepewność pomiarową przy pomiarach wielokrotnych • przewiduje skutki różnego

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>(sekunda, minuta, godzina)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru długości, czasu) • oblicza wartość średnią wyników pomiaru (np. długości, czasu) • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe • przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń • wymienia i rozróżnia rodzaje oddziaływań (elektrostatyczne, grawitacyjne, magnetyczne, mechaniczne) oraz podaje przykłady oddziaływań • podaje przykłady skutków 	<p>fizyczne i na czym polegają pomiary wielkości fizycznych; rozróżnia pojęcia wielkość fizyczna i jednostka danej wielkości</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje układ jednostek SI • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, hekto-, kilo-, mega-) • przeprowadza wybrane pomiary i doświadczenia, korzystając z ich opisów (np. pomiar długości ołówka, czasu staczania się ciała po pochylni) • wyjaśnia, dlaczego żaden pomiar nie jest idealnie dokładny i co to jest niepewność pomiarowa oraz uzasadnia, 	<p>spodziewanego wyniku pomiaru, np. długości, czasu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku pomiaru lub doświadczenia • posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności • wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych •^Rklasyfikuje podstawowe oddziaływania występujące 	<p>rodzaju oddziaływań</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady rodzajów i skutków oddziaływań (bezpośrednich i na odległość) inne niż poznane na lekcji • szacuje niepewność pomiarową wyznaczonej wartości średniej siły • buduje siłomierz według własnego projektu i wyznacza przy jego użyciu wartość siły • wyznacza i rysuje siłę równoważącą kilka sił działających wzdłuż tej samej prostej o różnych zwrotach, określa jej cechy • rozwiązuje zadania złożone, nietypowe dotyczące treści

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>oddziaływań w życiu codziennym</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem siły jako miarą oddziaływań • wykonuje doświadczenie (badanie rozciągania gumki lub sprężyny), korzystając z jego opisu • posługuje się jednostką siły; wskazuje siłomierz jako przyrząd służący do pomiaru siły • odróżnia wielkości skalarne (liczbowe) od wektorowych i podaje odpowiednie przykłady • rozpoznaje i nazywa siłę ciężkości • rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i sprężystości 	<p>że dokładność wyniku pomiaru nie może być większa niż dokładność przyrządu pomiarowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakim celu powtarza się pomiar kilka razy, a następnie z uzyskanych wyników oblicza średnią • wyjaśnia, co to są cyfry znaczące • zaokrągla wartości wielkości fizycznych do podanej liczby cyfr znaczących • wykazuje na przykładach, że oddziaływania są wzajemne • wymienia i rozróżnia skutki oddziaływań (statyczne i dynamiczne) • odróżnia oddziaływania bezpośrednie i na odległość, podaje odpowiednie przykłady 	<p>w przyrodzie</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje różne rodzaje oddziaływań • wyjaśnia, na czym polega wzajemność oddziaływań • porównuje siły na podstawie ich wektorów • oblicza średnią siłę i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych • buduje prosty siłomierz i wyznacza przy jego użyciu wartość siły, korzystając z opisu doświadczenia • szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku 	<p>rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i></p>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia siłę wypadkową i siłę równoważącą • określa zachowanie się ciała w przypadku działania na nie sił równoważących się 	<p>tych oddziaływań</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły • przedstawia siłę graficznie (rysuje wektor siły) • doświadczalnie wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza albo wagi analogowej lub cyfrowej (mierzy wartość siły za pomocą siłomierza) • zapisuje wynik pomiaru siły wraz z jej jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności • wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla dwóch sił o jednakowych kierunkach • opisuje i rysuje siły, które się 	<p>pomiaru siły</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla kilku sił o jednakowych kierunkach; określa jej cechy • określa cechy siły wypadkowej kilku (więcej niż dwóch) sił działających wzdłuż tej samej prostej • rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> • selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, z internetu • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>równoważą</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa cechy siły wypadkowej dwóch sił działających wzdłuż tej samej prostej i siły równoważącej inną siłę • podaje przykłady sił wypadkowych i równoważących się z życia codziennego • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – badanie różnego rodzaju oddziaływań, – badanie cech sił, wyznaczanie średniej siły, – wyznaczanie siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń • opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia 	<p><i>Jak mierzono czas i jak mierzy się go obecnie lub innego</i></p>	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, ilustruje wyniki)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu • rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> • wyznaczanie siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń • opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, ilustruje 		

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>wyniki)</p> <ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> 		
II. WŁAŚCIWOŚCI I BUDOWA MATERII			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady zjawisk świadczące o cząsteczkowej budowie materii posługuje się pojęciem napięcia powierzchniowego podaje przykłady występowania napięcia powierzchniowego wody określa wpływ detergentu na napięcie powierzchniowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe założenia cząsteczkowej teorii budowy materii ^Rpodaje przykłady zjawiska dyfuzji w przyrodzie i w życiu codziennym posługuje się pojęciem oddziaływań międzycząsteczkowych; odróżnia siły spójności od sił przylegania, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciem hipotezy wyjaśnia zjawisko zmiany objętości cieczy w wyniku mieszania się, opierając się na doświadczeniu modelowym ^Rwyjaśnia, na czym polega zjawisko dyfuzji i od czego zależy jego szybkość ^Rwymienia rodzaje menisków; 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń: uzasadnia kształt spadającej kropli wody projektuje i przeprowadza doświadczenia (inne niż opisane w podręczniku) wykazujące cząsteczkową budowę materii projektuje i wykonuje doświadczenie potwierdzające istnienie

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>wody</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki zmniejszające napięcie powierzchniowe wody i wskazuje sposoby ich wykorzystywania w codziennym życiu człowieka rozdziela trzy stany skupienia substancji; podaje przykłady ciał stałych, cieczy, gazów rozdziela substancje kruche, sprężyste i plastyczne; podaje przykłady ciał plastycznych, sprężystych, kruchych posługuje się pojęciem masy oraz jej jednostkami, podaje jej jednostkę w układzie SI rozdziela pojęcia: masa, ciężar ciała posługuje się pojęciem siły 	<p>rozpoznaje i opisuje te siły</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą oddziaływań międzycząsteczkowych (sił spójności i przylegania) wyjaśnia napięcie powierzchniowe jako skutek działania sił spójności doświadczalnie demonstruje zjawisko napięcia powierzchniowego, korzystając z opisu ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego (na wybranym przykładzie) ilustruje działanie sił spójności 	<p>opisuje występowanie menisku jako skutek oddziaływań międzycząsteczkowych</p> <ul style="list-style-type: none"> na podstawie widocznego menisku danej cieczy w cienkiej rurce określa, czy większe są siły przylegania czy siły spójności wyjaśnia, że podział na ciała sprężyste, plastyczne i kruche jest podziałem nieostrym; posługuje się pojęciem twardości minerałów analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów; posługuje się pojęciem powierzchni swobodnej analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach 	<p>napięcia powierzchniowego wody</p> <ul style="list-style-type: none"> projektuje i wykonuje doświadczenia wykazujące właściwości ciał stałych, cieczy i gazów projektuje doświadczenia związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach rozwiązuje nietypowe (złożone) zadania, (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem związku między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym (wzoru

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>ciężkości, podaje wzór na ciężar</p> <ul style="list-style-type: none"> określa pojęcie gęstości; podaje związek gęstości z masą i objętością oraz jednostkę gęstości w układzie SI posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania gęstości substancji; porównuje gęstości substancji wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe mierzy: długość, masę, objętość cieczy; wyznacza objętość dowolnego ciała za pomocą cylindra miarowego przeprowadza doświadczenie (badanie zależności wskazania siłomierza od masy 	<p>na przykładzie mechanizmu tworzenia się kropli; tłumaczy formowanie się kropli w kontekście istnienia sił spójności</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ciała sprężyste, plastyczne i kruche; posługuje się pojęciem siły sprężystości opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów (strukturę mikroskopową substancji w różnych jej fazach) określa i porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów analizuje różnice gęstości (ułożenia cząsteczek) substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów 	<p>skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów (analizuje zmiany gęstości przy zmianie stanu skupienia, zwłaszcza w przypadku przejścia z cieczy w gaz, i wiąże to ze zmianami w strukturze mikroskopowej)</p> <ul style="list-style-type: none"> wyznacza masę ciała za pomocą wagi laboratoryjnej; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – badanie wpływu detergentu na napięcie powierzchniowe, – badanie, od czego zależy kształt kropli, <p>korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając</p>	<p>na ciężar) oraz związku gęstości z masą i objętością)</p> <ul style="list-style-type: none"> realizuje projekt: <i>Woda – białe bogactwo</i> (lub inny związany z treściami rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i>))

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>obciążników), korzystając z jego opisu; opisuje wyniki i formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przebieg przeprowadzonych doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje do obliczeń związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym • oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych • posługuje się pojęciem gęstości oraz jej jednostkami • stosuje do obliczeń związek gęstości z masą i objętością • wyjaśnia, dlaczego ciała zbudowane z różnych substancji mają różną gęstość • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, dm-, kilo-, mega-); przelicza jednostki: masy, ciężaru, gęstości 	<p>zasad bezpieczeństwa; formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • planuje doświadczenia związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach • szacuje wyniki pomiarów; ocenia wyniki doświadczeń, porównując wyznaczone gęstości z odpowiednimi wartościami tabelarycznymi • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem związku między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych (wyników doświadczenia); rozpoznaje proporcjonalność prostą oraz posługuje się proporcjonalnością prostą • wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – wykazanie cząsteczkowej budowy materii, – badanie właściwości ciał stałych, cieczy i gazów, – wykazanie istnienia oddziaływań międzycząsteczkowych, – wyznaczanie gęstości 	<p>grawitacyjnym (wzoru na ciężar) oraz ze związku gęstości z masą i objętością)</p>	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>substancji, z jakiej wykonany jest przedmiot o kształcie regularnym za pomocą wagi i przymiaru lub o nieregularnym kształcie za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego oraz wyznaczanie gęstości cieczy za pomocą wagi i cylindra miarowego,</p> <p>korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; przedstawia wyniki i formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przebieg doświadczenia; wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów • posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; 		

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (stosuje związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym oraz korzysta ze związku gęstości z masą i objętością) 		
III. HYDROSTATYKA I AEROSTATYKA			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i nacisku, podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych (w otaczającej rzeczywistości); 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciem parcia (nacisku) posługuje się pojęciem ciśnienia wraz z jego jednostką w układzie SI 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru ciśnienia wyjaśnia zależność ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone, korzystając

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>wskazuje przykłady z życia codziennego obrazujące działanie siły nacisku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia parcie i ciśnienie • formułuje prawo Pascala, podaje przykłady jego zastosowania • wskazuje przykłady występowania siły wyporu w otaczającej rzeczywistości i życiu codziennym • wymienia cechy siły wyporu, ilustruje graficznie siłę wyporu • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – badanie zależności ciśnienia od pola powierzchni, – badanie zależności ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, – badanie przenoszenia 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem ciśnienia w cieczech i gazach wraz z jego jednostką; posługuje się pojęciem ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego • doświadczalnie demonstruje: <ul style="list-style-type: none"> – zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, – istnienie ciśnienia atmosferycznego, – prawo Pascala, – prawo Archimedesesa (na tej podstawie analizuje pływanie ciał) • posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje znaczenie ciśnienia hydrostatycznego i ciśnienia atmosferycznego w przyrodzie i w życiu codziennym • ^Ropisuje paradoks hydrostatyczny • opisuje doświadczenie Torricellego • opisuje zastosowanie prawa Pascala w prasie hydraulicznej i hamulcach hydraulicznych • wyznacza gęstość cieczy, korzystając z prawa Archimedesesa • rysuje siły działające na ciało, które pływa w cieczy, tkwi w niej zanurzone lub tonie; wyznacza, rysuje i opisuje siłę wypadkową • wyjaśnia, kiedy ciało tonie, 	<p>z wzorów na siły wyporu i ciężkości oraz gęstość</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje złożone, nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, prawa Pascala, prawa Archimedesesa, warunków pływania ciał) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>w cieczy działającej na nią siły zewnętrznej,</p> <p>– badanie warunków pływania ciał,</p> <p>korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa, formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe 	<p>ciśnienia w całej objętości cieczy lub gazu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (centy-, hekto-, kilo-, mega-); przelicza jednostki ciśnienia • stosuje do obliczeń: <ul style="list-style-type: none"> – związek między parciem a ciśnieniem, – związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością; <p>przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie</p>	<p>kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone na podstawie prawa Archimedesesa, posługując się pojęciami siły ciężkości i gęstości</p> <ul style="list-style-type: none"> • planuje i przeprowadza doświadczenie w celu zbadania zależności ciśnienia od siły nacisku i pola powierzchni; opisuje jego przebieg i formułuje wnioski • projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające słuszność prawa Pascala dla cieczy lub gazów, opisuje jego przebieg oraz analizuje i ocenia wynik; formułuje komunikat o swoim doświadczeniu 	<p>(w tym popularnonaukowych) dotyczących wykorzystywania prawa Pascala w otaczającej rzeczywistości i w życiu codziennym</p>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje siły działające na ciała zanurzone w cieczech lub gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem Archimedesesa • oblicza wartość siły wyporu dla ciał zanurzonych w cieczy lub gazie • podaje warunki pływania ciał: kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie zanurzone w cieczy • opisuje praktyczne zastosowanie prawa Archimedesesa i warunków pływania ciał; wskazuje 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje typowe zadania obliczeniowe z wykorzystaniem warunków pływania ciał; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału: <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, prawa Pascala, prawa Archimedesesa) • posługuje się informacjami 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>przykłady wykorzystywania w otaczającej rzeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących pływania ciał • wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – wyznaczanie siły wyporu, – badanie, od czego zależy wartość siły wyporu i wykazanie, że jest ona równa ciężarowi wypartej cieczy, <p>korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje</p>	<p>pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego oraz prawa Archimedesesa, a w szczególności informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: <i>Podciśnienie, nadciśnienie i próżnia</i></p>	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; wyciąga wnioski i formułuje prawo Archimedesesa</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: - <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, prawa Pascala, prawa Archimedesesa, warunków pływania ciał) 		
IV. KINEMATYKA			
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady ciał będących w ruchu w otaczającej rzeczywistości • wyróżnia pojęcia toru i drogi i wykorzystuje je do opisu ruchu; podaje jednostkę drogi w układzie SI; przelicza jednostki drogi • odróżnia ruch prostoliniowy od ruchu krzywoliniowego; podaje przykłady ruchów: prostoliniowego i krzywoliniowego • nazywa ruchem jednostajnym ruch, w którym droga przebyta w jednostkowych przedziałach czasu jest stała; podaje przykłady ruchu jednostajnego w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega względność ruchu; podaje przykłady układów odniesienia • opisuje i wskazuje przykłady względności ruchu • oblicza wartość prędkości i przelicza jej jednostki; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych • wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego oraz rysuje te wykresy na podstawie podanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia układy odniesienia: jedno-, dwu- i trójwymiarowy • planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wyznaczenia prędkości z pomiaru czasu i drogi z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych bądź programu do analizy materiałów wideo; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; opisuje przebieg doświadczenia i ocenia jego wyniki • sporządza wykresy zależności prędkości i drogi od czasu dla 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje i demonstruje doświadczenie związane z badaniem ruchu z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych, programu do analizy materiałów wideo; opisuje przebieg doświadczenia, analizuje i ocenia wyniki • ^Ranalizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego z prędkością początkową i na tej podstawie wyprowadza wzór na obliczanie drogi w tym ruchu • rozwiązuje nietypowe, złożone zadania(problemy)

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>prędkości do opisu ruchu prostoliniowego; opisuje ruch jednostajny prostoliniowy; podaje jednostkę prędkości w układzie SI</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje prędkość i przebytą odległość z wykresów zależności drogi i prędkości od czasu • odróżnia ruch niejednostajny (zmienny) od ruchu jednostajnego; podaje przykłady ruchu niejednostajnego w otaczającej rzeczywistości • rozróżnia pojęcia: prędkość chwilowa i prędkość średnia • posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na podstawie danych liczbowych lub na podstawie wykresu, że w ruchu jednostajnym prostoliniowym droga jest wprost proporcjonalna do czasu oraz posługuje się proporcjonalnością prostą • nazywa ruchem jednostajnie przyspieszonym ruch, w którym wartość prędkości rośnie jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość, a ruchem jednostajnie opóźnionym – ruch, w którym wartość prędkości maleje w jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość • oblicza wartość przyspieszenia wraz z jednostką; przelicza jednostki przyspieszenia 	<p>ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego na podstawie podanych informacji (oznacza wielkości i skale na osiach; zaznacza punkty i rysuje wykres; uwzględnia niepewności pomiarowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyznacza przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego) •^ROpisuje zależność drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym, gdy prędkość początkowa jest równa zero; stosuje tę zależność do obliczeń 	<p>dotyczące treści rozdziału: <i>Kinematyka</i></p> <p>(z wykorzystaniem wzorów: $s = \frac{at^2}{2}$ i $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ oraz związane z analizą wykresów zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ruchu (np. urządzeń do pomiaru przyspieszenia) • realizuje projekt: <i>Prędkość</i>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego; podaje jednostkę przyspieszenia w układzie SI</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przyspieszenie i prędkość z wykresów zależności przyspieszenia i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego; rozpoznaje proporcjonalność prostą • rozpoznaje zależność rosnącą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym • identyfikuje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyznacza zmianę prędkości dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego); oblicza prędkość końcową w ruchu jednostajnie przyspieszonym • stosuje do obliczeń związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ($\Delta v = a \cdot \Delta t$); wyznacza prędkość końcową • analizuje wykresy zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu • analizuje wykresy zależności 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje ruch ciała na podstawie filmu • ^Rpostępuje się wzorem: $s = \frac{at^2}{2}$, ^Rwyznacza przyspieszenie ciała na podstawie wzoru $a = \frac{2s}{t^2}$ • wyjaśnia, że w ruchu jednostajnie przyspieszonym bez prędkości początkowej odcinki drogi pokonywane w kolejnych sekundach mają się do siebie jak kolejne liczby nieparzyste • rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzorów $s = \frac{at^2}{2}$ i $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ • analizuje wykresy zależności ^Rdrogi od czasu dla ruchu 	<p>wokół nas (lub inny związany z treściami rozdziału <i>Kinematyka</i>)</p>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>rozpoznaje proporcjonalność prostą</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje dane z wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie przyspieszonego • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) oraz jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe 	<p>prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu prędkości do osi czasu</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie opóźnionego; oblicza prędkość końcową w tym ruchu • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – wyznaczanie prędkości ruchu pęcherzyka powietrza w zamkniętej rurce wypełnionej wodą, – badanie ruchu staczającej się kulki, <p>korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając</p>	<p>prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego bez prędkości początkowej; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że droga w dowolnym ruchu jest liczbowo równa polu pod wykresem zależności prędkości od czasu • sporządza wykresy zależności prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego • rozwiązuje typowe zadania związane z analizą wykresów zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchów 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów i obliczeń w tabeli zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów; formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy związane z treścią rozdziału: <i>Kinematyka</i> (dotyczące względności ruchu oraz z wykorzystaniem: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, zależności prędkości i drogi od czasu w ruchu prostoliniowym jednostajnie 	<p>prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje bardziej złożone zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Kinematyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, zależności prędkości i drogi od czasu w ruchu prostoliniowym jednostajnie zmiennym) 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	przyspieszonym)		
V. DYNAMIKA			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się symbolem siły; stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły • wyjaśnia pojęcie siły wypadkowej; opisuje i rysuje siły, które się równoważą • rozpoznaje i nazywa siły oporów ruchu; podaje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości • podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona • podaje treść drugiej zasady dynamiki Newtona; definiuje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach • wyjaśnia, na czym polega bezwładność ciał; wskazuje przykłady bezwładności w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał • analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki • analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki • opisuje spadek swobodny jako 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ^Rwyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o różnych kierunkach • ^Rpodaje wzór na obliczanie siły tarcia • analizuje opór powietrza podczas ruchu spadochroniarza • planuje i przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – w celu zilustrowania I zasady dynamiki, – w celu zilustrowania II zasady dynamiki, – w celu zilustrowania III zasady dynamiki; • opisuje ich przebieg, formułuje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe złożone zadania, (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (stosując do obliczeń związek między siłą i masą a przyspieszeniem oraz związek: $\Delta v = a \cdot \Delta t$) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących przykładów wykorzystania zasady odrzutu w przyrodzie i technice

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>jednostkę siły w układzie SI (1 N) i posługuje się jednostką siły</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa siły działające na spadające ciała (siły ciężkości i oporów ruchu) podaje treść trzeciej zasady dynamiki Newtona posługuje się pojęciem sił oporów ruchu; podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych i opisuje wpływ na poruszające się ciała rozdziela tarcie statyczne i kinetyczne rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą oraz proporcjonalność prostą na podstawie danych z tabeli; 	<p>przykład ruchu jednostajnie przyspieszonego</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje czas spadania swobodnego i rzeczywistego różnych ciał z danej wysokości opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki opisuje zjawisko odrzutu i wskazuje jego przykłady w otaczającej rzeczywistości analizuje i wyjaśnia wyniki przeprowadzonego doświadczenia; podaje przyczynę działania siły tarcia i wyjaśnia, od czego zależy jej wartość stosuje pojęcie siły tarcia jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot siły tarcia 	<p>wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje wyniki przeprowadzonych doświadczeń (oblicza przyspieszenia ze wzoru na drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym i zapisuje wyniki zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczeń) rozwiązuje bardziej złożone zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: pierwszej zasady dynamiki 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>posługuje się proporcjonalnością prostą</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – badanie spadania ciał, – badanie wzajemnego oddziaływania ciał – badanie, od czego zależy tarcie, korzystając z opisów doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje i rysuje siły działające na ciało wprawiane w ruch (lub poruszające się) oraz wyznacza i rysuje siłę wypadkową • opisuje znaczenie tarcia w życiu codziennym; wyjaśnia na przykładach, kiedy tarcie i inne opory ruchu są pożyteczne, a kiedy niepożądane oraz wymienia sposoby zmniejszania lub zwiększania oporów ruchu (tarcia) • stosuje do obliczeń: <ul style="list-style-type: none"> – związek między siłą i masą a przyspieszeniem, – związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz 	<p>Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem i związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła () oraz dotyczące: swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał, występowania oporów ruchu)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: bezwładności ciał, spadania ciał, występowania oporów ruchu, a w szczególności tekstu: <i>Czy opór powietrza zawsze przeszkadza sportowcom</i> 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – badanie bezwładności ciał, – badanie ruchu ciała pod wpływem działania sił, które się nie równoważą, – demonstracja zjawiska odrzutu, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności, analizuje je i formułuje wnioski • rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> 		

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>(z wykorzystaniem: pierwszej zasady dynamiki Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem oraz zadania dotyczące swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał i występowania oporów ruchu</p>		
VI. PRACA, MOC, ENERGIA			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem energii, podaje przykłady różnych jej form • odróżnia pracę w sensie fizycznym od pracy w języku potocznym; wskazuje przykłady wykonania pracy mechanicznej w otaczającej rzeczywistości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem pracy mechanicznej wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy została wykonana praca 1 J • posługuje się pojęciem oporów ruchu • posługuje się pojęciem mocy wraz z jej jednostką w układzie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia kiedy, mimo działającej na ciało siły, praca jest równa zero; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości •^Rwyjaśnia sposób obliczania pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły nie jest zgodny z kierunkiem jego ruchu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •^Rwykazuje, że praca wykonana podczas zmiany prędkości ciała jest równa zmianie jego energii kinetycznej (wyprowadza wzór) • rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe: – dotyczące energii i pracy

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> • podaje wzór na obliczanie pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły jest zgodny z kierunkiem jego ruchu • rozróżnia pojęcia: praca i moc; odróżnia moc w sensie fizycznym od mocy w języku potocznym; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości • podaje i opisuje wzór na obliczanie mocy (iloraz pracy i czasu, w którym praca została wykonana) • rozróżnia pojęcia: praca i energia; wyjaśnia co rozumiemy przez pojęcie energii oraz kiedy ciało zyskuje energię, a kiedy ją 	<ul style="list-style-type: none"> SI; wyjaśnia, kiedy urządzenie ma moc 1 W; porównuje moce różnych urządzeń • wyjaśnia, kiedy ciało ma energię potencjalną grawitacji, a kiedy ma energię potencjalną sprężystości; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii • opisuje przemiany energii ciała podniesionego na pewną wysokość, a następnie upuszczonego • wykorzystuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk • podaje i opisuje zależność przyrostu energii potencjalnej grawitacji ciała od jego masy i wysokości, na jaką ciało zostało podniesione ($\Delta E = m \cdot g \cdot h$) 	<ul style="list-style-type: none"> • ^Rwyjaśnia, co to jest koń mechaniczny (1 KM) • podaje, opisuje i stosuje wzór na obliczanie mocy chwilowej ($P = F \cdot v$) • wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji ciała podczas zmiany jego wysokości (wyprowadza wzór) • wyjaśnia, jaki układ nazywa się układem izolowanym; podaje zasadę zachowania energii • planuje i przeprowadza doświadczenia związane z badaniem, od czego zależy energia potencjalna sprężystości i energia kinetyczna; opisuje ich przebieg i wyniki, formułuje 	<ul style="list-style-type: none"> (wykorzystuje ^Rgeometryczną interpretację pracy) oraz mocy; – z wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej oraz wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń • rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> • realizuje projekt: <i>Statek</i>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>traci; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem energii potencjalnej grawitacji (ciężkości) i potencjalnej sprężystości wraz z ich jednostką w układzie SI • posługuje się pojęciami siły ciężkości i siły sprężystości • posługuje się pojęciem energii kinetycznej; wskazuje przykłady ciał posiadających energię kinetyczną w otaczającej rzeczywistości • wymienia rodzaje energii mechanicznej; • wskazuje przykłady przemian energii mechanicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje i wykorzystuje zależność energii kinetycznej ciała od jego masy i prędkości; podaje wzór na energię kinetyczną i stosuje go do obliczeń • opisuje związek pracy wykonanej podczas zmiany prędkości ciała ze zmianą energii kinetycznej ciała (opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii); wyznacza zmianę energii kinetycznej • wykorzystuje zasadę zachowania energii • do opisu zjawisk oraz wskazuje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości • stosuje do obliczeń: <ul style="list-style-type: none"> – związek pracy z siłą i drogą, 	<p>wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone (w tym umiarkowanie trudne zadania obliczeniowe) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii, zasady zachowania energii mechanicznej oraz wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy 	<p><i>parowy</i> (lub inny związany z treściami rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i>)</p>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>w otaczającej rzeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii kinetycznej i potencjalnej; podaje zasadę zachowania energii mechanicznej • doświadczalnie bada, od czego zależy energia potencjalna ciężkości, korzystając z opisu doświadczenia i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje wyniki i formułuje wnioski • przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu • wyodrębnia z prostych tekstów i rysunków informacje kluczowe 	<p>na jakiej została wykonana,</p> <ul style="list-style-type: none"> – związek mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, – związek wykonanej pracy ze zmianą energii oraz wzory na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną, – zasadę zachowania energii mechanicznej, – związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym; <p>wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące 	<p>tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: energii i pracy, mocy różnych urządzeń, energii potencjalnej i kinetycznej oraz zasady zachowania energii mechanicznej</p>	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii, wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną oraz zasady zachowania energii mechanicznej)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu 		
VII. TERMODYNAMIKA			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem energii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonuje doświadczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wyniki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projektuje i przeprowadza

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>kinetycznej; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem temperatury • podaje przykłady zmiany energii wewnętrznej spowodowanej wykonaniem pracy lub przepływem ciepła w otaczającej rzeczywistości • podaje warunek i kierunek przepływu ciepła; stwierdza, że ciała o równej temperaturze pozostają w stanie równowagi termicznej • rozróżnia materiały o różnym przewodnictwie; wskazuje przykłady w otaczającej rzeczywistości • wymienia sposoby przekazywania energii 	<p>modelowe (ilustracja zmiany zachowania się cząsteczek ciała stałego w wyniku wykonania nad nim pracy), korzystając z jego opisu; opisuje wyniki doświadczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem energii wewnętrznej; określa jej związek z liczbą cząsteczek, z których zbudowane jest ciało; podaje jednostkę energii wewnętrznej w układzie SI • wykazuje, że energię układu (energję wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę • określa temperaturę ciała jako miarę średniej energii kinetycznej cząsteczek, z których ciało jest zbudowane 	<p>doświadczenia modelowego (ilustracja zmiany zachowania się cząsteczek ciała stałego w wyniku wykonania nad nim pracy)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek między energią kinetyczną cząsteczek i temperaturą • ^Ropisuje możliwość wykonania pracy kosztem energii wewnętrznej; podaje przykłady praktycznego wykorzystania tego procesu • wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej • uzasadnia, odwołując się do wyników doświadczenia, że przyrost temperatury ciała 	<p>doświadczenie w celu wyznaczenia ciepła właściwego dowolnego ciała; opisuje je i ocenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • ^Rsporządza i analizuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębienia dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia na podstawie danych (opisuje osie układu współrzędnych, uwzględnia niepewności pomiarów) • rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe związane ze zmianą energii wewnętrznej oraz z wykorzystaniem pojęcia ciepła właściwego; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>w postaci ciepła; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> informuje o przekazywaniu ciepła przez promieniowanie; wykonuje i opisuje doświadczenie ilustrujące ten sposób przekazywania ciepła posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania ciepła właściwego; porównuje wartości ciepła właściwego różnych substancji rozdziela i nazywa zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację oraz wskazuje przykłady tych zjawisk w otaczającej rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje jakościowo związek między <ul style="list-style-type: none"> temperaturą a średnią energią kinetyczną (ruchu chaotycznego) cząsteczek posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina, Fahrenheita); wskazuje jednostkę temperatury w układzie SI; podaje temperaturę zera bezwzględnego przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie posługuje się pojęciem przepływu ciepła jako przekazywaniem energii w postaci ciepła oraz jednostką ciepła w układzie SI wykazuje, że nie następuje 	<p>jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała</p> <ul style="list-style-type: none"> wyprowadza wzór potrzebny do wyznaczenia ciepła właściwego wody z użyciem czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy Rysuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania odpowiednio dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia na podstawie danych posługuje się pojęciem ciepła topnienia wraz z jednostką 	<p>i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania temperatury topnienia i temperatury wrzenia oraz ^Rciepła topnienia i ^Rciepła parowania; porównuje te wartości dla różnych substancji • doświadczalnie demonstruje zjawisko topnienia • wyjaśnia, od czego zależy szybkość parowania • posługuje się pojęciem temperatury wrzenia • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – obserwacja zmian temperatury ciał w wyniku wykonania nad nimi pracy lub ogrzania, – badanie zjawiska 	<p>przekazywanie energii w postaci ciepła (wymiana ciepła) między ciałami o tej samej temperaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje, że energię układu (energję wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę lub przekazując energję w postaci ciepła • analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przepływem ciepła • podaje treść pierwszej zasady termodynamiki ($\Delta E = W + Q$) • doświadczalnie bada zjawisko przewodnictwa cieplnego i określa, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła (planuje, 	<p>w układzie SI; podaje wzór na ciepło topnienia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co dzieje się z energią pobieraną (lub oddawaną) przez mieszaninę substancji w stanie stałym i ciekłym (np. wody i lodu) podczas topnienia (lub krzepnięcia) w stałej temperaturze • ^Rposługuje się pojęciem ciepła parowania wraz z jednostką w układzie SI; podaje wzór na ciepło parowania • ^Rwyjaśnia zależność temperatury wrzenia od ciśnienia • przeprowadza doświadczenie ilustrujące wykonanie pracy przez rozprężający się gaz, 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>przewodnictwa cieplnego, – obserwacja zjawiska konwekcji, – obserwacja zmian stanu skupienia wody, – obserwacja topnienia substancji, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki obserwacji i formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje proste, nieobliczeniowe zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> – związane z energią wewnętrzną i zmianami stanów skupienia ciał: topnieniem lub krzepnięciem, parowaniem 	<p>przeprowadza i opisuje (doświadczenie)</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje zjawisko przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej opisuje ruch cieczy i gazów w zjawisku konwekcji stwierdza, że przyrost temperatury ciała jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała wyjaśnia, co określa ciepło właściwe; posługuje się pojęciem ciepła właściwego wraz z jego jednostką w układzie SI podaje i opisuje wzór 	<p>korzystając z opisu doświadczenia i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; analizuje wyniki doświadczenia i formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wykazania, że do uzyskania jednakowego przyrostu temperatury różnych substancji o tej samej masie potrzebna jest inna ilość ciepła; opisuje przebieg doświadczenia i ocenia je rozwiązuje bardziej złożone zadania lub problemy (w tym umiarkowanie trudne zadania obliczeniowe) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>(wrzeniem) lub skraplaniem</p> <ul style="list-style-type: none"> • przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe 	<p>na obliczanie ciepła właściwego ($c = \frac{Q}{m \cdot \Delta T}$)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak obliczyć ilość ciepła pobranego (oddanego) przez ciało podczas ogrzewania (oziębienia); podaje wzór ($Q = c \cdot m \cdot \Delta T$) • doświadczalnie wyznacza ciepło właściwe wody z użyciem czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy, termometru, cylindra miarowego lub wagi (zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem 	<p>(związane z energią wewnętrzną i temperaturą, zmianami stanu skupienia ciał, wykorzystaniem pojęcia ciepła właściwego i zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$ oraz wzorów na ^Rciepło topnienia i ^Rciepło parowania)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: <ul style="list-style-type: none"> – energii wewnętrznej i temperatury, – wykorzystania (w przyrodzie i w życiu codziennym) przewodnictwa cieplnego (przewodników i izolatorów ciepła), 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów, ocenia wynik)</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje jakościowo zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację • analizuje zjawiska: topnienia i krzepnięcia, sublimacji i resublimacji, wrzenia i skraplania jako procesy, w których dostarczanie energii w postaci ciepła nie powoduje zmiany temperatury • wyznacza temperaturę: <ul style="list-style-type: none"> – topnienia wybranej substancji (mierzy czas i temperaturę, zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami 	<ul style="list-style-type: none"> – zjawiska konwekcji (np. prądy konwekcyjne), – promieniowania słonecznego (np. kolektory słoneczne), – pojęcia ciepła właściwego (np. znaczenia dużej wartości ciepła właściwego wody i jego związku z klimatem), – zmian stanu skupienia ciał, <p>a szczególności tekstu: <i>Dom pasywny, czyli jak zaoszczędzić na ogrzewaniu i klimatyzacji</i> (lub innego tekstu związanego z treściami rozdziału: <i>Termodynamika</i>)</p>	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>i z uwzględnieniem informacji o niepewności),</p> <p>– wrzenia wybranej substancji, np. wody</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje topnienie kryształów i ciał bezpostaciowych • na schematycznym rysunku (wykresie) ilustruje zmiany temperatury w procesie topnienia dla ciał krystalicznych i bezpostaciowych • doświadczalnie demonstruje zjawiska wrzenia i skraplania • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – badanie, od czego zależy szybkość parowania, – obserwacja wrzenia, <p>korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje</p>		

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>wyniki i formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje proste zadania (w tym obliczeniowe) lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> (związane z energią wewnętrzną i temperaturą, przepływem ciepła oraz z wykorzystaniem: związków $\Delta E = W$ i $\Delta E = Q$, zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$ oraz wzorów na ^Rciepło topnienia i ^Rciepło parowania); wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź 		

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	problemu		

Na ocenę klasyfikacyjną mają wpływ również: aktywność na lekcji i zaangażowanie w naukę.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana oceny klasyfikacyjnej - zgodne z zapisami w statucie szkoły.

Podwyższając przewidywaną ocenę klasyfikacyjną, uczeń powinien wykazać się umiejętnościami określonymi w wymaganiach na oczekiwaną ocenę w zakresie tych elementów oceny, z których jego osiągnięcia nie spełniały wymagań. Na przykład, jeśli słabą stroną ucznia były oceny „ustne”, sprawdzanie odbywa się ustnie.

Matematyka

DZIAŁ PROGRAMO WY	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	(2)K	(3)P	(4)R	(5)D	(6)W
	Uczeń:				
LICZBY I DZIAŁANIA	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie rozszerzenie osi liczbowej na liczby ujemne • umie porównywać liczby wymierne, • umie zaznaczać liczbę wymierną na osi liczbowej • umie znajdować liczbę wymierną leżącą pomiędzy dwiema danymi na osi liczbowej • umie zamieniać ułamek zwykły na pojęcia: rozwinięcie dziesiętne skończone, nieskończone, okres • umie zapisać liczby wymierne w postaci 	<ul style="list-style-type: none"> • umie porównywać liczby wymierne • umie określić na podstawie rozwinięcia dziesiętnego, czy dana liczba jest liczbą wymierną • umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym do danego rzędu • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w różnych postaciach • umie mnożyć i dzielić liczby wymierne 	<ul style="list-style-type: none"> • umie znajdować liczby spełniające określone warunki • umie porządkować liczby wymierne • zna warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony • umie przedstawić rozwinięcie dziesiętne nieskończone okresowe w postaci ułamka zwykłego • umie porządkować liczby wymierne • umie dokonać porównań poprzez szacowanie w zadaniach tekstowych 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wstawiać nawiasy tak, by otrzymać żądany wynik • umie znajdować liczby spełniające określone warunki • umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań • i obliczać ich wartość • umie wykorzystywać wartość bezwzględną do obliczeń odległości liczb na osi liczbowej • umie znaleźć rozwiązanie równania z wartością bezwzględną 	<ul style="list-style-type: none"> • umie tworzyć nietypowe wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać ich wartość • umie obliczać wartości ułamków piętrowych

	<p>rozwinąć dziesiętnych skończonych</p> <ul style="list-style-type: none"> • i rozwinąć dziesiętnych nieskończonych okresowych • zna sposób zaokrąglania liczb • rozumie potrzebę zaokrąglania liczb • umie zaokrąglić liczbę do danego rzędu • umie szacować wyniki działań • zna algorytm dodawania i odejmowania liczb wymiernych dodatnich • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w jednakowej postaci • zna algorytm mnożenia i dzielenia liczb wymiernych dodatnich • umie podać odwrotność liczby • umie mnożyć i dzielić przez liczbę naturalną • umie obliczać ułamek 	<p>dodatnie</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie obliczać liczbę na podstawie danego jej ułamka • umie określić znak liczby będącej wynikiem dodawania lub odejmowania dwóch liczb wymiernych • umie obliczać kwadraty i sześciany i liczb wymiernych • umie stosować prawa działań • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich • umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych • umie zapisać nierówność, jaką spełniają liczby z zaznaczonego na osi liczbowej zbioru • umie obliczyć odległość między liczbami na osi liczbowej 	<ul style="list-style-type: none"> • umie znajdować liczby spełniające określone warunki • umie rozwiązywać nietypowe zadania na zastosowanie dodawania i odejmowania liczb wymiernych • umie zamieniać jednostki długości, masy • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich • umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających większą liczbę działań • umie zapisać podane słownie wyrażenia arytmetyczne i obliczać jego wartość • umie stosować prawa działań • umie uzupełniać brakujące liczby w dodawaniu, odejmowaniu, mnożeniu i dzieleniu 		
--	--	--	---	--	--

	<p>danej liczby naturalnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna kolejność wykonywania działań • umie dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić dwie liczby • umie określić znak liczby zna pojęcie liczb przeciwnych • umie odczytać z osi liczbowej liczby spełniające określony warunek • umie opisać zbiór liczb za pomocą nierówności • umie zaznaczyć na osi liczbowej liczby spełniające określoną nierówność • zna pojęcie odległości między dwiema liczbami na osi liczbowej • umie na podstawie rysunku osi liczbowej określić odległość między liczbami 		<p>tak, by otrzymać ustalony wynik</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie znaleźć liczby znajdujące się w określonej odległości na osi liczbowej od danej liczby 		
--	--	--	--	--	--

<p>PROCENTY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie procentu • rozumie potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym • umie wskazać przykłady zastosowań procentów w życiu codziennym • umie zamienić procent na ułamek • umie zamienić ułamek na procent • umie określić procentowo zaznaczoną część figury i zaznaczyć procent danej figury • zna pojęcie diagramu procentowego • umie z diagramów odczytać potrzebne informacje • umie obliczyć procent danej liczby • rozumie pojęcia podwyżka (obniżka) • pewien procent • wie, jak obliczyć podwyżkę (obniżkę) • pewien procent • umie obliczyć podwyżkę (obniżkę) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zamienić liczbę wymiarną na procent • rozumie potrzebę stosowania diagramów do wizualizacji informacji • zna sposób obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • rozumie potrzebę stosowania diagramów do wizualizacji informacji • wie jak obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • umie rozwiązywać zadania związane z procentami 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie promila • umie zamieniać ułamki, procenty na promile i odwrotnie • potrafi wybrać z diagramu informacje i je zinterpretować • potrafi zobrazować dowolnym diagramem wybrane informacje • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania procentu danej liczby • umie wykorzystać diagramy do rozwiązywania zadań tekstowych • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania podwyżek i obniżek o pewien procent • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • umie obliczyć, o ile procent jest większa (mniejsza) liczba od danej 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania liczby na podstawie jej procentu • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba 	<ul style="list-style-type: none"> • umie stosować własności procentów w sytuacji ogólnej • umie zastosować powyższe obliczenia w nietypowych zdaniach tekstowych
------------------------	--	---	--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> o pewien procent 		<ul style="list-style-type: none"> umie zastosować powyższe obliczenia w zdaniach tekstowych umie odczytać z diagramu informacje potrzebne w zadaniu umie rozwiązywać zadania związane z procentami 		
FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe pojęcia: punkt, prosta, odcinek zna pojęcie prostych prostokątnych i równoległych umie kreślić proste i odcinki prostopadłe przechodzące przez dany punkt umie konstruować odcinek przystający do danego zna pojęcie kąta, zna pojęcie miary kąta zna rodzaje kątów zna nazwy kątów utworzonych przez dwie przecinające się proste oraz kątów utworzonych pomiędzy dwiema prostymi 	<ul style="list-style-type: none"> umie kreślić proste i odcinki prostopadłe przechodzące przez dany punkt umie podzielić odcinek na połowy wie, jak obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi zna warunek współliniowości trzech punktów umie obliczyć miary kątów przyległych (wierzchołkowych, odpowiadających, naprzemianległych), gdy dana jest miara jednego z nich umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów w 	<ul style="list-style-type: none"> umie kreślić proste i odcinki równoległe przechodzące przez dany punkt umie obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi umie sprawdzić współliniowość trzech punktów umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów umie rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące kątów rozumie zasadę klasyfikacji trójkątów umie klasyfikować trójkąty ze względu na boki i kąty umie wybrać z danego 	<ul style="list-style-type: none"> umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z wielokątami foremnymi umie rozwiązywać trudniejsze zadania dotyczące pola prostokąta umie obliczać pola wielokątów umie rozwiązywać zadania konstrukcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z wielokątami foremnymi,

	<p>równoległymi przeciętymi trzecią prostą</p> <ul style="list-style-type: none"> • i związki pomiędzy nimi • zna pojęcie wielokąta • zna sumę miar kątów wewnętrznych trójkąta • umie kreślić poszczególne rodzaje trójkątów • zna definicję figur przystających • umie wskazać figury przystające • zna definicję prostokąta i kwadratu • zna definicję trapezu, równoległoboku i rombu • umie rozróżniać poszczególne rodzaje czworokątów • umie podać własności czworokątów • umie rysować przekątne czworokątów • umie rysować wysokości czworokątów • zna pojęcie wielokąta 	<p>trójkącie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna nierówność trójkąta $AB+BC \geq AC$ • umie sprawdzić, czy z danych odcinków można zbudować trójkąt • umie konstruować trójkąt o danych trzech bokach • umie rozpoznawać trójkąty przystające • zna cechy przystawiania trójkątów • umie obliczać miary kątów w poznanych czworokątach • umie obliczać obwody narysowanych czworokątów • rozumie własności wielokątów foremnych • umie obliczyć miarę kąta wewnętrznego wielokąta foremnego • umie zamieniać jednostki • umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w różnych jednostkach • umie rysować 	<p>zbioru odcinki, z których można zbudować trójkąt</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie stosować zależności między bokami (kąтами) w trójkącie podczas rozwiązywania zadań tekstowych • umie uzasadniać przystawianie trójkątów • rozumie zasadę klasyfikacji czworokątów • umie klasyfikować czworokąty ze względu na boki i kąty • umie stosować własności czworokątów do rozwiązywania zadań • umie zamieniać jednostki • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z 		
--	--	---	---	--	--

	<p>foremnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna jednostki miary pola • zna zależności pomiędzy jednostkami pola • zna wzór na pole prostokąta • zna wzór na pole kwadratu • umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w tych samych jednostkach • zna wzory na obliczanie pól powierzchni wielokątów • umie obliczać pola wielokątów • umie narysować układ współrzędnych • zna pojęcie układu współrzędnych • umie odczytać współrzędne punktów • umie zaznaczyć punkty o danych współrzędnych • umie rysować odcinki w układzie 	<p>wielokąty w układzie współrzędnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć długość odcinka równoległego do jednej z osi układu 	<p>obliczaniem pól i obwodów wielokątów w układzie współrzędnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie wyznaczyć współrzędne brakujących wierzchołków prostokąta, równoległoboku i trójkąta 		
--	---	---	--	--	--

	współrzędnych				
WYRAŻENIA ALGEBRAI CZNE	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie wyrażenia algebraicznego • umie budować proste wyrażenia algebraiczne • umie rozróżnić pojęcia: suma, różnica, iloczyn, iloraz • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla jednej zmiennej wymiernej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zasadę nazywania wyrażeń algebraicznych • umie budować i odczytywać wyrażenia algebraiczne • rozumie zasadę przeprowadzania redukcji wyrazów podobnych • umie opuścić nawiasy sumy algebraiczne przeciwne 	<ul style="list-style-type: none"> • umie budować i odczytywać wyrażenia o konstrukcji wielodziałaniowej • umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiernych • umie obliczyć wartość 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć sumę algebraiczną znając jej wartość dla podanych wartości występujących w niej zmiennych • umie zapisywać warunki zadania w postaci sumy algebraicznej • umie wstawić nawiasy w sumie algebraicznej tak, by wyrażenie spełniało podany 	<ul style="list-style-type: none"> • umie stosować dodawani i odejmowanie sum algebraicznych w nietypowych zadaniach tekstowych

	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie jednomianu • zna pojęcie jednomianów podobnych • umie porządkować jednomiany • umie określić współczynniki liczbowe jednomianu • umie rozpoznać jednomiany podobne • zna pojęcie sumy algebraicznej • zna pojęcie wyrazów podobnych • umie odczytać wyrazy sumy algebraicznej • umie wskazać współczynniki sumy algebraicznej • umie wyodrębnić wyrazy podobne • umie zredukować wyrazy podobne • umie przemnożyć każdy wyraz sumy algebraicznej przez liczbę 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie przemnożyć każdy wyraz sumy algebraicznej przez jednomian • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie podzielić sumę algebraiczną przez liczbę wymierną • umie pomnożyć dwumian przez dwumian 	<p>liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć wartość wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie mnożyć sumy algebraiczne • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne do prostszej postaci, stosując mnożenie sum algebraicznych • umie interpretować geometrycznie iloczyn sum algebraicznych • umie stosować mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych 	<p>warunek</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych • umie zinterpretować geometrycznie iloczyn sumy algebraicznej przez jednomian • umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy • umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb 	
--	--	---	---	---	--

<p>RÓWNANIA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie równania • umie zapisać zadanie w postaci równania • zna pojęcie rozwiązania równania • rozumie pojęcie rozwiązania równania • umie sprawdzić, czy dana liczba spełnia równanie • umie rozpoznać równania równoważne • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu • zna metodę równań równoważnych • umie stosować metodę równań równoważnych • umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, • umie rozwiązywać równania bez stosowania przekształceń na wyrażeniach algebraicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: równania równoważne, • umie rozpoznać równania równoważne • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu • umie rozwiązywać równania z zastosowaniem prostych przekształceń na wyrażeniach algebraicznych • umie analizować treść zadania o prostej konstrukcji • umie rozwiązać proste zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie analizować treść zadania z procentami o prostej konstrukcji • umie rozwiązać proste zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania • umie przekształcać proste wzory • umie wyznaczyć z prostego wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zapisać zadanie w postaci równania • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu • umie stosować metodę równań równoważnych • umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek • umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie wyrazić treść zadania z procentami za pomocą równania • umie rozwiązać zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie przekształcać wzory, w tym fizyczne i geometryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązywać równania z zastosowaniem przekształceń na wyrażeniach algebraicznych • umie wyrazić treść zadania za pomocą równania • umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania • umie wyznaczyć ze wzoru określoną wielkość 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zapisać problem w postaci równania
------------------------	---	--	--	--	---

		określoną wielkość			
POTĘGI	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie pojęcie potęgi o wykładniku naturalnym • umie obliczyć potęgę o wykładniku naturalnym • zna wzór na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych podstawach • umie mnożyć i dzielić potęgi o tych samych podstawach 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zapisać liczbę w postaci potęgi • umie określić znak potęgi, nie wykonując obliczeń • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgi • rozumie powstanie wzoru na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zapisać liczbę w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgi • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażen • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z 	<ul style="list-style-type: none"> • umie podać cyfrę jedności liczby podanej w postaci potęgi • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami • umie przekształcić wyrażenie arytmetyczne zawierające potęgi

	<ul style="list-style-type: none"> • zna wzór na potęgowanie potęgi • umie zapisać w postaci jednej potęgi potęgę potęgi • umie potęgować potęgę • zna wzór na potęgowanie iloczynu i ilorazu • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu potęg o takich samych wykładnikach • umie potęgować iloczyn • umie zapisać iloczyn potęg o tych samych wykładnikach w postaci jednej potęgi • zna pojęcie notacji wykładniczej dla danych liczb • umie zapisać dużą liczbę w notacji wykładniczej • zna pojęcie potęgi liczby 10 o wykładniku całkowitym ujemnym • zna pojęcia pierwiastka 	<p>podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie powstanie wzoru na potęgowanie potęgi • umie przedstawić potęgę w postaci potęgowania potęgi • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • rozumie powstanie wzoru na potęgowanie iloczynu • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego, stosując działania na potęgach • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego 	<p>potęgami</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie wykonać porównanie ilorazowe potęg o jednakowych podstawach • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie stosować działania na potęgach w zadaniach tekstowych • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce • umie zapisać daną liczbę w notacji wykładniczej • umie porównać liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb 	<ul style="list-style-type: none"> • umie stosować potęgowanie iloczynu i ilorazu w zadaniach tekstowych • umie rozwiązywać zadania tekstowe na zastosowanie działań na pierwiastkach 	
--	---	---	---	---	--

	<p>arytmetycznego II stopnia z liczby nieujemnej oraz pierwiastka III stopnia z dowolnej liczby</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna wzór na obliczanie pierwiastka II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej • i pierwiastka III stopnia z sześciangu dowolnej liczby • umie obliczyć pierwiastek II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej • i pierwiastek III stopnia z sześciangu dowolnej liczby • umie obliczyć pierwiastek arytmetyczny II stopnia z liczby nieujemnej • i pierwiastek III stopnia z dowolnej liczby • zna wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu • umie mnożyć i dzielić pierwiastki II stopnia 	<p>zawierającego pierwiastki</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie stosować wzory na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do wyznaczania wartości liczbowej wyrażeń • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka oraz włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne zawierające potęgi i pierwiastki do prostszej postaci 	<p>podanych w notacji wykładowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie stosować notację wykładową do zamiany jednostek • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładowej w praktyce • umie zapisać liczbę w notacji wykładowej • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka • umie stosować wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie porównać liczby niewymierne 		
--	--	--	--	--	--

	oraz pierwiastki III stopnia				
GRANIASTO SŁUPY	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie prostopadłościanu • zna pojęcie graniastosłupa prostego • zna pojęcie graniastosłupa prawidłowego • zna budowę graniastosłupa • rozumie sposób tworzenia nazw graniastosłupów • umie wskazać na modelu graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe • umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupa • umie rysować graniastosłup prosty w 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie graniastosłupa pochyłego • umie wskazać na rysunku graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe • umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa • rozumie sposób obliczania pola powierzchni jako pola siatki • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego • rozumie zasady zamiany jednostek objętości • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z sumą długości krawędzi • umie kreślić siatkę graniastosłupa o podstawie dowolnego wielokąta • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa • umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa • umie zamieniać jednostki objętości • umie obliczyć objętość graniastosłupa • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać trudniejsze zadania tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego • umie rozwiązać trudniejsze zadania tekstowe związane z objętością prostopadłościanu 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać nietypowe zadanie związane z rzutem graniastosłupa

	<p>rzucie równoległym</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie siatki graniastosłupa • zna pojęcie pola powierzchni graniastosłupa • zna wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa • rozumie pojęcie pola figury • rozumie zasadę kreślenia siatki • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa prostego • umie kreślić siatkę graniastosłupa prostego o podstawie trójkąta lub czworokąta • umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa prostego • zna wzory na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu • zna jednostki objętości • rozumie pojęcie objętości figury 	<p>z objętością prostopadłościanu</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa 	<p>graniastosłupa prostego i z objętością prostopadłościanu</p>		
--	--	--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • umie zamieniać jednostki objętości • umie obliczyć objętość prostopadłościanu i sześcianu • zna pojęcie wysokości graniastosłupa • zna wzór na obliczanie objętości graniastosłupa • umie obliczyć objętość graniastosłupa 				
STATYSTYKA	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie diagramu słupkowego i kołowego • zna pojęcie wykresu • rozumie potrzebę korzystania z różnych form prezentacji informacji • umie odczytać informacje z tabeli, wykresu, diagramu • zna pojęcie średniej arytmetycznej • umie obliczyć średnią arytmetyczną • zna pojęcie danych statystycznych • umie zebrać dane statystyczne • zna pojęcie zdarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • umie ułożyć pytania do prezentowanych danych • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią • umie opracować dane statystyczne • umie prezentować dane statystyczne • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • umie interpretować prezentowane informacje • umie obliczyć średnią arytmetyczną • umie opracować dane statystyczne • umie prezentować dane statystyczne • zna pojęcie prawdopodobieństwa zdarzenia losowego • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • umie prezentować dane w korzystnej formie • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia 	

	losowego • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu				
--	--	--	--	--	--

Informatyka

Program nauczania „Lubię To!”. Nowa Era.

Stopień dopuszczający

Uczeń:

- wymienia dwie dziedziny, w których wykorzystuje się komputery
- identyfikuje elementy podstawowego zestawu komputerowego
- wyjaśnia, czym jest program komputerowy
- wyjaśnia, czym jest system operacyjny
- uruchamia programy komputerowe
- kopiuje, przenosi oraz usuwa pliki i foldery, wykorzystując Schowek
- wyjaśnia, czym jest złośliwe oprogramowanie
- otwiera, zapisuje i tworzy nowe dokumenty
- wymienia sposoby pozyskiwania obrazów cyfrowych
- tworzy rysunki w edytorze grafiki GIMP
- stosuje filtry w edytorze grafiki GIMP
- zaznacza, kopiuje, wycina i wkleja fragmenty obrazu w edytorze grafiki GIMP

- tworzy animacje w edytorze grafiki GIMP
- wyjaśnia, czym są sieć komputerowa i internet
- przestrzega przepisów prawa podczas korzystania z internetu
- przestrzega zasad netykiety w komunikacji internetowej
- tworzy, wysyła i odbiera pocztę elektroniczną
- wyjaśnia, czym jest algorytm
- wyjaśnia, czym jest programowanie
- wyjaśnia, czym jest program komputerowy
- buduje proste skrypty w języku Scratch
- używa podstawowych poleceń języka Logo do tworzenia rysunków
- wyjaśnia, czym jest dokument tekstowy
- pisze tekst w edytorze tekstu
- włącza podgląd znaków niedrukowanych w edytorze tekstu
- wymienia dwie zasady redagowania dokumentu tekstowego
- wymienia dwie zasady doboru parametrów formatowania tekstu
- zna rodzaje słowników w edytorze tekstu.
- wstawia obraz do dokumentu tekstowego
- wykonuje operacje na fragmentach tekstu
- wstawia proste równania do dokumentu tekstowego
- wykonuje zrzut ekranu i wstawia go do dokumentu tekstowego
- korzysta z domyślnych tabulatorów w edytorze tekstu
- drukuje dokument tekstowy
- wstawia do dokumentu tekstowego prostą tabelę
- wstawia do dokumentu tekstowego listy numerowaną lub wypunktowaną
- wstawia nagłówek i stopkę do dokumentu tekstowego
- wyszukuje słowa w dokumencie tekstowym
- wstawia przypisy dolne w dokumencie tekstowym
- dzieli cały tekst na kolumny
- odczytuje statystyki z dolnego paska okna dokumentu

Stopień dostateczny

Uczeń:

- wymienia cztery dziedziny, w których wykorzystuje się komputery
- opisuje najczęściej spotykane rodzaje komputerów (komputer stacjonarny, laptop, tablet, smartfon)
- nazywa najczęściej spotykane urządzenia peryferyjne i omawia ich przeznaczenie
- przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze
- wymienia rodzaje programów komputerowych
- wymienia trzy popularne systemy operacyjne dla komputerów
- kopiuje, przenosi oraz usuwa pliki i foldery, wykorzystując metodę „przeciągnij i upuść”
- wyjaśnia, dlaczego należy tworzyć kopie bezpieczeństwa danych
- wymienia rodzaje złośliwego oprogramowania
- wymienia rodzaje grafiki komputerowej
- opisuje zasady tworzenia dokumentu komputerowego
- zmienia ustawienia narzędzi programu GIMP
- wymienia etapy skanowania i drukowania obrazu
- wymienia operacje dotyczące koloru możliwe do wykonania w programie GIMP
- zapisuje w wybranym formacie obraz utworzony w programie GIMP
- drukuje dokument komputerowy
- wyjaśnia różnice pomiędzy kopiowaniem a wycinaniem
- omawia przeznaczenie warstw obrazu w programie GIMP
- tworzy i usuwa warstwy w programie GIMP
- umieszcza napisy na obrazie w programie GIMP
- stosuje podstawowe narzędzia Selekcji
- tworzy proste animacje w programie GIMP
- używa narzędzia Inteligentne nożyce programu GIMP do tworzenia fotomontaży
- sprawnie posługuje się przeglądarką internetową
- wymienia rodzaje sieci komputerowych
- omawia budowę prostej sieci komputerowej
- wyszukuje informacje w internecie

- przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas korzystania z sieci i internetu
- pobiera różnego rodzaju pliki z internetu
- dodaje załączniki do wiadomości elektronicznych
- przestrzega postanowień licencji, którymi objęte są materiały pobrane z internetu
- unika zagrożeń związanych z komunikacją internetową
- wymienia etapy rozwiązywania problemów
- opisuje algorytm w postaci listy kroków
- omawia różnice pomiędzy kodem źródłowym a kodem wynikowym
- tłumaczy, czym jest środowisko programistyczne
- tłumaczy, do czego używa się zmiennych w programach
- przedstawia algorytm w postaci schematu blokowego
- omawia budowę okna programu Scratch
- wyjaśnia, czym jest skrypt w języku Scratch
- stosuje powtarzanie poleceń (iterację) w budowanych skryptach
- dodaje nowe duszki w programie Scratch
- dodaje nowe tła w programie Scratch
- omawia budowę okna programu Logomocja
- tworzy pętle w języku Logo, używając polecenia Powtórz
- wyjaśnia pojęcia: *akapit*, *wcięcie*, *margines*
- tworzy nowe akapity w dokumencie tekstowym
- stosuje podstawowe opcje formatowania tekstu
- korzysta ze słownika ortograficznego w edytorze tekstu
- korzysta ze słownika synonimów w edytorze tekstu
- wymienia trzy zasady redagowania dokumentu tekstowego
- wymienia trzy zasady doboru parametrów formatowania tekstu
- stosuje różne sposoby otaczania obrazu tekstem
- korzysta z gotowych szablonów podczas tworzenia dokumentu tekstowego
- przemieszcza obiekty w dokumencie tekstowym
- osadza obraz w dokumencie tekstowym
- modyfikuje obraz osadzony w dokumencie tekstowym
- stawia i modyfikuje obraz jako nowy obiekt w dokumencie tekstowym

- stosuje indeksy dolny i górny w dokumencie tekstowym
- wstawia do dokumentu tekstowego równania o średnim stopniu trudności
- wymienia zastosowania tabulatorów w edytorze tekstu,
- stosuje spację nierozdzielającą w edytorze tekstu
- stosuje style tabeli w edytorze tekstu
- stosuje różne formaty numeracji i wypunktowania w listach wstawianych w edytorze tekstu
- wstawia numer strony w stopce dokumentu tekstowego
- zmienia znalezione słowa za pomocą opcji Zamień w edytorze tekstu
- dzieli fragmenty tekstu na kolumny
- przygotowuje harmonogram w edytorze tekstu
- przygotowuje kosztorys w edytorze tekstu

Stopień dobry

Uczeń:

- wymienia sześć dziedzin, w których wykorzystuje się komputery,
- opisuje rodzaje pamięci masowej
- omawia jednostki pamięci masowej
- wstawia do dokumentu znaki, korzystając z kodów ASCII
- przyporządkowuje program komputerowy do odpowiedniej kategorii
- wymienia trzy popularne systemy operacyjne dla urządzeń mobilnych
- przestrzega zasad etycznych podczas pracy z komputerem
- kompresuje i dekompresuje pliki i foldery, wykorzystując popularne programy do archiwizacji
- kompresuje i dekompresuje pliki i foldery, wykorzystując funkcje systemu operacyjnego
- sprawdza, ile miejsca na dysku zajmują pliki i foldery
- zabezpiecza komputer przed wirusami, instalując program antywirusowy
- wymienia trzy formaty plików graficznych
- tworzy w programie GIMP kompozycje z figur geometrycznych
- ustawia parametry skanowania i drukowania obrazu
- wykonuje w programie GIMP operacje dotyczące koloru,
- korzysta z podglądu wydruku dokumentu

- używa skrótów klawiszowych do wycinania, kopiowania i wklejania fragmentów obrazu
- wyjaśnia, czym jest Selekcja w edytorze graficznym
- charakteryzuje narzędzia Selekcji dostępne w programie GIMP
- używa narzędzi Selekcji dostępnych w programie GIMP
- zmienia kolejność warstw obrazu w programie GIMP
- kopiuje teksty znalezione w internecie i wkleja je do innych programów komputerowych
- zapamiętuje znalezione strony internetowe w pamięci przeglądarki
- korzysta z komunikatorów internetowych do porozumiewania się ze znajomymi
- wkleja do edytora tekstu obrazy pobrane z internetu
- opisuje algorytm w postaci schematu blokowego
- wymienia przykładowe środowiska programistyczne
- stosuje podprogramy w budowanych algorytmach
- wykorzystuje sytuacje warunkowe w budowanych algorytmach
- używa zmiennych w skryptach budowanych w języku Scratch
- wykorzystuje sytuacje warunkowe w skryptach budowanych w języku Scratch
- konstruuje procedury bez parametrów w języku Scratch
- używa sytuacji warunkowych w skryptach budowanych w języku Scratch
- korzysta ze zmiennych w skryptach budowanych w języku Scratch
- wykorzystuje pętle powtórzeniowe (iteracyjne) w skryptach budowanych w języku Scratch
- wykorzystuje sytuacje warunkowe w języku Logo
- używa zmiennych w języku Logo
- otwiera dokument utworzony w innym edytorze tekstu
- zapisuje dokument tekstowy w dowolnym formacie
- kopiuje parametry formatowania tekstu
- wymienia kroje pisma
- wymienia cztery zasady redagowania dokumentu tekstowego
- wymienia cztery zasady doboru formatowania tekstu
- stosuje zasady redagowania tekstu
- przycina obraz wstawiony do dokumentu tekstowego
- formatuje obraz z wykorzystaniem narzędzi z grupy Dopasowywanie
- zna co najmniej trzy układy obrazu względem tekstu
- wyjaśnia zasadę działania mechanizmu OLE

- wymienia dwa rodzaje obiektów, które można osadzić w dokumencie tekstowym
- wykonuje zrzut aktywnego okna i wstawia go do dokumentu tekstowego
- zna rodzaje tabulatorów specjalnych
- wymienia zalety stosowania tabulatorów
- formatuje komórki tabeli
- zmienia szerokość kolumn i wierszy tabeli
- modyfikuje nagłówek i stopkę dokumentu tekstowego
- modyfikuje parametry podziału tekstu na kolumny
- opracowuje projekt graficzny e-gazetki
- łączy ze sobą kilka dokumentów tekstowych
- współpracuje z innymi podczas tworzenia projektu grupowego

Stopień bardzo dobry

Uczeń:

- wymienia osiem dziedzin, w których wykorzystuje się komputery
- wyjaśnia, czym jest system binarny (dwójkowy) i dlaczego jest używany w informatyce
- samodzielnie instaluje programy komputerowe
- wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie
- stosuje skróty klawiszowe, wykonując operacje na plikach i folderach
- zabezpiecza komputer przez zagrożeniami innymi niż wirusy
- charakteryzuje rodzaje grafiki komputerowej
- zapisuje obrazy w różnych formatach
- wyjaśnia, czym jest plik
- wyjaśnia, czym jest ścieżka dostępu do pliku
- wyjaśnia, czym jest rozdzielczość obrazu
- charakteryzuje parametry skanowania i drukowania obrazu
- poprawia jakość zdjęcia
- wyjaśnia różnicę pomiędzy ukrywaniem a usuwaniem warstwy

- wyjaśnia, czym jest i do czego służy Schowek
- łączy warstwy w obrazach tworzonych w programie GIMP
- wskazuje różnice między warstwą Tło a innymi warstwami obrazów w programie GIMP
- pracuje na warstwach podczas tworzenia animacji w programie GIMP
- korzysta z przekształceń obrazów w programie GIMP
- wyjaśnia różnice pomiędzy klasami sieci komputerowych
- dopasowuje przeglądarkę internetową do swoich potrzeb
- korzysta z chmury obliczeniowej podczas tworzenia projektów grupowych
- samodzielnie buduje złożone schematy blokowe do przedstawiania różnych algorytmów
- konstruuje złożone sytuacje warunkowe (wiele warunków) w algorytmach
- konstruuje procedury z parametrami w języku Scratch
- dodaje nowe (trudniejsze) poziomy do gry tworzonej w języku Scratch
- tworzy w języku Logo procedury z parametrami i bez nich
- zmienia domyślną postać w programie Logomocja
- ustala w edytorze tekstu interlinię pomiędzy wierszami tekstu oraz odległości pomiędzy akapitami
- wymienia i stosuje wszystkie omówione zasady redagowania dokumentu tekstowego
- wymienia i stosuje wszystkie omówione zasady doboru parametrów formatowania tekstu
- rozumie różne zastosowania krojów pisma w dokumencie tekstowym
- zna i charakteryzuje wszystkie układy obrazu względem tekstu
- grupuje obiekty w edytorze tekstu
- wymienia wady i zalety różnych technik umieszczania obrazu w dokumencie tekstowym i stosuje te techniki
- wymienia trzy rodzaje obiektów, które można osadzić w dokumencie tekstowym, oraz ich aplikacje źródłowe
- formatuje zrzut ekranu wstawiony do dokumentu tekstowego
- wstawia do dokumentu tekstowego równania o wyższym stopniu trudności
- zna zasady stosowania w tekście spacji nierozdzielających
- stosuje tabulatory specjalne
- tworzy listy wielopoziomowe
- stosuje w listach ręczny podział wiersza
- wyszukuje i zamienia znaki w dokumencie tekstowym
- różnicuje treść nagłówka i stopki dla parzystych i nieparzystych stron dokumentu tekstowego
- wyjaśnia, na czym polega podział dokumentu na sekcje
- zapisuje dokument tekstowy w formacie PDF

Wychowanie fizyczne

Podstawą oceny jest wysiłek włożony przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć.

1 Ocena spełnia następujące funkcje:

- a) motywującą – wspierającą rozwój ucznia, motywującą do działania i poprawy.
- b) diagnostyczną – opisującą rozwój umiejętności ucznia, rozpoznającą braki ucznia, które jednocześnie weryfikowałyby stosowane przez nauczyciela metody.
- c) klasyfikującą – oceniającą poziom opanowania wiedzy, umiejętności ruchowych, informującą o osiągnięciach ucznia.

2 Ocena śródroczna i roczna jest wypadkową takich składników jak:

a) Stopień opanowania wymagań programowych:

- Postęp umiejętności ruchowych
- Poziom wiedzy
- Postęp w usprawnianiu

b) Aktywność:

- Zaangażowanie w wykonywanie ćwiczeń i zadań
- Inwencję twórczą
- Aktywny udział w zajęciach i współuczestnictwo w ich organizacji
- Udział w zawodach w różnorodnych rolach

- Udział w zajęciach pozalekcyjnych (SKS, kółka sportowe)

c) Frekwencja –uczestnictwo w zajęciach:

- Spóźnienia
- Nieobecności nieusprawiedliwione
- Nieobecności usprawiedliwione
- Jednostkowe zwolnienia z ćwiczeń
- Ucieczki z zajęć

d) Postawa ucznia:

- Dyscyplina podczas zajęć
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas lekcji
- Przestrzeganie regulaminu korzystania z obiektów sportowych
- Postawa „fair play” podczas lekcji
- Higiena ciała i stroju
- Współpraca z grupą.

3 Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny klasyfikacyjne:

a) Celujący:

- uczeń osiągnął wysoki poziom umiejętności i wiedzy, postęp w usprawnianiu z zakresu wychowania fizycznego,
- aktywnie uczestniczył we wszystkich lekcjach wychowania fizycznego,
- zna przepisy i zasady mini gier sportowych,
- rozumie sens uprawiania ćwiczeń ruchowych ich wpływ na rozwój organizmu,
- wie jak dbać o higienę stroju, estetykę miejsca ćwiczeń,

- uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne o charakterze sportowym
- jest kulturalny na imprezie sportowej i obiektywny w samoocenie i ocenianiu innych.

b) Bardzo dobry:

- uczeń opanował zakres wymaganych wiadomości i umiejętności,
- aktywnie uczestniczył w lekcjach wychowania fizycznego,
- rozumie zasady higieniczno-zdrowotne podczas nauki i wypoczynku,
- uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne o charakterze sportowym
- uczestniczy w zawodach sportowych oraz przestrzega zasady „fair-play”,
- jest koleżeński i kulturalny w szkole i w życiu codziennym.

c) Dobry:

- uczeń prezentuje dobrą sprawność fizyczną,
- nie opuszcza zajęć wychowania fizycznego oraz wykazuje się dużą aktywnością i zaangażowaniem na lekcjach,
- troszczy się o higienę osobistą,
- opanował wiadomości i umiejętności obejmujące podstawowe elementy wiedzy o zajęciach ruchowych,
- próbuje dokonywać obiektywnej samooceny sprawności swojej i kolegów,
- jest opanowany, koleżeński, kulturalny w szkole, na imprezie sportowej.

d) Dostateczny:

- uczeń systematycznie pracuje na zajęciach wychowania fizycznego,
- opanował podstawowe wymagania z wiadomości, umiejętności i motoryczności w zakresie umożliwiającym postęp w dalszym kontynuowaniu zajęć wychowania fizycznego,
- stara się zachować postawy i higieniczno -zdrowotne,

- jest koleżeński i uczynny.

e) Dopuszczający:

- uczeń w minimalnym stopniu spełnia podstawowe wymagania programowe lub jest bliski ich spełnienia,
- wykazuje niską aktywność na zajęciach wychowania fizycznego lub często je opuszcza,
- w ograniczonym stopniu opanował nawyki higieniczno-zdrowotne,
- nie uczestniczy w organizacji imprez rekreacyjnych przez zespół klasowy.

f) Niedostateczny:

- uczeń nie spełnia podstawowych wymagań programowych,
- nie jest pilny i systematyczny na zajęciach wychowania fizycznego, często je opuszcza,
- nie dba o fizyczny rozwój swego organizmu i nie czyni żadnych postępów w sprawności fizycznej,
- wykazuje znaczące braki w integracji zespołowej i wychowaniu społecznym oraz zdrowotnym.

4 Na ocenę śródroczną lub roczną dodatni wpływ mogą mieć:

- a) wzorowa postawa na wszystkich zajęciach lekcyjnych, pozalekcyjnych (w tym zawodach sportowych),
- b) propagowanie zdrowego stylu życia w szkole i poza szkołą,
- c) uczestnictwo w pozaszkolnych formach kultury fizycznej (kluby sportowe, towarzystwa związane z kulturą fizyczną),
- d) pomoc w organizacji pozaszkolnych imprez rekreacyjno –sportowych
- e) prace na rzecz szkoły (plakaty, gazetki, kronika, plansze).

5 Na ocenę śródroczną lub roczną ujemny wpływ mogą mieć:

- a) niepożądane zachowania w obrębie kultury fizycznej i zdrowia (np.: stosowanie różnego rodzaju używek,
- b) niewłaściwe zachowanie (np.: niewłaściwe kibicowanie) na imprezach rekreacyjno –sportowych w szkole lub poza szkołą,
- c) nieusprawiedliwione nieobecności na zajęciach (wagary),

d) nadużywanie zwolnień z czynnego uczestnictwa w lekcji.

Język niemiecki mniejszości narodowej niemieckiej.

Uczeń uzyskuje ocenę celującą, gdy:

- opanował materiał zawarty w podstawie programowej na ocenę bardzo dobrą i celującą
- pisze bezbłędnie
- uczestniczy w różnorodnych konkursach przedmiotowych, gdzie może wykazać się swoją wiedzą
- pisane kartkówki i sprawdziany zalicza przeważnie na oceny celujące lub bardzo dobre
- swobodnie czyta i tłumaczy różne teksty w języku niemieckim dotyczące przerabianych bloków tematycznych
- zna całe słownictwo i gramatykę przerabianą w danej klasie i potrafi swobodnie posługiwać się zdobytą wiedzą w różnorodnych sytuacjach językowych
- rozumie wszystkie polecenia i komunikaty
- wykonuje zadania dodatkowe proponowane przez nauczyciela i otrzymuje z nich oceny celujące i bardzo dobre
- wykazuje aktywność na każdych zajęciach z przedmiotu
- zawsze odrabia prace domowe i zawsze jest przygotowany do lekcji
- wykazuje bardzo duże zainteresowanie przedmiotem.

Uczeń uzyskuje ocenę bardzo dobrą, gdy:

- bardzo dobrze opanował materiał zawarty w podstawie programowej

- pisze bezbłędnie lub popełnia błędy sporadycznie
- rozumie wydawane przez nauczyciela polecenia i komunikaty
- swobodnie czyta różne teksty w języku niemieckim i tłumaczy je
- pisane kartkówki i sprawdziany zalicza przeważnie na ocenę bardzo dobrą
- wykazuje aktywność na każdych zajęciach z języka niemieckiego
- zna słownictwo i gramatykę przerabianą w danej klasie i potrafi swobodnie posługiwać się zdobytą wiedzą w różnorodnych sytuacjach językowych
- zawsze ma zadanie domowe i jest do lekcji przygotowany.

Uczeń uzyskuje ocenę dobrą, gdy:

- nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności zawartych w podstawie programowej
- dość swobodnie czyta proste teksty w języku niemieckim i tłumaczy je przy pomocy nauczyciela
- pisane kartkówki i sprawdziany zalicza przeważnie na ocenę dobrą
- jest aktywny na większości zajęć z przedmiotu
- w wymowie popełnia błędy, które potrafi skorygować przy pomocy nauczyciela
- zna słownictwo i gramatykę przerabianą w danej klasie i potrafi posługiwać się zdobytą wiedzą w różnorodnych sytuacjach językowych popełniając nieliczne błędne
- trudniejsze zadania w zeszycie ćwiczeń rozwiązuje przy pomocy nauczyciela
- zdarza mu się nie odrobić zadania domowego oraz być nieaktywnym na lekcji.

Uczeń uzyskuje ocenę dostateczną, gdy:

- opanował materiał zawarty w podstawie programowej na ocenę w stopniu dostatecznym
- ma braki w słownictwie i tylko przy znacznej pomocy nauczyciela potrafi czytać i tłumaczyć proste teksty oraz popełnia

ciągle te same błędy gramatyczne

- potrafi odczytać tekst w taki sposób, że jest on zrozumiały dla słuchającego, mimo popełnionych przez czytającego błędów
- pisane kartkówki, sprawdziany i testy zalicza przeważnie na ocenę dostateczną
- nie jest aktywny na zajęciach z przedmiotu
- popełnia znaczące błędy w mówieniu
- tylko z pomocą nauczyciela wykonuje ćwiczenia
- słabo zna słownictwo i gramatykę przerabianą w danej klasie, lecz przy pomocy potrafi posługiwać się zdobytą wiedzą w różnorodnych sytuacjach językowych
- często nie odrabia zadań domowych.

Uczeń uzyskuje ocenę dopuszczającą, gdy:

- w minimalnym stopniu opanował materiał zawarty w podstawie programowej
- wykazuje znaczne braki w słownictwie (opanał tylko podstawowe słowa / zwroty z przerabianych bloków tematycznych)
- odczytuje teksty popełniając bardzo liczne błędy
- przejawia sporadyczną aktywność na zajęciach z języka niemieckiego
- kartkówki i sprawdziany zalicza przeważnie na ocenę dopuszczającą i niedostateczną
- ma problemy z mówieniem i pisaniem popełniając liczne błędy
- ćwiczenia gramatyczne rozwiązuje jedynie tylko z pomocą nauczyciela
- najczęściej nie rozumie słuchanego tekstu oraz poleceń nauczyciela
- posiada w miarę uzupełniony zeszyt
- często zapomina podręcznika, ćwiczeń oraz zeszytu
- nie wykazuje większego zainteresowania przedmiotem.

Uczeń uzyskuje ocenę niedostateczną, gdy mimo pomocy za strony nauczyciela:

- nie opanował minimum treści zawartych w podstawie programowej
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania nawet w stopniu dopuszczającym zrozumienie tekstu
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnione błędy uniemożliwiają zrozumienie tekstu
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o podstawowym stopniu trudności
- jego zasób słownictwa wyklucza nawiązanie z nim komunikacji
- nie chodzi na zajęcia (bardzo niska frekwencja)
- jest notorycznie nieprzygotowany do zajęć i nieaktywny na lekcjach
- nie wykazuje zainteresowania przedmiotem w najmniejszym stopniu oraz chęci współpracy z nauczycielem
- ma lekceważący stosunek do przedmiotu.

Własna historia i kultura mniejszości niemieckiej

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocena celująca:

Uczeń potrafi:

- wymienić dania charakterystyczne dla danego regionu Niemiec
- wymienić rejony Niemiec i rozpoznawać stroje ludowe charakterystyczne dla nich
- wymienić znane na cały świat produkty, marki i firmy niemieckie

- wymienić i umiejscowić w czasie najważniejsze wydarzenia historyczne łącząc je z bohaterami tych wydarzeń
- wymienić najważniejszych kompozytorów, malarzy,
- wskazać wiek w którym tworzyli, oraz rozpoznawać ich dzieła
- wymienić najważniejszych pisarzy i poetów oraz ich największe dzieła
- znać tytuł oraz fabułę omawianych filmów
- wymienić nazwiska niemieckich naukowców i odkrywców oraz wskazywać na ich dokonania
- wymienić z podaniem dat święta obchodzone w Niemczech
- opisać godło i flagę Niemiec oraz zaśpiewać hymn państwowy
- wymienić nazwy państw niemieckojęzycznych oraz rejony geograficzne zamieszkałe przez dużą mniejszość niemiecką
- podać tytuły najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- podać nazwy najbardziej popularnych zespołów muzyki pop oraz wymienić znanych piosenkarzy

Ocena bardzo dobra

Uczeń potrafi:

- wymienić dania charakterystyczne dla danego regionu Niemiec
- wymienić z podaniem dat święta obchodzone w Niemczech
- opisać godło i flagę Niemiec oraz znać hymn państwowy
- wymienić nazwy państw niemieckojęzycznych oraz rejony geograficzne zamieszkałe przez dużą mniejszość niemiecką
- podać tytuły najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej

- wymienić i umiejscowić w czasie najważniejsze wydarzenia historyczne
- wymienić najważniejszych kompozytorów, malarzy
- wymienić najważniejszych pisarzy i poetów
- wymienić nazwiska niemieckich naukowców i odkrywców
- podać nazwy najbardziej popularnych zespołów muzyki pop oraz wymienić znanych piosenkarzy

Ocena dobra

Uczeń potrafi:

- wymienić najważniejsze wydarzenia historyczne
- wymienić najważniejszych kompozytorów, malarzy
- wymienić najważniejszych pisarzy i poetów
- wymienić nazwiska niemieckich naukowców i odkrywców
- wymienić święta obchodzone w Niemczech
- opisać godło i flagę Niemiec
- wymienić nazwy państw niemieckojęzycznych
- podać tytuły najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- podać nazwy najbardziej popularnych zespołów muzyki pop
- wymienić dania charakterystyczne dla Niemiec

Ocena dostateczna

Uczeń potrafi:

- wymienić dwa najważniejsze wydarzenia historyczne
- wymienić dwóch kompozytorów
- wymienić dwóch pisarzy i poetów
- wymienić dwóch niemieckich naukowców i odkrywców
- wymienić święta obchodzone w Niemczech
- opisać godło i flagę Niemiec
- wymienić nazwy dwóch państw niemieckojęzycznych
- podać tytuły dwóch najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- podać nazwy dwóch najbardziej popularnych zespołów muzyki pop
- wymienić dwa dania charakterystyczne dla Niemiec

Ocena dopuszczająca

Uczeń potrafi:

- wymienić jedno najważniejsze wydarzenie historyczne
- wymienić jednego kompozytora
- wymienić jednego pisarza lub poetę
- wymienić jednego niemieckiego naukowca lub odkrywcę

- wymienić dwa święta obchodzone w Niemczech
- opisać flagę Niemiec
- wymienić nazwy dwóch państw niemieckojęzycznych
- Podać jeden tytuł z najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- podać nazwę jednego z najbardziej popularnych zespołów muzyki pop
- wymienić jedno danie charakterystyczne dla Niemiec

Ocena niedostateczna

Uczeń nie spełnia wymagań na żadną z podanych wyżej ocen.

Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna.

Ustala się następujące warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych:

Metody i formy oceniania oraz ich częstotliwość

1. Wiadomości – umiejętności
 - a. prezentacje multimedialne
 - b. kartkówki z jednostek lekcyjnych lub sprawdziany z bloków tematycznych
 - c. odpowiedzi ustne
2. Uczestnictwo w zajęciach i aktywność pozalekcyjna

- a. praca w grupie
- b. udział w dyskusjach
- c. prace indywidualne
- d. dodatkowe dobrowolne prace
- e. zaangażowanie w uroczystości szkolne, apele
- f. udział w konkursach